إنما الخمر والميسر والأنصاب والأزلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون (المائدة ۹۰)

لا تذهب الليالي والأيام حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر ويسمونها بغير اسمها (ابن ماجة)

الخمر ما خامر العقل (رواه البخاري)

الحجة السماک
فی
حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف
حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومی
غفر الله ذنوبهما الظاهری والباطنی

ناشر
جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی
رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي كتاب كمپوزنګ د يو داسې كس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د كتاب په دي لومړي چاپ كې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونكي كې وخت (دوهم چاپ) كې به ورته ځانګړې پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿شناس نامه﴾

نام کتاب : الحجة السماك فی حرمة التریاك والتنباك

مؤلف : حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی

تصدیق کننده : شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب

ناشر : جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.

کمفوزر : محمد ارسلانؒ گلزار

طبع : اول

تعداد : ایك هزار (۱۰۰۰)

قیمت : [ ]

تاریخ اشاعت : ۱٤۳٤ھ ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پیش لفظ	٧
٢	خطبة الكتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دويمه قاعده	١٣
٦	دريمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذريعی درجی	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دويمه درجه	٢١
١١	دريمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت على المعصيت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دويمه صورة	٢٦
١٧	دريم صورة	٢٦
١٨	المقصد الاولى فی حرمت المسكرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولى	٢٩
٢٠	المسألة الثانيه	٣٣
٢١	اول مقام شراب كوم شئی ته وای	٣٣
٢٢	الحجة الاولى	٣٤
٢٣	الحجة الثانية	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسكرته شراب وای	٤٤
٣٠	شراب مسكردی	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دويم مقام دشرابو حرمت په آيات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دويمه وجهه	٥٣
٣٦	دريمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټی گناه وجهی	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دويمه وجهه	٥٦
٤٠	دريمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة وای چه هر مسكر شراب دی	٥٨
٤٢	فقهاء وای چه هر مسكر شراب دی	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعین وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده یعنی قلیل او کثیرئی	٦٩
٤٧	المقصد الثانی فی حرمت آکل المسکرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بیر حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افیون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افیونو حرمت له احادیثو ما سوی په قیاس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافیونو ضرر ترچرسو زیات ده	٨٦
٥٢	دافیونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافیونو ضرر ترشرابو زیات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخیره زمانه کښې به دشرابو نوم بدل سی	٩٥

شماره	المقاصد	صفحه
٥٦	المقصد الثالث فی اتجار المخدرات والمسکرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثةؒ وای بیع په ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنیفةؒ وای بیع په جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو یوسفؒ او امام محمدؒ وای بیع په ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبین قول مفتی به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خر څیدل پر مسلم او کافرباندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو گټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد څینی تحریم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قیاس باندی	١١٥
٦٥	قول دصاحبینؒ راجح ده پرقول دام ابو حنیفةؒ په بیعو او معاملو کښې	١١٦
٦٦	تطبیق په میانځ ده داحنافو کښې	١٢٠
٦٧	فائده دتطبیق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافیونو قیاس پر سلاح باندی کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدرة.	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٧٠	دمخدراتو په پسو باندی اَللّٰه (جلّه جلاله) خیرات او حج نهٔ قبلوی	١٣٨
٧١	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	١٤٤
٧٢	تول ائمة پر حرمت دکشت دمخدراتو متفق دی	١٤٤
٧٣	اول دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٥
٧٤	دویم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٥	دریم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٦	یو سوال اودهغه جواب	١٤٩
٧٧	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	١٥٠
٧٨	اجاره پر دوه قسم ده	١٥٠
٧٩	تریاك په پیسو باندی وهل ناجائز دی	١٥٢
٨٠	تریاق په تریاق باندی وهل ناجائز دی	١٦١
٨١	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	١٦٦
٨٢	تریاك په حصه سره وهل نا جائز دی	١٦٦
٨٣	دعدم جواز اول وجهه	١٦٧
٨٤	دعدم جواز دویمه وجهه	١٧٠
٨٥	بعض خلگ وای چه تریاق دقیاس پر مزارعة سی دهغه جواب په یو څو وجهوسره	١٧٤
٨٦	او له وجهه	١٧٤
٨٧	دویمه وجهه او دریمه وجهه	١٧٦-١٧٧
٨٨	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم	١٧٩
٨٩	دعدم جواز او له وجهه او دویمه وجهه	١٧٩
٩٠	دغنمو او اوربشو ریبل په مذکوره طریقه ناجائز ده	١٧٩
٩١	دقفیز الطحّان حیله	١٨١
٩٢	المقصد التاسع فی أکل التنباك وشرب الدخان	١٨٣
٩٣	حقیقت ده تنباکوو	١٨٤
٩٤	تاریخ اشاعت دتنباکوؤ	١٨٦
٩٥	عبارات دمشائخو پر حرمت او کراهیت دتنباکوؤ	١٨٧
٩٦	دتنباکؤ دحرمت اودکراهیت وجهی	١٩٨
٩٧	اوله وجهه	١٩٨
٩٨	دویمه وجهه	١٩٩
٩٩	دریمه وجهه	١٩٩
١٠٠	څلورمه وجهه	٢٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١٠١	پنځمه وجهه	٢٠١
١٠٢	شپږمه وجهه	٢٠١
١٠٣	اومه وجهه	٢٠١
١٠٤	اتمه وجهه	٢٠٢
١٠٥	نهم وجهه	٢٠٢
١٠٦	لسم وجهه	٢٠٢
١٠٧	یولسم وجهه	٢٠٤
١٠٨	دو لسم وجهه	٢٠٤
١٠٩	دیار لسم وجهه	٢٠٤
١١٠	څورلسم وجهه	٢٠٥
١١١	پنځلسم وجهه	٢٠٥
١١٢	شپاړسم وجهه	٢٠٦
١١٣	او لسم وجهه	٢٠٦
١١٤	اتلسم وجهه	٢٠٧
١١٥	نولسم وجهه ربښتنی خوبونه	٢٠٨
١١٦	دنسوارو حرمت	٢٢٠

اَللهُ اَکْبَرْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً وکان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواة مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء والعلماء شیخ الحدیث والتفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکدنوی رفع اللّٰہ درجته الدنیوی والاخروی۔

بسم اللّٰہ الرحمٰن الرحیم

الحمدللّٰہ وحده والصلوٰۃ والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع تحت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الاکاخیلی فوجدته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلکة للناس ومضر لاکثر الناس وکل ما هذا شانه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنویؒ فلهذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰہ احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمدیه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کخه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به وای تر دې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کبنې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کبنې بیا اردوده خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کبنې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړ ې نوځکه دغه رسالہ ما په پشتوولیکله اودغه رنگه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کبنی سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توگه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسبهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى اله وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلا غت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتىٰ الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرُتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت الترياق واللقات والتنباك والله اسئل سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان يجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من كل من يقرء هذا ومن يطالعه ان يدعونى بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتى وان يستتروا علىٰ ذلاتى فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانى لست ممن يدعى العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشیا نوحلت او حرمت په شریعت مطهره کښي صراحةً موجود دي خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښي بعض داسي شیان مخي ته راځي سي دهغوی په حقله دقرآن کریم او حدیث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلري نوبیادغه متجدد شیان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله علیه علیه عارضیږي دعروض نه ورسته ئي دحلت اودحرمت حکم صراة متعین سي۔ ځکه دافطر ي خبره ده چي یو داسي دین چي تر ورځي دقیامته پوري باقي وي داپه ټولو جزئي واقعا تو اودهغو پر تفصیل باندي صراحةً نسي مشتمل کیداي خو لکن د داسي جید او دائمي دین لپاره به داسي قواعد کلیه خامخا وي چي په ائنده کښي هر قسم جزئیات وی پرهغو به مشتمل وي یعني دهغو جزئیا تو حکم به له دغو قواعد و معلومیږي په قران مجید اوحدیث نبوی کښي دغه سي بی شماره قواعدي او اصول موجود دی په بعض ځایو کښي تصریح په سوی وی اوپه بعض ځایو کښي اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلي وی اودغه رنگه فقهاء رحمه الله علیه هم قواعد ایشی دی چي هغه د بنیادی اهمیت حامل دي۔

نودا مناسب ده چي له دغو قواعد و یو څو ضروری قواعدي ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشیاء کښې اباحة د ې اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله علیهم په د ې ایات مبارك پر اباحة داشیاء باندې دلیل نسی۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعاً ط (اَلْآیَة) سورة البقره (ایه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چی ځمکه اوهغه شیان چی په ځمکه کښې دې ټول ئی ستاسود نفع لپاره پیدا کړې دی۔

یعنی ټول شیان دانسان دنفع لپاره دي په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ې او بعض شیان بیاده عبرة لپاره و ې لکه مؤذیات مثلاً ماران لړمان او درنده ګان وغیره خو په هر شئی کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (اَلْآیَة) سورة ال عمران (ایه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پید اکړی دادو نیاء عبث او باطل۔

له د ې معلومه سوه لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندګی او عبادة لپاره پیدا کړی ده دغه رنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخـدمـت اوده راحـت لپاره پیدا کړې دې ځـکـه په دونیا کښې ډیر داسـې شیـان سته چې له هغو بغیره دهغو فائده له بل شئې ځخه انسان نـه سـې اخستې نو له دې وجې محقیقین علماء لکه امام کرخې رحمه الـلـه عـلیـه او صـاحـب هـدایه بلکه ټول احناف وائې چې پر کوم شې دناجائز او حرام کیدلو دلیل نه وې هغه مباح ده **اَلْاَصْلُ فِی الْاَشْیَاءِ اَلْاِبَاحة۔**

تـرجمه: په اشیاء کښې ابـاحة اصل ده یعنې په حقیقت کښې هر شې مباح ده تر ځوچې یـه دلیـل په وجوب یا په حرمت وغیرهما باندې نه وې موجود سوې ددې په تائید کښې حدیث شریف هم سته

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلَّ اللّٰهُ فِیْ کِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِی کِتَابِهٖ۔ وَمَاسَکَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذې باب الفراء (اَلْحَدِیْث) (ص نمبر ۲۰۶، ج نمبر ۱)

تـرجـمه: رسول اللهﷺ ویلی دې هـغه شیان حلال دې چـې اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه خپل کتاب کښې حلال کړې دی او هـغـه شیان حرام دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړی دی او هغه شیان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې حلت او حرمت نه ده ذکر کړی په هغه کښې یه عفو کړې ده یـعنې هغه مباح دې پـه اتیـان او په ترك کنبې یه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل یه داسو چی پر هغه شی چی یو دلیل له دلائلو اربعه څخه چی قران و حدیث واجماع و قیاس ده پر حرمت و حلت باندی نه وْو هغه مباح ده ترك واتیان علی السویه ده۔

﴿دویمه قاعده﴾

مجبوری نارواشی رواکوي

ده فقهاء رحمه الله علیهم قاعده ده چی په وخت د ضرورة کښی حرام شی وانسان ته حلالیږی اَلْضَرُوْرَاتُ تَبِیْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجیم ـ ۸۵)

ترجمه: ضروریات محظور او ممنوع شیان مباح کوي ددي قاعدي بنیاد په قران و حدیث په د واړو کښی وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چی وائی

فَمَنِ اضْطُرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَیْهِ (اَلْاٰیَةُ)(سورة البقره ایه نمبر ۱۷۳ پ)

ترجمه: هغه څوك چی مجبور و محتاج سی وخورك ته دحرام شی حال کون دده غیر باغی او غیر متعدي وي ترحد نوپرده باندي گناه په خورك ددغه شی کښی نه سته امام ابو حنیفه رحمه الله علیه ده باغی او عادی ترجمه داسی کوي وائی باغی هغه چاته وائی چی حلال شی موجودوی اودی کره ونفرة ځینی کوي او حرام شی ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تیرې وتناول کوې او عادی هغه چاته وائی چی ترقدر دضرورة زیاـدة ځیـنی وخوری حاصل ئی داده چی دونه به ځینی خورې له دغه مـردار شـی په وخت دعدم دحلال شئ کښنی چـی ځـان لـه مرگه په ساتی او په حدیث شریف کښی راځی۔

لَاضَرَر وَلَا ضِرَارَ (اَلْحَدِيْثُ) (الاشباه والنظائر نمبر ۱۷۳)

تـرجمه: یعنی دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوی اویا بل ته بـغیـر حـقـه ضـرر ورسـوی حـاصل ئی داده چـه پـه اسلام کښنی نـه ضرر سته یعنی چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوی او نه په اسلام کښنی ضـرارستهً یعنی چه وبل ته بغیر حق تاوان ورسوی اونه په اسلام کښنی ضـرر بـالـضرر سته یعنی چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وکړی یـعـنی چه څوك بل څوك ووهی او ښکنځل ورته وکړی هـغـه بل ته داحق نسته چه ښکنځل ورته وکړی اویـا یـه ووهی بلکه هغه به خپل حـق پـه حـاکـم باندی ځینی طلبوی نقل یه له موطاء امام مالك بیهقی مستـدرك حـاکـم دار قـطنـی څخه کړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غیـر مـعـمـولی حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـی فقهاء رحـمـه الـلـه عـلیهـم داحـکا مود تطبیق او د تشریح دایو مستقل اصل وقاعده جوړه کړه زمونږ د فقی په کتابو کښنی پردغه قاعده پر سلهائو مسئلی بنأدې مثلاً د انســان په ستونی کښنی گـولـه بنده سی له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوٰی بل د څښلو شئ نسته نودا جائز ده چې يو سور د شرابو و کړې اوځان له مرګه بچاو کړې دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښې کلمه د کفر ويل ورته جائز ده په حال دضرورة کښې په مردار و شيانو علاج کول جائز ده عالمګيری (۲۳۷، ج-٥) تاتا رخانيه (٤١٨، ج-۱) دغسې نورې ډيرې مسئلې بناء دې پر دغه قاعده باندې فا طلب هناك۔

❁ دريمه قاعده ❁

په حلال او حرام کښې احتياط په شريعت کی د حلال او حرام په باب کی احتياط لازم او ضرور ده په هر هغه ځاې کښې چې حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجيح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام على الحلال (الاشباه لا بن نجيم)

ترجمه: هغه وخت چې حلال او حرام سره جمع سی ترجيح و حرام ته ور کول کيږې پر حلال بعض حضرات ددغه روايت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوې ليکن علامه عراقی رحمه الله عليه دابی اصله اوبی بنياده بللی ده صحيح داده چې دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهم داهميت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشبا لابن نجيم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کو ې دفقها رحـمـه الـلـه عـلیهم پر دغه قاعده باندې درسـول الـلّه ﷺ ارشاد هم روشنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰه ﷺ

اَلْـحَلَالُ بَیّـن وَالْحَرامُ بیّن وَبیْنهُمَا مُتَشَابِهَاتُ لایَعْلَمُهُنّ کثیراً مِـنَ الـنَّـاس۔ فَـمَنِ اتَّقیٰ اَلْمُشَبِّهَاتُ اِسْتَبْرَاْ لِدِیْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِی الشّبُهَات کَرَاعٍ یَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ یُوْشَكُ اَنْ یُّوَاقِعِهُ -

(اَلْـحَـدِیْـثُ) رواه الـبـخـاری الـمشـکـوة نمبر ۲٤۱ الاشباً للسیوطی رحمه الله علیه نمبر ۲۰۹۔

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او پـه مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیـر خلگ علم نه ور باندې لرې نـوکه چاځان وساتی له مشتبه شیانو څخه هغه طلب دبراء ة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراء ة او دخـلاصتـوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن څخه او هغه څوك کـه واقع سو په شبهاتو کښی دا سـی ده لـکه شپانه چی دساتلی ځرارگـاه پر شاوخوا باندې پسونه را څرخوې هـغه قریبه ده ودیته چی ځینی گډسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددیـن ټـول احـکـام دی له دغه یو حدیث شریف څخه معلوم سی لکه څنگه سـی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسـی شـی نسته چی هغه دې لـه دغو درو حالاتو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـوري رحـمـه الله عليه ددغه حديث شريف په تشريح
کښې وائی چې شيان پر درې قسمه دي يو قسم حلال واضح دی چې
حلت ئی پر هيچا پوشيده نه وی لکه خوراك د ډوډې او دفاکهو او لکه
خبرې کول اوتگ کول وغيره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت
ئی پر هيچا پوشيده نه وی لکه شراب او وينی او د رواغ واشباه ذلك او
دريم قسم مشبهات دی۔
چـی نـه ئی حلت واضح وی او نه ئی حرمت واضح وې نوله دې وجه
ډيـر خـلگ عـلم نه پر لرې بـلـکه صرف يوځه عـلماء ئی پيژنـی دهغو
حـکـم يـا پـه نـص سـره او يـا پـه قيـاس او يـا پـه اجتهاد سره يعنی دا
الحلال بيّن مـعـنی داده چې دليل ئی دلالت پر حلت باندې بلاشبه
کوې او **دالـحرام بيّن** مـعـنـی داده چـی دليـل ئی دلالت پر حرمت
باندې بلاشبه کوې او **دبينهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود
حـرمت په ما بين کښې واسطه وې هـم دليل دحرمت وې اوهـم دليل
دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعسر سی پر ډيـروخـلـگو باندې تـرجيح
داحـدالـجـانبيـن ماسوای له يوڅوعـالـمـانـو سـی مجتهدين دی او که
مـجتهدين نه وو نوله داسی شی څخه بيـاځان ساتل لازم دي ځکه په
حديث شريف کښی نتيـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه
وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کيږی نـولـه دی وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړ یده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مردارده دغه رنګه یوسړی شکار ووهلی اول دغه شکار پر یو لابښ پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابښ دی مړ سوی و ې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مګر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنګه هر هغه شی چې یه هغه کښی دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښی ونیوه سی۔

﴿څلورمه قاعده﴾

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضرورې ده

که چیری یوسړې دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطرې خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه ګرزې مثلا دخدایﷻ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې ګستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطلـه وو مذمت بيانوی نو ضرور به دغه خدای ناترسه کفار د معبود برحق په شان کښې ګستاخي کوې لدی وجی اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وُو دبدو ويلو څخه منع فرمايلی ده قال اللّٰه تعالیٰ **وَلَا تَسُبُّوا الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدَوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ** (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسی بنکنځل مـه کوی وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چی له خدای ج ماسویٰ داصنامو عبادت کوې ځکه بيادوی واَللّٰه (جلّ جلاله) ته بنکنځل کوې ظلماً بی له علمه ددوی پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې۔

کوم وخت سی دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالیٰ(جل جلاله) **اِنَّكُمْ وَمَاتَعْبُدُوْن مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ** ط (سورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسی او هغه چی تاسی يه عبادة کوې بی له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولرګی وی۔

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع کړو کفارو ددوی په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع کړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع کړو کڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواکار ده خولکن چی دوی ته بدويل سبب دبدی وينا داللّٰه(جلّ جلاله) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چی اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنگه دزنا بندیدل مقصود دي لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئی داجنبی له اجنبیه سره دخلوة او بی پردگی څخه هم منعه فرمایلی ده یعنی یو سړې دانه سی کولی چی له پره دی ښځی سره د ې په یوه کمره کښی دو په دو کښینی کڅه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای والی کښی خوگناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا گرزې نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنګه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه السلام پرهغه اسبابو باند ې هم لعنت ویلی ده چی هغه ذریعه او سبب دشراب نوشی او سود خوارې وې لکه رسول الله ﷺ چی وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰه فِي الْخَمْرِ عَشْرة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُهَا وَشَارِبُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُهِا وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشتري لها وَالْمُشْتَرَاة لَهُ الحدیث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج،۱)

ترجمه: رسول الله ﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښی پرلسو باند ې په نښتو ځونکی باند ې اوپرهغه چاچه ودته ئی ور نښتخی ځی اوپر څشونکی باندې اوپر باریدونکی باندې اوپر هغه چاچه ور وړه کیږی اوپر جوړونکی باندی اوپرخر څیدنکی باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسی ئی خوري اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږي اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږي دفقهاء رحمه الله علیه په زبان کښی دیو فساد دختمید لو لپاره چې کوم سبب او ذریعه وي دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وي خولکن دغه سبب داسی درجی ته رسیږی چی هغه

شرعاً ناجائز وي الموافقات (۱۹۸،ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لري چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دي چی دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجی دی۔

اوله درجه

که دایقنی معلومه وه چی دغه شی سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسی ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعنی که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وي خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقنی وي۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شی یقنی نه وی معلوم چی دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئی داوي چی دغه شی سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کبنی ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دي ځکه په عملی احکامو کبنی غالب گمان په درجه دیقین کبنی وي۔

﴿دریمه درجه﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وي چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد وگرزی هغه هم نادره وي داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پر کولی نودغه دري صورته اتفاقی دي دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښې دهغو اولو دو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دي او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دي۔

﴿څلورمه درجه﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزي خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وي یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزي نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کبنی واسطه ده په دغه درجه کبنی داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جواز ده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته وگوري چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه په طريقه د يقين سره او نه په طريقه دظن سره سبب دفساد ده نوبيادغه سبب جائز ده بنديدل ئې نه دی پکار او چه وديته وګورې چې داخو په کثرت استعمال سره دغه شی فساد ته رسيږې يعنی سبب دفساد ګرزې نوبيا ددی اصل تقاضا داده چه دغه سبب دی ناجائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله عليهم و اول اصل ته نظر کوې ددغی درجی اسباب جائز بولی او احناف ومالکيه صاحبان رحمه الله عليهم دويم اصل مخته ايږدی هغه ددغی درجی ذريعه هم ممنوع بولی مثلاً ديوی مياشتی په پور يوشی په زر ۱۰۰۰ روپيه خرخ کړی پيسی ئې بائع ته نه وی ور کړی بيرته ئې ترزر ۱۰۰۰ روپيه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله عليهم ودغی دويمی بيع ته جواز ور کوې وائی دغه بيعه ده۔

بيع په شريعت کښی جائز ده او احناف ومالکيه صاحبان رحمه الله عليهم وائی چه دغه بيع ممنوع ده ځکه داشبه ربو ده۔

داپه کثرت سره ذريعه دفساد ګرزې چی عين ربو ده نولکه څنګه سی عين ربو منع ده دغه رنګه شبه ربوهم منع ده ځکه شبه ربو سبب او مفضی وعين ربوته ده اودغه رنګه داجنبيه ښځی سره خلوة کول ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکيوصاحبانو رحمه الله عليهم ځکه دغه که ممنوع نه سی اخير مفضی وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنګه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده ځکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنګه پر قبرو باندې مساجد جوړول چه اخیره نتیجه ئې د مړی عبادة شروع کول د ې اویاد فحش او فحاشی مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کڅه هم په نفس دغه سبب کښې خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

پنځمه قاعده

په معصیت کښې معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چې ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چې دګناه په کار کښې دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کښې، معصیت ده لکه داقول دالله (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدی باندې سوال داده چې له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چې مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی اوکه قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنګی کښې مبتلا سی اوخاص کز په معاملا تو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی دي نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دې په دی سلسله کښې دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحاتو اوقیاساتو کښې اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقهاء رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښې دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

اول صورة

په داسی شیانو کښې معونت کول چی دهغو وضع د گناه لپاره سوی وي مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو اولعب وي مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان با الذات دگناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد دگناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج-۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم صورة

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مگر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړي دمعصیت او گناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندې خبروی دغه بائع چی دغه مشترې دلواطت مریض دهـ

یا پر داسی ملك باندې اسلحه خر څول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی دگناه او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنگه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرڅیږې ردالمحتار (۲۷۷، ج-٥)

دریم صورة

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوې یعنی هغه کار په اصل کښی دمعضیت لپاره نه وې لکن استعمال ئی دگناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او گناه ده او دویم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادي۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کڅه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کو لکه څنګه چې رسول الله وائی اِنَّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کڅه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړي نودغه عمل ممنوع اوناروا ده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿ المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة ﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دي کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دي چې مسکرات و مفترات حرام دي ځکه اصول اربعه پردي ګواهي ورکوي چې منشیات حرام دي خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعي رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعي رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز
بیان کړو په لږ ورسته کښې اَللّٰه (جل جلاله) وائی

يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاڅخه سوال کوي اي محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته
ووایه چه په شرابو اوقیمار کښې غټه گناه ده نفع هم پکښې سته خو
لیکن گناه ئی تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط
ليس فيه بيان انهم عن اى شئى سألوا
فانه يحتمل انهم سألو عن حقيقة وماهية ويحتمل انهم سألو
عن حل الانتفاع به ويحتمل انهم سألو عن حل شربه
وحرمته الا انه تعالىٰ لما اجاب بذكر الحرمة دل تخصيص
الجواب على ان ذلك السئوال كان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله عليه وائی چی په دغه قول کښې يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوي له څشي سوال وکو ځکه
خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار
څخه سوال کړی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو څخه
دي سوال کړي وي اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښبنلو څخه دې کړې وی خولکن کوم وخت چی اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصیص دجواب دلالت پردی باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دښبنلو څخه وُو وفی الایة مسائل

﴿ المسألة الاولیٰ ﴾

قالوا نزلت فی الخمر اربع ایاتٍ نزل بمکة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَخِيْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ایه نمبر ٦٧) وکان المسلمون یشربونها وهی حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضی الله عنهم قالو یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فیها قوله تعالیٰ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمُ كَبِيْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و ترکها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف ناساً منهم فشربو وسکرو افقام بعضهم یصلی فقراء قُلْ يَاايَّهَا الْكٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى ط (سورة النساء ایه نمبر ٤٣)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفیهم سعد بن ابی وقاص فلما سکروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافیه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعیر فشجه شجة موضحة فشکا الیٰ رسو الله ﷺ فقال عمر
رضی الله عنه اللهم بین لنافی الخمر بیاناً شافیاً فنزل اِنَّمَا
الْـخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الیٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْن ط (سورة المائده ۹) فقال
عمر رضی الله عنه انتهینا یارب۔

امام رازی رحمه الله علیه وائی چی پد ې ایات کښې مسائلي دی اوله
مسئله پد ې کښې ده چی په خمر کښې څلور ایـاتونه نازل سوې دې
یه مکه مکرمه کښې دغه ایـات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِیْلِ
وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَکَرً وَّرِزقاً حَسَناً (سورة النحل نمبر ٦٧)
یعنی دمیوونه دکجور او دانگورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده
خوراك نو مسلمانانو به شراب څښنل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی
ته لدې ورسته حضرت عمر رضی الله عنه او معاذ رضی الله عنه
اویوڅه نور صحابه کرام رضی الله عنهم ورسول الله ﷺ ته وویل چی
مونږ ته په شرابو کښې فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او
مسلب مال لره دې نو بیا دغه ایات مبارك نازل سو قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ
کَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ط ای محمد ﷺ ورته ووایه چی پدې کښې گناه
تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلگو څښنل ځکه خو قطعاً نه ووبند
او بعض خلگو پریښوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه
له قوم څخه خلگ راوغشتو په میلمستیا هغوې راغلوبیا یه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښل اونشـه شُـو بعـض ولـمـاتځه ته ولاړسو په لمانځه کښې دغه سـورة شروع کړو قُلْ يَـااَيُّهَـا الْكٰفِرُوْنَ لَااَعْبُدُ مَاتَعْبُدُوْنَ ط دغه الـفـاظ ئـی ردوبـدل ویـل دلا اعبـد پـرځـائی اعبد ویل نوبیا دغه ایات مبارك نازل سو لَا تَـقْرَبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰی حَتّٰی تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ ط یعنی ای ایماندارو مه نزدی کیږی ولـمانځه ته کوم وخت چـی تـا سو پـه نشـه کښی یـاسـت تـردی چـی پـوه شـی چی تاسوڅه وایـاست لدې ایـات ورستـه بیاد شرابو څښل ډیـر کـم سوبیا یووخت دانصارو یوڅه خلګ سره یوځای سواوپیدې کښی سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه هم وُوکوم وخت چی په شراب څښلو سره نشه سوُو نو فـخـر ونـه ئـی کـول او شعرونه ئی جوړول سعد یوشعر جوړ کو چی په هـغو کښی دانـصـاروذم اوبـدی وه نـویـو انصـاری داو بن دزامـی پـه هډوکی۔

دی شـکاره ټپ ئی پکښی جـوړ کـو سـعـد خپله غوصه نوش کړه او شـکایت ئی وَرَسُول الله ﷺ ته وکو حضرت عمر رضی الله عنه.وویل یا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ تـه په شرابو کښی پـوره بیـان وکړه نوبیادغه ایات نازل سو اِنَّـمَـا الْـخَـمْرُوَالْمَیْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَـمَلِ الشَّیْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْن اِنَّمَا یُرِیْدُ الشَّیْطٰنُ اَنْ یُّـوقِـعَ بَیْـنَـكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِی الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ وَیَصُدَّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنْ ذِكْرِ اللّٰه وَعَنِ الصَّلٰوة فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْن ط (سورة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمر رضي الله عنه انتهينا يارب

يعني شراب اوقيمار اوبتان او غشي مردار دي دشيطان کارونه دي ددي شيانو څخه ځان وساتي نو په تحقيق سره به نجات پيدا کړې لدغو نقصانو څخه شيطان خودغو اړي چه واچوي ستاسو په مينځ کبني دبښمني او بغض په ذريعه دشرابو او قيمار او منع کړي تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) دياد څخه پس وس هم تا سوبه منع شي؟ حضرت عمر رضي الله عنه ووېل مونږ منع يو يا ربه۔

قال القفال رحمه الله عليه والحكمة في وقوع التحريم على هذاالترتيب ان الله تعالى علم ان القوم قدكانوا ألفوا شرب الخمر وكان انتفاعهم بذلك كثيرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحدة لشق ذلك عليه فلا جرم استعمل في التحريم۔ هذا التدريج وهذا لرفق حضرت قفال رحمه الله عليه وائي چي په وقوع دتحريم کبني پر دغه ترتيب حکمت داوُو چي اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچي قوم دشرابو څبنلو سره ډيره مينه اوألفت لري اوډيره نفعه وربانډی اخلي نو که ئي چير ې په يوه وار ځيني بند کړ ې نو پر دوی باندی به ډيره سخت سي نوځکه ئي په تحريم کبني دغه ترتيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمی استعمال کړه۔

﴿ المسألة الثانی ﴾

اعلـم ان عـنـدنا ان هذه الاية دالة على تحريم الخمر فنفتقر الىٰ بيان ان الخمر ما هو؟ ثم الى بيان ان هذه اللايات دالة عـلى تحريم شرب الخمر دويـمـه مسئله امام رازی رحمه الله علیه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ایات مبارک دلالـت پـر تـحـریم دشرابو کوی نومونږو دی بیـان تـه مـحتاج یو چی خمر و چیڅئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بیان ته محتاجه یوچی دغه ایات مبارك پر حرمت د څښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بیان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله علیه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابـو حـنـفیـه رحـمه الله علیه الخمر عبارة عن عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد۔

امـام شـافـعـی رحـمـه الـله علیه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابـوحـنفیه رحمه الله علیه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انګورویه و نښنځئی او سـخت سی او بیازګ غورځوې امـام شافعی رحـمه الله علیه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی یعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونکی شئی شراب دې دلائل وائی۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احدهـا مـاروی ابـو داود فـی سـنـنـه عن الشعبی عن ابن عـمررضی الـلـه عنهما قال نزل تحریم الخمر یوم نزل وهی من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعیر والذرة والخمر ماخمر العقل اول دلیل داده چی امام ابو دائود رحمه الله علیه په خپل سنن ابوداود کښی له شعبی رحمه الله علیه روایت کوې او هغه ئی له ابن عـمررضی الله عنه روایت کوې هـغه ویلی دی چی په کوم ورځ چی تـحـریم دخمر نازل سو په هغه وخت کښی شـراب له پنځو شیا نـوجـوړیـدو لـه انـگـورو اولـه خـرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشـراب هغه شی ته وائی چی عقل پټه وی حاصل ددلیل ئی داده چی حـضـرت عـمـررضـی الـلـه عنه یا ابن عمررضی الله عنه تصریح پدی بانديې کړی ده چی په وخت دحرمت دخمر کښی خمر له دغو پنځو شیـا نـوجـوړیدو۔ اودی عالم پر لغت هم ؤو داسی نه سی ویل کیدای چـی دده دی عـلـم پـر لـغت دخمر باندی نه وی نولدی دامعلومه سوه چـی لکه څنگه سـی وهـغـه مسـکـرتـه چـی له انگورو جوړسوي وی خـمـروائـی دغـه رنـگـه وهغه مسکرته هم خمروائی چی له خرما اوله غنمو و غیره څخه جـوړ سـوی وی او دغه رنگه دغه مذکور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښي وائی چی خمر هغه شی ته وائی چی عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پوری نه لري۔

الحجة الثانية

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعير خمرا۔

دویـم دلیـل داده چـی امـام ابـو داود رحـمــه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـی دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چی خمر له انگو رو وی او خمر له خرماوی او خمر له عسلو وی او خمر له غنمو وی او خمر له اور بشو وی۔

والا ستـد لال بـه مـن وجهیـن احـدهما ان هذا صریح فی ان هـذه الاشیـاء داخـلة تـحـت اسـم الـخـمر فتکون داخله تحت الآية الدالة على تحريم الخمر۔

والثـانـی انـه لیـس مـقـصود الشارع تعليم اللغات فوجب ان یـکـون مراده من ذلك بيان ان الحكم الثابت فی الخمر ثابت فيهـا او الـحکم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان يكون ثابتاً فی هذه الاشربة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

امـام شـافعي رحـمه الله عليه په دغه مذکور حديث باندی له دو وجهو دليـل نيـولـی ده او لـه وجهـه داده چی په دغه حديث شريف کښی دا صـراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شيان ترنامه دخمر لاندې دی نوکوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ايات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحريم دخمر باندې چی هغه اِنَّمَا الخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ ده

دويـمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حديث کښی تعليم دلغـاتـونـده نـو چـه تعليم دلغاتو مقصود نه سو نو دا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حديث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده يعنی لکه څنګه سی په خمر کښی دا حـکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حـرام دی دغه رنګه په هغه نورو کښی هـم دا حکم ثابت ده يعنی دهغو څښل هم حرام دې قال الـخـطـابـی رحـمـه الـله عليه وتـخصيص الخمر بهذه الاشياء ليـس لاجـل ان الـخـمـر لايـکون الامن هذه الخمسة باعيانها وانـمـا جـری ذکـرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلك الزمان فـکـل مـاکـان فـی مـعـناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فـحـکـمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصيص الاشياء الستة بـالـذکـر فـی خبـر الـربـوا لا يـمـنـع من ثبـوت حـکـم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔

خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړیږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انګورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معناً د دوی کښی وی چی هغه عبارة ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپوسه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔

لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنګه چی په حدیث دسود کښی چی الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔

الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنګه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنی ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنګی او تریاق څکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ الحجة الثالثة ﴾

روی ابـو داود ایـضـاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله ﷺ کل مسکر خمر وکل مسکر حرام

دریـم دلیـل داده چـی داهم ابو داود رحمه الله علیه روایت کړی ده له نافع رضی الله عنه هغه روایت کړي ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائی چـی رسـول الـلـه ﷺ وویـل چی هر مسکر شئی خمر ده او هر مسکر حرام ده۔

قـال الـخـطابی رحمه الله علیه قوله علیه السلام (کل مسکر خمر)

دل عـلـي وجهیـن احـدهـمـا ان الـخـمـر اسم لکل ماوجد منه السـکـر من الاشربه کلها والمقصود منه ان الآیه لمادلت علی تـحـریـم الـخـمـر وکـان مسمی الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشـارع ان یـقـال مراد الله تعالیٰ من هذه اللفظة هذا ام علی سبیـل ان هـذا هـو مسماه فی اللغة العربیه او علی سبیل ان یـضـع اسـمـاً شـرعیـاً عـلـی سبیل الاحداث کما فی الصلوت والصوم وغیرها خـطـابـی رحمه الله علیه وائی چی رسول الله ﷺ دغـه قـول کـل مسـکـر خمر په دو وجهو پر خپل مدعی باندې دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي اولـه وجه داده چی خمر دهرهغه ځیښونـکی شئی ـوم ده چه له هـغه سکر اومستی پیښیږی او مقصود له دی قول ځخه داده چی دغه ایات اِنّـما الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الی قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط چی کوم وخـت دلالـت پـر حُـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چی خـمـر د کومی اشربی نوم ده نوشارع داور وښوده چی د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر ځخه دغـه مسکر شی ده په دی طریقه چی ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربیه کښی خـمـرده اویا پدی طریقه چی اَللّٰه (جلّ جـلالـه) ودغــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښی دغـــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چی ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښی لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده **والـوجـه الآخر ان یکون معـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقیقه هـذا الـلـفظ یفید کو نه فی نفسه خمراً فان قام دلیل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصیة ذلك الشئی۔**

خـطـابـی رحـمـه الله علیه وائی چی بله وجه داده چی ددغه قول (کل مسـکـر خمر) معناد اکیدلی سی چی دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښی ځـکه که ځوك داسـی ووائـی چی داخمر دی یعنی شـراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوي چی فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي خمروني او كه پردي باندي دليل قائم سي چي دغه شي كله خمروو حقيقة نوبيادا لازمه ده چي مجازابه اطلاق دخمرور باندي كوي پر دغه شي باندې يعني دا به وائي چي حكم ئي حكم دخمر ده ځكه چي پر خمر باندي چي حكم دحرمت په كوم علت سوى وُو هغه علت په دغه شي كښي هم موجود ده چي هغه علت سكر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روى ابو داود رحمه الله عليه عن عائشه رضى الله عنها انها قالت سئل رسول الله ﷺ عن البتع فقال كل شراب مسكر فهو حرام۔

قال الخطابى رحمه الله عليه البتع شراب يتخذ من العسل وفيه ابطال كل تاويل يذكره اصحاب تحليل الانبذة وافساد لقول من قال أن القليل من المسكر مباح لانه عليه السلام سئل عن نوع واحد من الانبذة فاجاب بتحريم الجنس فيدخل فيه القليل والكثير منها ولو كان هناك تفصيل فى شئي من انواعه ومقاديره لذكره ولم يهمله۔

څلورم دليل داده امام ابو دائود رحمه الله عليه له ام المؤمنين بى بى عائشه رضى الله عنها څخه روايت كوې دا وائى چي له رسول الله ﷺ څخه سوال له بتع وسو رسول الله ﷺ ورته وويل چي هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکې وي هغه حرام دي خطابي رحمه الله عليه وائي چې بتع هغه شرابو ته وائي چه له عسلو جوړ سوي وي او دا وائي چې پدغه حديث شريف کښې ابطال دهرهغه تاويل دی چې اصحاب تحليل الانبذه ئي ذکر کوي اوفساد دهغه قول ده چې وائي قليل له مسکر څخه مباح ده ځکه له رسول الله ﷺ څخه سوال له يوی نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره ورکو نو په جنس کښې قليل او کثير دواړه داخل دي نو که چيری بالفرض وتقدير تفصيل پکښې وائي مثلاً چې فلاني قسم حلال دې او فلاني قسم حرام دي يا مثلاً که دونه مقدار وُو نوبيا حلال دي او که دو نه وُو بيا حرام دی نوبيا به دغه سی مهمل نه ويل چې **کل شراب اسکر فهو حرام** يعنی هغه نوع او مقدار ئي بيا ذکر کول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روی ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضی الله عنه قال قال رسولُ الله ﷺ

ما اسکر کثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضی الله عنهما څخه روايت کوي هغه وائي چې رسول الله ﷺ وويل هغه شي چې ډيرئي مستي را وستونکې وي دهغه لږ هم حرام ده يعنی قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله ﷺ یقول کل مسکر حرام وما اسکرمنه الفرق فملأ الکف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفیه ابین البیان ان الحرمة شاملة لجمیع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چې مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي داوائی چې ماله رسول الله ﷺ څخه او ریدلی دي هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شی چې دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی څخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چې فرق هغه پیمانی ته وائی چې په هغه کښې شپاړس رطل ځایږی او پدی حدیث کښې واضح تربیان داده چې حرمت وټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله ﷺ عن کل مسکرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دلیل داده امام ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روایت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول الله ﷺ منع وفرمایله له هر مسکر شی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله علیه **المفتر کل شراب یورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجمیع الانواع الاشربه فهذ الاحادیث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله علیه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښی یعنی چی په اندامو کښی سستی او کهالی پید اکوي هغه ته مفتر وائی او داحدیث بیشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا ملیږی امام رازی رحمه الله علیه وائی چی دغه احادیث ټول دلالت کوی پردی باندي چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دي۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پیدا کوی په بدن کښی لکه شراب وغیره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښی سستی او کهالی پیدا کوي لکه نسوار وغیره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر ﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك بالا شتقاقات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی الخمار خمارً لانه یغطی رأس المرء ة وخمرت رأس الاناء ای غطته والخامر هوالذی یکتم شهادته قال ابن الانباری رحمه الله علیه سمیت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه** دلیل په اشتقاقاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطیة ده یعنی پوټیدل دی وټکری ته ټکری وائی یعنی خمارورته وائی لدی وجهی چی د ښځی سرورپټه وی او دغه رنګه دخمرت رأس الاناء معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنګه خامر وهغه چاته وائی چی خپله شاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله علیه وائی چی وخمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره ګډوډ کوی یه **الاشتقاقات دالة علی ان الخمر مایکون ساترا للعقل کما سمیت مسکراً لانها تسکر العقل ای تحجزه وکأنها سمیت بالمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ویرجع حاصله الی ان الخمر هو السکر لان السکر یغطی العقل ویمنع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من اقوی الدلائل علی ان مسمی الخمر هو المسکر.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چې خمر وهغه شی ته وائی چې پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنگه سی مسکر نامدار سوځکه خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چې حق داده چې زید عادل ووائی خو لکن دزیادة عدل په وجه باندی زید عدل ووائی مبالغةً حاصل د کلام دادِه چې خمر ودغه سکرته یعنی ودغه نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چې خمر دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿ النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر ﴾

ان الامة مجمعة على ان الايات الواردة فى الخمر ثلاثة اثنان منهاورد بلفظ الخمر احدهما هذه الاية والثانية اية المائده والثالثة وردة فى السكر وهو قوله لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى ط وهذا يدل على ان المراد من الخمر هو السكر.

دریمه نوع له دلائلو چې هغه دلالت کوې پردی باندی چې خمرو مسکرته وائی هغه داده چې امت اجماع پردی باندی کړی ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اياتونه چې په خمر كښې وار دسوى دى هغه درى دى دوه په لفظ دخمر واردسوى دى چې يو دغه ايات ده وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ايات ده چې اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الايه

او دريم دغه ايات ده چې لَاتَقْرَبُوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلكه څلورا يا تو نه دى څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت كوې پردى باندى چې مراد له خمر څخه سكرده ځكه خو بعض اياتو نه په لفظ دخمر سره راغلى دى او بعضى په لفظ دسكر سره راغلى دى مقصد اوهدف داياتو يو شى ده نودا معلومه سوه چې سكراو خمر يو شى دى۔

﴿ النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو ﴾

ان عمرو معاذ قالا يا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبيّن لنافيه فهما انما طلبا الفتوى من الله ورسوله بسبب كون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان يكون كل ماكان مساوياً للخمر فى هذا المعنى اما ان يكون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكون مساوياً للخمر فى هذا الحكم.

ځلورمه نـوع لـه دلائـلو داده چې سبب د تحريم دخمر داده چې عمر ومـعـاذ رضى الله عنهما و ويل چې يا رسول الله چې خمر خو مذهب مـال لـره دی او مسـلـب عقل لره دی نو ته مونږ تـه بيان پکښې وکړه يعنې دوی دوو خو له اللّٰه (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول څخه فتـوی طـلـب کـړه لـدی وجهـې طـلـب کړه چې دغه خمر مذهب او مسـلـب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتـوی ور کړه چې دغه مردار دی دشيـطـان عـمـل ده نولدی دا معلومه سوه چې دالازمه ده چې هر هـغـه شـی چـی له خمر سره مساوی وی پدغه معنی کښې يـعنې چې مسـلـب عقل لره وي نو هغه شی به يا په خپله خمر و ي او يابه له خمر سره په حکم کښې مساوی وی چې اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ايات کښې هـغه حکم ذکر کو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُاه حـاصل ئی دا سوچې هر هـغـه شـی چـی مـذهـب عـقـل لـره وی هغه به ياعين خمروی او يابه مسـاوی لـه خـمـره سـره وی نو ترياق وافيون وغيره کښه هـم په عين خـمـريت کښې عـلـمـاء اختـلاف لـری چې عين خمر نه دی لکن په مسـاويت کښې لـــه خـمـر سره هيڅوك اختـلاف نسـی کـولی ځکـه خـودوی هم داسی مذهب او مسلب عقل لره دی لکه خمر چې وُو نو دوی بـه لـه خـمـر سره په حکم کښې مشتـرك وی. يـعـنې په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي نه په نجسية کېږي۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحريم الخمر بقوله تعالىٰ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءُ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ايه نمبر ۹۱)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدی خپل قول باندی ویلی ده چی شیطان اراده لری ددی چی ستاسو په میانځ کښې دښمنی او بغض واچوی په ذريعه دشرابو او دقيما راومنع کړی تاسولره له ياده داَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذاالافعال معللة بالسكرو هذا لتعليل يقينى فعلى هذا تكون هذه الاية نصاً فى ان حرمة الخمر معللة بكونها مسكرة فاما ان يجب القطع بان كل مسكر خمر وان لم يكن كذلك فلا بد من ثبوت هذا الحكم فى كل مسكر وكل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جليلة فى اثبات هذا المطلوب۔

پدې کښې شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنی ده او بنديدل دی دخدای(جلّ جلاله) له یا ده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دی يعنی ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وی نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسانه نه صادر ریږی او دغه تعلیل هم یقینی ده یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب.هم پدغه وجه حرام کړی دی چی بغض او دښمنی او بندیدل دخدای(جلّ جلاله) له یاْ ده اوله لمانځه څخه ده اوداچه راځی په سبب دشرابو راځی نوبنا پردی باندی دغه ایات چی اِنَّمَا الْخَمْرُ والمیسر وَالْاَنْصَابُ الایه دا صراحةً دلالت کوی پردی باندی چی شراب لدی وجی حرام دی چی مسکردی یعنی دا سکرئی علت دحرمت ده نولدی بیانه دالازمه سوه چی یا به قطع او یقین پردی باندی کوی چی هر مسکر خمر دی او که دا قطع نه وسی بیاد الازمه ده چی ثبوت ددغه حکم به کوی په هر مسکر کښی حاصل دکلام داده چی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب پدی وجه حرام کړیدی چی انسان دخدای له یا ده اوله لمانځه څخه بأسی او انسان دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه ترهغه وخته نه وزی چی نشه نه وی یعنی په نشه سره انسان دخدای(جلّ جلاله) له یاده او له لمانځه وځی او نشه په شرابو کښی موجود ده نوځکه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه شئی کښی چی نشه موجوده وی هغه به یاعین شراب وی او یابه په حکم دشرابو کښی وی یعنی لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په حقله وائی چی شراب مردار دی دشیطان عمل ده پرهیز ځینی وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه رنـګه به ددغه مسکر شي په حقله هم وای چې داد شیطان عمل ده پرهیز ځینې وکړئ۔

په امام صاحب رحمه الله علیه پسې بعض شوافع رحمه الله علیه وائی چـې امـام صـاحـب رحمه الله علیه پردی خبره بانديې چـې هر مسکر خـمـر نـه ده بـلـکـه هـغه یومذکور شي خمر ده چې **عـصیـر العنب الشـدیـد الـذی قذف بالذبد** ده پـه دی ایـات دلیـل نیولی ده **وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِیلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًوَّرِزْقاً حَسَناً** ط

تـرجـمه: له میوُو دخرما او انګورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن یـعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پرموبږ بـاندی احسان کړی ده پـه نشه جوړه ولو اورزق حسـن سـره نودالازمه ده چې دانشه به مباح وی ځکه احسان پـه مبـاح سره وی په حرام سره احسان نسی کید لای خولکن داخبره غـلـطـه ده چې امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ایات دلیل نیولی ده بـلـکـه پـردی بـانـدی شـریك بـن عبـدالله دلیل نیولی ده هغه له خمر مـاسوی نور ټول شیان مباح بولی (مبسـوط ۵، ج-۱۲) فتح القدیر ۳۱، ج-۹-

امـام ابـو حـنـفیة رحـمـه الـله علیه وائی چې هر مسکر حرام ده خوهر مسـکـر خـمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عـصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** یعنی خاص له انګورو څخه او بهُ باسی او هغه په جـوش وغیره سره سخت سی اوبیا ځګ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی مـاسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم
ده ثـمره داختلاف په مینځ داماما نو کښی په دی کښی ظاهره کیږی
امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص **وعصیر العنب** ته وائی
یعنـی پـر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پـر هغه
نـورئی مجازاً کول کیږی ځـکـه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر
دی راغـلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی
حـرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی
دی ځـکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر
العنب کښی علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده
او هـغـه نـورو مسکراتو کښی عـلـت دحـرمـت سـکر ده امام صاحب
رحـمـه الـلـه علیه وائی په عصیر العنب کښی پـه قلیل خوراك او کثیر
خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی
اوبیـع یه باطله ده مستحیل یه کافر ده او ما سوی له عصیر العنب څخه
هغه نور مسکرات بیا داسی نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع
یـه پـه نـفـس جواز سره جائز ده او حد ترهغـه وختـه پورې ئـی په
خـوړونـکی باندی نه جاری کیږی تر څوچـی مسـکر نه وی یعنی په
قـلیـل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امـام شـافعی رحمه الله
عـلیـه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی علت دحرمت سکرده لکه مخته چی ذکر سو او مستحیل دڅو لو.
کـافـر ده اوبیع یه باطله ده حاصل ئی داسوچی امامان صاحبان رحمه
اللـه عـلیهـما له عصیر العنب څخه مـاسـوی دهـغو نورو مسکراتو په
حرمت کښی سره متفق دی په خمریت کښی سره مختلف دی کڅه
هم دامام صاحب رحمه الله علیه په قول کښی غیر مفتی به اومر جوع
عـنـه قـولونه سته په ائنده کښی بـه ئـی إنشـاء الله ذکر کړو بیرته خپل
مقصد ته راڅو چی حرمت دخمرده۔

﴿ المقام الثانی فی بیان ان هذه الاٰیة ﴾

﴿ دالة علی تحریم الخمر و بیانه من وجوه ﴾

﴿ الاول ﴾

ان الایة دالة عـلـی ان الـخـمر مشتملة علی الاثم والاثم حرام
لـقوله تعالیٰ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّیَ الْفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَابَطَنَ
وَالْاِثْمَ وَالْبَغْیِ ط (سورة الاعراف نمبر ۳۳)
فـکـان مـجـمـوع هـاتین الایتین دلیلاً علی تـحریم الـخمر دویم
مقام په دی کښی ده چه دغه ایات یَسْئَلُوْنَکَ عَنِ الْخَمْرِ ط
دلالـت پـر حرمت دخمر باندی کوی او بیان ئی له ډیرو وجهودة او له
وجهه داده چی دغه ایات دلالت کوی پردی باندی چی خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پر گناه باندی گناه ئی داوه قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

اوگناه حرام ده په دی قول دی اَللّٰه (جلّ جلاله) سره يعنی ته ورته ووايه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حيايی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زياتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گناه راغلـه خواه دعقيدی گناه يا دعـمل گناه وی او بيّاد ذاتی عمل گناه وی اوکه دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ايا تو نه دلالت کوی پر تحريم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثم قديراد به العقاب وقديرادبه ما يستحق به من العقاب من الذنوب وايّهما کان فلايصح ان يوصف به الاالمحرم۔

دويمه وجه داده چی په لفظ دااثم سره کله عقاب يعنی عذاب مرادوی اوکله هغه شی مرادوی چی په هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هريو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصيف نه په صحبح کيږی يعنی په ايات کښی دخمر توصيف په اثم سره سوی ده او اثم چی په هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی دمحرم توصیف په کیږی نو دا معلومه سوه چی خمر حرام دی۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك يوجب التحريم۔

دریمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی چی گناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجیح داثم اوعقاب ئی تصریح وکړه او داتحریم واجبه وی.

الاثم الكبير

فيه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فيلزم ان يكون شرب الخمر اخس الامور وتقريره انما سمى عقلاً لانه يجرى مجرى عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الى فعل قبيح كان عقله مانعاً له من الاقدام عليه فاذاشرب الخمر بقى الطبع الداعى الىٰ فعل القبائح خالياً عن العقل المانع منها والتقريب بعد ذلك معلوم۔

په ایات شریف کښی اثم کبیر ذکر ده پدی کښی اموز دی اول امر داده چی ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چی دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دخمر څښنل اخس داموږو ده تقریرئی داده چې عقل ته عقل وائی ځکه داجاری پر ځای دګونډی داوښ ده ځکه انسان چې کوم وخت خپل طبیعت ئی ویو بدفعل ته ور وغواړی نو عقل ئی مانع سی لدغه بدفعل کولو څخه هغه ئی نه ور پر یږدی ودغه بدکار ته لکه داوښ لپاره چې ګونډه ده ګونډه وهغی رسی ته وائی چې داوښ دمخ پشه ورغبرګه کړی او په ویتړی او کوم وخت چې انسان شراب څښنی نود ده هغه طبیعت چې بلونکی وی وبد فعل ته هغه خالی سی له عقله څخه هغه عقل چې منع کونکی وُو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل نویدغه وجه اثم کبیر ده یعنی غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه مرّ علی سکران وهو یبول فی یده ویمسح به وجهه کهیٔة المتوضئی ویقول الحمد الله الذی جعل الاسلام نورً اوالماء طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قیل له فی الجاهلیة لِمَ لاتشرب الخمر فانها تزید فی جرئَتك فقال ما انا بأخذ جهلی بیدی فادخله جوفی ولا ارض ان اصبح سید قوم وامسی سفیهم۔

دهغه مخته وجهی په تائید کښی دغه کلام ذکر کیږی داسی ذکر سویدی چې ابن ابی الدنیا پریو نشه ئی باندی تیریدی هغه په لاس کښی بولی کولی په مخ ئی مښلی لکه اودس کونکی اوویل ئی حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دي او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چشی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانیها ﴾

مـاذکـره اللـه تـعـالیٰ من ایقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذکر الله وعن الصّلٰوة۔

او دویـم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او منـع کیـدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او مـنـع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هـذه الـمعصية من خواصها ان الانسان كلما كان اشتغاله بها اكثرو مواظبة عليها اتم كان الميل اليها اكثروقوة النفس عليها بخلاف سائر المعاصى مثل الزانى اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فى ذالك العمل وكلما كان فعله لذلك العمل اكثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان فتوره اکثر ونفرته اتم بخلاف الشرب فانه کلما کان اقدامه علیه اکثر کان نشاطه اکثرو رغبته فیه اتم فاذا واظب الانسان علیه صار الانسان غرقاً فی اللذات البدنیة معرضاً عن تذکرة الاخرة والمعاد حتی یصیر من الذین نسو اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر یزیل العقل واذا زال العقل حصلت القبائح باسرها ولذلك قال علیه الصلوة والسلام الخمر ام الخبائث تفسیر کبیر (نمبر ۱۰۴، ج-۲)

دریم امر داده چی معصیت او گناه دخمر له خواصو څخه ده یعنی چی دانسان شغل هر کله وربانــدی ډیروی او همیشه توب ئی وربانــدی تام وی دغو نه ئی میل ودوی ته ډیروی او نور گنا هو نه دغسی نه دی لکه زانی چی یوار دزنا فعل وکړی نو دده رغبت پدغه فعل کښی سست تیری یعنی چی څونه ئی دزنا فعل اکثروی دغونه ئی سستی او نفرة ځینی اتم او اکمل وی اوشراب داسی نه دی ځکه چی پر هغو باندی چه څو نه اقدام اکثروی دغو نه ئی رغبت پکښی اتم وی نو هر کله چی انسان همیشه توب وربانـدی وکړی نو انسان غرق گرزی په لذات بدنیه کښی او اعراض کونکی گرزی له یاده داخرة څخه حتی چی انسان گرزی له هغو کسانو چی اللّٰه ئی هیروی او په دوی هیر کړی وی خپل نفسو نه اوحال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو اللّٰه فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسومه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی په دوی باندی خپل نفسونه حاصل د کلام داده چې خمر عقل زائله وی نو کوم وخت چې عقل زائل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول اللّٰه ﷺ وائی **الخمرام الخبائث** یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الناس إسم لکل مسکر وعند بعضهم للمتخذ من العنب خاصةً وعند بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بغیر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امام راغب په خپل کتاب مفردات القران کښی وائی چې شرابوته خمر وای لدی وجهی چې دوی خامر او پټه ونکی دی عقل لره داخمر په نزد دبعض الناس نوم لپاره دهر مسکرده اوپه نزد دبعض الناس نوم خاص لپاره دهغه شی ده چې له انگورو او له خرما جوړ سوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چې پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ورکول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پټیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چی بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فى كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة على تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعى وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظنى قال وانما يسمى الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فى ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فى النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص باالثرياء آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبنځی ځی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول اللهﷺ کل مسکر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل یعنی چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوڅه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښې پروت ده۔
اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر
ترانګورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانګورو والا ته خمر وائی
نومونږهم دانګورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم
دانګورو په اوبو کښې مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده
اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انګورو ماسوی له بل شئی څخه جوړ
سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدی وجه چه
خمیره کیږی نهٔ لدی وجهه چه عقل پوڅه وی او دی وائی چه دالدی
سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی
نه ورته وائی یعنی تاسی خووایاشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه
عقل پوڅه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوڅه وی هغه خمر ده دَی وائی
داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوڅه وی او خمر دی نهٔ ورته وائی
لکه نجوم چه مشتق له نجم څخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبایدو
هرستوری ته نجم ووائی ځکه خوهریو ظاهر ده خولکن وَس خاص
ترثریاء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿ قال فی الفتح ﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة

بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الـخمر ما أسكر من عصير العنب او عام وقال الـعـمـوم اصـح لانها حرمت وما باالمدينة خمر عنب وما كان شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ۲۳، ج-۹) صاحب الفتح وائـی چـه داول دلیـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو څخه دانقل ثابت ده چه هغه شئی چه له انگورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی هـغه ته خمر وائی لکه صاحب قاموس چه په خپل کتاب قاموس اللغة کښی وائـی خـمـر هغه شئی ته وای چه مسکروی هغه له انگورو جوړ سـوی وی او کـه عـام وی او ویـلـی دی چـه عموم اصح ده ځکه کوم وخـت چـه خـمر حرام سو په هغه وخت کښی پـه مدینه منوره کښی دانـگـورو شراب نهٔ ؤو په هغه وخت کښی دو چـی خرما اود دلندی خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله علیه وای چه دغه عبارة صراحةً دا دلالـت کـوی چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دی دانگورو وابـوتـه هـم وائی او ونوروته هم وائی وقـال الـخطابى زعم قوم ان الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان الـصـحـابةرضـى الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب خـمرا عرب فصحاء فلو لم يكن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحمه الله علیه وائی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب
خمر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه
قوم ته دا ویل کیږی چه صحابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب
دی دهغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ
سوی وی خمر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی
نو صحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن
عبدالبر قال الكوفيون الخمر من العنب لقوله تعالىٰ اعصر
خمراً فقالوا فدل على ان الخمر هو مايعصر لاما ينبذ قال
ولا دليل فيه على الحصر قال اهل المدينة وسائر
الحجازئين واهل الحديث كل مسكر خمر و حكمه حكم ما
اتخذ من العنب فيكفر مستحلها وتصير نجسته ولا قيمة لها
فى حق المسلم ولا يجوز بيعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه
الله علیه وائی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه
چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی **اعصر خمراً** نودغه اعصر لفظ دلالت
پردی باندی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نبنجٔیځل کیږی
وهغه ته نه وائی چه خمیره کیږی نبنخٔیځل صرف له انګورو کیږی
له بل شئی نه کیږی نوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر
رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه اهل المدينة او باقی اهل الحجاز او اهل الحديث يعنی محدثين داوائی چه كل مسكر خمراً يعنی هر نشئی شئی خمر ده او حكم ئی حكم دهغه شئی ده چه له انگورو جوړ سوی وی او مستحيل ئی كافرده په حق دمسلمان كښی په قيامت نشته او نفع وړ باندی اخستل ناروا ده۔

﴿قال القرطبی رحمه الله عليه﴾

الاحادث الواردة عن انس وغيره على صحتها وكثرتها تبطل مذهب الكوفين القائلين بان الخمر لايكون الامن العنب وما كانت من غيره فلا يسمیٰ خمراً ولا يتنا ولها اسم الخمر وهو قول مخالف للغة العرب والسنته الصحيحة والصحابة الفصحاء قرطبی رحمه الله عليه وائی هغه ډير احاديث صحيحه چه وارد سوی دی له انس رضی الله عنه وغيره ځخه هغه باطيله وی دكوفيا نومذهب چه دوی قائلين دی پدی باندی چه خمر نوی مگر له انگورو وی او هغه شئی چه له بل شئی وی هغه ته خمر نه وائی اوهغه ته دخمر نوم نه ورشامليږی دغه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحيحه ځخه ده او مخالف له فصيحو صحابه كرامورضی الله عنهم ځخه ده **لانهم لمانزل تحريم الخمر فهموا من الامر باجتناب الخمر تحريم كل مسكرولم يفرقوا بين**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئى من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفـوا عـن الاراقة حتـى يستـكشـفـو الامـر ويتـفـصـلـوا وتحققواالتحريم يـعنى دكو فيا نو قول له فصيح صحابه كرامورضى الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده څكه كوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّٰـه (جلّ جلاله) وويـل لـه خـمراجتناب وكړى نـو صـحابـه كـرامـورضـى الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسكرو فهما وه فرق يه نه وكو په ميانځ دهغه كبنى چه له انګورو جوړيږى او دهغه كبنى چه لـه بل شئى جوړيږى بلكه ټول ئـى على السوى حساب كړو اونهٔ ئى تـوقف وكـو اونه دغه امر پر دوى مشكل سو بلكه چسفاندى يه وكړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انګورو ماسوى له بل شئى جو ړ سوى وَه اوسـره لـدى چه صحابه كرام رضى الله عنهم اهل اللسان وه اود دوى پـر لـغتو باندى قرآن كريم نازل وه نوكه چيرى دصحابه كرامو يو څه تردد اوشك پكښى واى نـودوى بـه لـه چـپـه كيـدلود شرابو منع كړى واى تـرهـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميداى اوداپه واضحه توګه وربنكاره كيداى چه فلانى قسم حرام دى او فلانى قسم ندى حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وقد ذهب الى التعميم ﴾

الامام علی کرم اللّٰه وجهه وسیدنا عمر بن خطاب وسعد ابن ابی وقاص وعبدالله بن عمر وابو موسی اشعری وابو هریرة وابن عباس والسیدة عائشة رضوان الله تعالیٰ عنهم اجمعین اوحال داده چه وتعمیم ته امام علی کرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابی وقاص او عبدالله بن عمر او ابو موسی اشعری او حضرت ابو هریرة او عبدالله ابن عباس او اُمنا حضرت عائشة رضوان الله عنهم اجمعین دغوټولو صحابو کر اموتگ کړی ده یو یه هم مختص ترغنب پوری نه بولی او بل حضرت عمر رضی الله عنه چه به کوم وخت په تقریر کښی تحریم دخمر بیانوی ددیٰ تعمیم انکاریوه صحابی هم نه کاوه۔

﴿ وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم ﴾

الامام ابن المسیب (رحمه الله علیه) وعروة والحسن البصری (رحمه الله علیه) والسعید ابن جبیر (رحمه الله علیه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله علیه) والاوزاعی (رحمه الله علیه) والثوری (رحمه الله علیه) وابن المبارك (رحمه الله علیه) والشافعی (رحمه الله علیه) واحمد (رحمه الله علیه) واسحاق (رحمه الله علیه) وعامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحديث الفقه على المذاهب الاربعه (١٨، ج-٥) اودغه رنگه دغه
مذکور امامانو له تابیعینو او عام اهل حدیثوهم وتعمیم ته تگ کړی
ده حدثنی نافع عن ابن عمررضی الله عنه قال نزل تحریم
الخمر وان بالمدینة یومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافیها شراب
العنب ای الاّ قلیلاً ومناته حدیث بیان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه څخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدینة منوره کښی دپنځو شیانو شراب ؤدانگورو
شراب نوو پکښی مگر ډیر کم وه حدثنا عبدالعزیز بن صهیب
قال أنسٌ بن مالك ماکان لنا خمر غیر فضیخکم هذٰ الذی
یسمّونه الفضیخ فانی لقائم اسقی ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغکم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال یا انسٌ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل وموږته حدیث بیان کړو
عبدالعزیز بن صهیب هغه وائی چه انس بن مالك ویل چه زموږ خمر
له فضیخ ماسوی بل شئی نه ؤو فضیخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولا ړوم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرورکول هغو ځیښتل په دغه وخت کښی یوسړی راغی وویل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبریاست صحابه کرامو ورته وویل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سړی ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منګی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبی صلی الله علیه وسلم یقول اما بعد ایّها الناس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (۶۶۴، ج-۲) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اورید لی دی درسول الـله صلی الله علیه وسلم پر منبر بـانـدی چـه ویـل یـه اما بعد ای خلګو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انګورو او له خرما او له عسلو او لـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصرا فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلا ثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهير السلف والخلف قالوا كل مسكر خمر و كل مسكر حرام وما اسكر كيثره فقليله حرام حاشيه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء في الحبوب پوه سه ای مخاطبه چه خمرد هر مسكر شئی نوم ده هغه له انگورو وی او که له خرماوی او که له بل شئی وی له هغو پنځو شيانو بلكه منحصر پدغو پنځو كښې هم نده داهغه قول ده چه پر هغه باندی ائمة ثلاثة او سلف وخلف جمهور دی دوی وائي چه هر مسكر خمر ده او هر مسكر حرام ده او هغه شئی چه كثيرئی مسكروی دهغه قليل هم حرام ده انتهی كه انسان دانصاف په ستر گو ودی حديثو مبار كو ته وگوری نو نور منشيات خو پر يږده خود نسوار حرمت صراحةً ځينی معلوميږی ځكه سكر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لكه الله (جلّ جلاله) چه وائی **وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ** (سورة الحج) يعنی دقيامت په ورځ به خلگ وويني نشه او په حقيقت كښې به نشه نوی ولكن د الله عذاب سخت ده او رسول الله ﷺ وائی **كل مسكر خمر** او اكابرين صحابه وائی لكه حضرت عمررضی الله عنه وغيره **الخمر ماخامر العقل** يعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه كوی او رسول الله ﷺ وائی **ما اسكر كثيره فقليله حرام** يعنی هغه شئی چه ډيرئی عقل مغلوبه كوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغير عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان عقل مغلوبه کوی او ډیر نسوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هم ختمه وی او په نشه کښې اول وهلت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښې دی چه په حرمت کښې خودی څوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخمر په انواعو کښې که نسی داخل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

﴿ اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله عليه ﴾

من الاحناف المفتى به هورأ يه عندالحنيفية على تحريم جميع الاشربة المسكرة قليلها وكثيرها نيًها ومطبوخها سواء كانت خمرا وهى عصير العنب المتخمرأم غيرها من الاشربة الاخرى المتخذة من الذبيب أو التمر او العسل اوالتين اوالحبوب كاالقمح والشعير والذرة ونحوها ويحدكما سنوضح فى بحث الحدود شارب القليل او الكثير منها غير الحنفية ولايحد الا باالسكر من الاشربة غير الخمراو بشرب القليل او الكثير من الخمر عندالحنفية لقوله عليه السلام كل مسكر خمرو كل خمر حرام رواه مسلم والدار قطنى خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٤ ٥٥٠، ج-٧) البدائع (١١٧، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-١٨) ومابعدها الدرالمختار (٣٢٤، ج-٥) اللباب (نمبر ٢١٥، ج-٢) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-١) شرح الکبیرو والدسوقی (نمبر ٣٥٢، ج-٤) القوانین الفقیه نمبر ١٧٤، مغنی المحتاج (نمبر ١٨٧، ج-٤) المهذب (نمر ٢٨٦، ج-٢) المغنی (نمبر ٣٠٤، ج-٤) ومابعدهاکشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) **وما بعدها مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله علیه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤیعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږوے او که ډیروی اور مسح کړی وی اوکه ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انگورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وڅکو جوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیږی یعنی حد پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکرته ورسیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبیانهٔ پر جاری کیږی او په شرابو کښی پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول الله ﷺ چه وائی وأنا انهاکم عن کل مسکر** یعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول الله ﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول الله ﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی څخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښنی ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئين او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دي خـولكن په درجه دحرمت كښنى اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئى متفق عليه ده ځكه چـه پـه حـرمـت دمسـكـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك دمسـكـراتوا ومفتراتو به په طريقه اولى سره متفق وى ځكه داسى شئى نستـه چـه حـرام دى وى او خـوراك دى جـائـز وى ولوكى داحرمت دنـجـائـسـت پـه وجـه نـوى بـلـكه دمسكرة يا مضرة په وجه وى ځكه دالازمه نده چه كه يوشئى حلال ؤنو خوراك بى هم حلال وى بلكه يو شئى دحلال وى مگر خوراك دى حرام وى حرمت دى ده يوبل شئى پـه وجـه وى لـكه ضرر اوسكر وغيره مثلاً اودالازمه ده چه كه يوشئى حـرام ؤ خـوراك بـى هـم حـرام وى ماسوى له حالت اضطرارى اوهغه ځانته مسئله ده نولدى وجه مونږ وايو چه دا مقصد هم متفق عليه ده پر حرمت دخوراك يه ټول علماء متفق دى كڅحه هم دتير مقصد دذكر كـو لـو پـه وجـه ددى مقصد دبيانو لو ضرورة نوؤ خولكن پدى مقصد كښنى يوځه داسـى دلائـل اوعبـارـة ؤ چـه هـغـه ددى جديد عصر تر منشياتو پورى تعلق لرى نولدى وجه مونږ دغه مقصد ځان ته يومقصد وبلئى۔

﴿ لقد زعم بعض الفساق ﴾

ان البيـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعير وكذلك نقيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلـح (العـرقـى) وخـميـر الـخبـز الشعير (البوظة) ونبـات (الـقـات) و(الـحشيـش) و(الفتكه) زعموان هذه المشروبات وغيرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تكـن فى عـصـر الـرسـول ﷺ ولم يرد نص بتحريمها بعض فـاسـقـانو داگمان کړی ده چه دبير څښل حـلال دی ځکه دا داور بشـوله او بو ځخه جو ړيږی اودغـه رنـگه عرقي چه يو قسم دشرابو ده يعـنـی هـغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خميره کړی کم وخت سی چه شراب سی بيالږ او به ورگډی کړی ودغه ته عرقی وائـی اودغه رنگه البوظة داهـم يـو قسم شراب دی چه له اور بشويه جوړه وی اودغه رنگه القات دايو وابنه ده چه پا ڼی يه ژو ولی کيږی په کثير کښی کسـل اوستی ښته په قليل کښی نستـه چه په پاکښتان کښی پـان ورتـه وای يـعـنـی دا يو قسم پان ده او يو قسم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی پـه هغه کښی نشـه نستـه پـه شرط ددې چه نورنشئي شيان نکړی پـه گـډ اودغـه رنگه حشيش يعنی چرس او فتك چه يو قسـم نشه ده دوی داگمان کړی ده چـه دغـه مشـروبات اودغه رنگه نور مخدرات ددغو څيښل او خـوراك حـلال ده ځکه دغه مشروبات نـۀ درسـول الـله ﷺ په زمانه کښی ؤ او نـه ئـی پـه تحريم باندی نص واردسويده وقـد اجـتـمـعـت كـلـمة الـعـلـمـاء عـلى تحـريم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتى الديار المصريه نشرت فى مجلة الازهر فى عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنا العموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من فى قلبه شك اوريب فى حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب فى ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تودّى الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهى
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامى (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالىٰ فى كتابه العزيز
وعلى لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لكه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنګه له اوستاذ اکبر مفتی دیار المصر څخه فتوی صادره سویده په میاشت دشعبان سنه ۱۳٦۰ کښنې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بیانه ؤ ترداسی حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښنې ئی شك اوریب وی په حرمت ددغو شیانو کښنې هغه شك اوریب ئی له زړه ورباندی و خیږی نومونږ وایو چه شاك او مرتاب دی شك اوریب نۀ کوې پدی کښنې چه تعاطی ددغو موادو یعنی شمول اوتناول اخذ و ګرفت خوراك او څښاك ددغو مواد و حرام ده ځکه دا مفضی دبدن وضرر او ډیرو مفاسدوته ده ځکه دغه اشیاء عقل فاسده وی او بدن ته ستی ورپیشه وی دغه رنګه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپیښنه وی نودا امکان نۀ لری چه شریعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښنې کم وی او په ضرر کښنې سپك وی نود دغو اجازه خو په طریقه اولی سره نۀ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائی کوم څوك چه دحشیش په حلت باندی قول کوی هغه زندیق او مبتدع ده شامی (نمبر ٤٥٨، ج-٦) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډیر مواد چه هغه عقل خمیره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښنې خوشحالی اوخوند پیدا کوی هغه په هغه شیانو کښنې چه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر څخه ده۔

﴿ قال الشیخ الاسلام ابن تیمیّه فی کتابه (السیاسة الشرعیة)﴾

ماخلاصته ان الحشیش حرام یحد متناولها کما یحد شارب الخمر وهی أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتی یصیر فی الرجال تخنث ودیاثت وغیر ذلك من الفساد وانها تصدعن ذکر الله وعن الصلوة وهی داخلة فیما حرم الله ورسوله من الخمر والسکر لفظاً او معناً شیخ الاسلام ابن تیمیّه په خپل کتاب سیاسة الشرعیة کښې ویلیّ دی خلاصه ئی داده چه حشیش چرس حرام دی څکو نکی ئی داسی په حد کیږی لکه شراب څیښو نکی چه په حد کیږی او دا حشیش تر شرابو هم بد دی لدی وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وی حتی په سړی کښې نرښځی توب او دؤث توب پیدا کوی او لدی ماسوی نور فسادونه هم پیدا کوی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده بنده وی او له لمانځه ئی بنده وی نودا داخل دی په هغه شئی کښې چه اَللّٰه (جلّ جلاله) او دااَللّٰه (جلّ جلاله) رسول حرام کړی دی چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر څخه یعنی داشیان یا داخل په لفظ دخمر کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمر ده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما باالیمن البتع وهو العسل ینبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعیره ینبذ حتی یشتد

قال وکان رسول الله ﷺ قد اعطی جوامع الکلم بخواتمه

فقال (کل مسکر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول الله ﷺ وموږ ته فتوی راکړه په دو شرابو

کښی چه هغه موږ په یمن کښی جوړه وو یو قسم **بتع** دی هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سي او ویلی

دی چه رسول الله ﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شامیلیده نو رسول الله ﷺ په

جواب کښی ورته وویل **کل مسکر حرام** یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیر رضی الله عنه قال قال رسول

الله ﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعیر خمرا ومن الذبیب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهی عن کل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیر رضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلهﷺ وویل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وځکو خـمـروی او لـه خـرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسبکره نهـی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضـی الـلـه عـنهـمـا ان الـنبـیﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کـل مسـکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عـمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شـئی حرام ده او په بل روایت کښی وائـی چه هر نشی شئ شراب ده او هـر شـراب حـرام ده نـونتیـجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعـن عـائشة رضـی الـلـه عنها قالت قال رسول اللهﷺ کل مسـکـر حـرام ومـا أسكر الفرق منه فملأ الكف منه حرام قال الـتـرمـذی هـذا حـدیـث حـسـن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطـلا ومـعـنـاه مـا اسـکر کثیره فقلیله حرام حضرت عـائشه رضی الله** عـنها وائی چه رسول اللهﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هـر هـغـه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی څخه یوموټ هم حـرام ده فـرق هـغـه پیـمـانـی تـه وائی چه په هغه کښی شپاړس رطل ځائیږی شپـارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حـاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږهم حرام ده یعنی ولو که ئی دغه لږمسـتکـر نـهٔ وی هـم دغـه لږ حـرام ده **وروی اهـل الـسـنـن عـن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبیﷺ من وجوه أنه قال (ما أسکر کثیره فقلیله حرام) صححه الحفاظ اهل السنن له رسول اللهﷺ دغه حدیث شریف په نورو وجهو هم روایت کړی ده دی وائی چه رسول اللهﷺ وویل دهر هغه شئی چه ډیرئی مسکر وی دهغه شئی لږهم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حدیث شریف ته صحیح ویلی ده **وعن جابررضی الله عنه ان رجلاً سأل النبیﷺ عن شراب یشربونه بأرضهم من الذرة یقال له المذر قال أسکر هو قال نعم فقال کل مسکر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه یوسړی له رسول اللهﷺ څخه دیو قسم شرابو پوښته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښی څیښتل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښی ورته وویل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وویل هو مسکردی رسول اللهﷺ ورته وویل هر مسکر حرام ده او دا رسول اللهﷺ پسئی وویل **ان علی الله عهد المن یشرب المسکر ان یسقیه من طینة الخبال قالوا یا رسول الله ماطینة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** رواه مسلم او رسول اللهﷺ وویل کم څوك چه مسکراة څیښی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی خټی او بیدل ورکوی صحابه کرامو وویل یا رسول اَللّٰهﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ ورته وویل هغه د دوز خیانو وینی او یا خوله یعنی چه په
دغو جوڑه وی او یا خُخخول ددوز خیانو یعنی ددوز خیانو وینی
اوخوناب چه په کوم ځائی کښی جمع کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) له
هغو او بیدل ورکوی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی ټول مسلمانان ځینی
وساتی وعن ابن عباس رضی الله عنه عن النبی ﷺ کل مخمر
وکل مسکر حرام رواه ابو داؤد (والمخمر) ما یغطی العقل ابن
عباس رضی الله عنه له نبی ﷺ ځخه روایت کوی چه هر مخمر او
مسکر حرام ده مخمر هغه شی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی
والاحادیث فی هذالباب کثیرة جمع رسول الله ﷺ بما
اوتیته من جوامع الکلم کل ماغطی العقل وأسکرولم یفرق
بین نوع ونوع ولا عبرة لکو نه مأ کولًا او مشروباً وکل
ذلك حرام وحدوثها بعد عصر النبی ﷺ والائمة لم یمنع من
دخولها فی عموم کلام رسول الله عن المسکر فقد حدثت
أشربة مسکرة بعد النبی ﷺ وکلها داخلة فی الکلم الجوامع
من الکتاب والسنة پدی باب أحادیث ډیر دی خو رسول الله ﷺ
هر هغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع کړی دی په خپل
کلام کښی پدی سبب چه رسول الله ﷺ جوامع الکلم ؤ یعنی هر
کلمه ئی جامع وه لکه (کل مسکر حرام مثلاً) او د مسکراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو میانځ کښې فرق نده کړی چـه فـلانـی قسم حرام او فلانی قسم
حـلال أو مأکول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسکرات ټول
حـرام دی دمـحمد مصطفیٰ ﷺ ترزمـانـه ورسته پیدا سویدی او ائمة
کرام رضوان الله عنهم اجمعین هم دامنع نده کړی چه دغه مسکرات
درسول الله ﷺ پدغه عام قول کښې ندی داخل چه کل مسکر حرام
نـودغه منشیات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پیدا سویدی داټول
دقـرآن و حدیث پدغه جامع کلماتو کښې داخل دی چه انما الخمر
او مسکردی بیان ئی مخته په کرا توتیر سویده وقد تکلم ابن تیمیّه
رحـمـه الـلـه عـلیـه عـن الـحشیثة غیـر مرة فی فتا واه فقال
مـاخـلا صة هـذا الـحشیثة الـمـلـعونة هی وآکلو ها ومستحلها
الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالیٰ وسخط رسوله وسخط عبادة
الـمـؤمنین المعرضة صاجها لعقوبة الله تشتمل علی ضرر فی
دیـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتی جعلت
خـلـقـا کثیـراً مـجانین وتورث من مهانة آکلها ود ناوة نفسه
وغیـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففیها من المفاسد مالیس فی
الـخمر فهی بـالتحریم اولی وقداجمع المسلمون علی ان السکر
مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه یستتاب
فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لایصلی علیه ولا یدفن فی مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمين وان القليل منها حرام ايضاً بالنصوص الدالة على تحريم الخمر (وتحريم كل مسكر) امام ابن تيميه ډير ځله په خپله فتاوی کښې دحثيشو بيان کړی ده ذهغه خلاصه داده چه دغه حثيش او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حثيش موجب دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول اللهﷺ دغضب او دمؤ منانو دغضب دی اودغه حثيش د سړی دين ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی ضرر رسوی او طبعيت ته ئی ضرر رسوې او دانسان صحت فاسده وی حتی ډير خلق ئی ليونيان کړې او دغه منشيات داسی شئی په ميراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوې مثلا خوراك خوار اوحقير او خوړونکی خسيس او ذليل وې او په دغه منشياتو کښې چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښې هم نسته نولدې وجه دامنشيات په تحريم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی ده پردی باندی چه ددغو حثيشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاږی پر دغه خپل گمان که ئی تو به وکښه خو فبيها والنعمة اوکه ئی نه وکښه هغه مرتدده قتل دی سی دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښې دی نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی ځخه لږهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه

دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر

مسکر۔

﴿وقد تبعه تلميذه الامام المحقق ابن القيم رحمه الله عليه﴾

فقال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر يدخل فيها

كل مسكر مائعاً كان او جامدا عصيراً او مطبوخاً فيدخل

فيها لقمة الفسق والفجور ويعنى بها الحشيشة لان هذا كله

خمر بنص رسول الله صلى الله عليه وسلم الصريح الذى لامطعن فى سنده

ولا اجمال فى متنه اذ صح عنه قوله كل مسكر خمرو صح

عن اصحابه رضى الله عنهم الذين هم اعلم الائمة بخطابه

ومراده بأن الخمر ماخمر العقل على آنه لولم يتناول لفظه

صلى الله عليه وسلم كل مسكر لكان القياس الصحيح

الصريح الذى استوى فيه الاصل والفرع من كل وجه حاكما

بالتسوية۔ بين انواع المسكر فالتفرقه بين نوع ونوع تفريق

بين متماثلين۔ من جميع الوجوه او دامام ابن تيميه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القيم رحمه الله عليه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ويلي دي خلاصه ئې داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصير وی او که پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زمونږ چرس مراد دی ځکه داټول شراب دی په حديث درسول اللهﷺ سره هغه داسی صريح حديث ده چه نه ئې په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئې په متن کښې اجمال سته ځکه صحيح داقول له رسول اللهﷺ څخه نقل سويده (کل مسکرخمر) اوصحيح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم څخه نقل سويده (الخمر ماخمر العقل) اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر ټول امت په خطاب او مراد درسول اللهﷺ شه پوهيدل او که بالفرض والتقدير درسول اللهﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حشيشو وغيره لره نوبيابه هغه قياس صحيح وصريح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسويه او برابر تيا داقسامو دمسکر نو په ميانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه

قیاس وائی ودیته۔ چه په اصل کښې یو حکم وسی دیو علت په وجه

نوبیا چه هغه علت په فرع کښې موجود سی هغه داصل حکم

ورباندی کیږی حاصل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت

چه په حدیث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص

ثابت ده **وقال صاحب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**

یحرم ماأسکر من ای شئی وان لم یکن مشروباً کا الحشیشة

دسبل السلام شرح بلوغ المرام صاحب ویلی دی هغه شئی چه

مسکروی هغه که له هر شئی څخه وی حرام ده که څه هم مشروب نه

وې لکه حثیش **ونقل عن الحافظ ابن حجر ان من قال ان**

الحشیشة لاتسکروانماهی مخدر مکابر فانها تحدث ماتحد ثه

الخمر من الطرب والنشوة له حافظ ابن حجر څخه نقل سویده

هغه څوك چه وای حثیش مسکرندې یعنی نشه او مستی نه لری بلکه

مخدر دی یعنی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده

ځکه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چه له شرابو پیشی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

﴿و نقل عن ابن بيطار من الاطباء﴾

ان الحشيشة التى توجد فى مصر مسكرة جداً اذا تناول الانسان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة فى الافيون وفيه زيادة مضار له ابن بيطار طبيب ځخه نقل راغلى ده وائى هغه حتيش چه په مصر كښى پيدا كيږى هغه ډير مسكردى هغه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځينى وخورى اوقبيح بدخصلتو نه ئى ډيردى بعض علماؤ يوسل شل ١٢٠ ـ دينى او دونيا وى ضررونه شميرلى دى او هغه بدخصلتو نه ئى په افيونو كښى موجود دى او افيون تر دوى زيات ضرر مندى وما قاله الشيخ الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير هما من العلماء هوالحق الذى يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول الحشيش فهى تناول الافيون ايضاً الذى بين العلماء انه اكثر ضرراً ويترتب عليه من المفاسد مايزيد على مفاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التي حدثت ولم تكن
معروفة من قبل اذهي كا الخمر من العنب مثلاً فى انها تخامر
العقل وتغطيه وفيها ما فى هذه الخمر من مفاسد و مضار
وتزيد عليها بمفا سدأخرى كما فى الحشيش بل افظع
واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح
الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئى
منها فهو من الذين يفترون على الله الكذب او يقولون على
الله مالا يعلمون هغه چه شيخ الاسلام ابن تيميه او دهغه شاگرد ابن
القيم او نورو علماء له دوى ماسوى چه كم څه ويلي دى هغه حق ده
داسي حق چه ددليل مطابق ده او دنفس اطمينان ورباندى كيږى او
پدى وخت كښې په تحقيق سره داشكاره سوه چه هغه نصوص له
قرآن او حديث څخه چه حثيشو ته ورشا ميلږى هغه نصوص دغه
رنگه افيونو ته هم ورشا ميلږى هغه افيون چه علما ئوئى بيان كړى ده
چه تر حثيشو ډير ضرر منددى اوكم مفاسد.چه په افيونو مرتب دى
هغه ترمفاسدو دحثيشوزيات دى اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلړی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدئ او مخته
چاء نهٔ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انگورو شراب داسی دی په
خمیره توب او پوټیدل دعقل کښې او هغه مفاسد اؤ مضاړ چه په
شرابو کښې دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښې موجود دی او پدی
مخدراتو کښې داسی مفاسد دی چه هغه دحثیشو تر مفاسدوهم
زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښې ډیر بد اوډیرغټ مفاسد دی لکه
څنگه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نهٔ
لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه
څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده
چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی
قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نهٔ په لری **وقد سبق أن قلنا**
ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة
زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً
مبتدع فاالقائل بحل شئى من هذا المخدرات الحادثة التى
هى اكثر ضرراً واكبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولى
بأن يكون كذلك دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه څوك چه دحشیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه څوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حشیشو زیات ده اوفسادئی ترحشیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وکیف تبیح الشریعة الاسلامیه شیاءً من هذه المخدرات التی یلحق ضررها البلیغ بالأمه افراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً حیث ان مبنی الشریعة الاسلامیة علی جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلی رده المفاسد والمضار کذلك** او څنګه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ ګوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا حجه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنګه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ورکوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وکیف یحرم الله سبحانه تعالیٰ العلیم الحکیم الخمر من العنب مثلاً کثیرها وقلیلها لمافیها من المفسدة ولان قلیلها داعٍ الی کثیرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريعة اليه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عليها بما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والخلق والمزاج هذالحكم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسلامي اوزنديق مبتدع كما سبق القول به فتعاطى هذه المخدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشم اواحتقان حرام باجماع الأمة اوځنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) سبحانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ اوډير ځکه په دوی کښی فساد ده او لږئی داعی دډیروده او ذریعه وسبب د ډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هغه مخدرات چه په هغو کښی دغه فساد وی او ضرر دی وبدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغه حکم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کوی مګر هغه څوك ئی کوی چه په دین اسلامی ناخبره وی اويازنديق مبتدع وی لکه ځنګه سی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغو مخدراتو په هره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوڅښناك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې۔

﴿ ان اعداء الاسلام يروجون الحشيش ﴾

وغيره من المخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلاميه وضياع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتـی تستـمـر فـی التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ویتغلب عـلیهـا الاجـانب ویقهر الاعداء ویستعمرون بلادهم کما تفعل اسـرائیـل مـن تـرویـج الـحشیش والافیون بین بلاد العربیة بـقـصد هلاکها ولو ان الناس فهموا هذالحکم الشرعی ووعوه وعـمـلـوابـه واعـرضـوا عـن تـعـاطـی هذه المخدرات وتلك الـمسـكـراة لحفظنا علی الأمة شبابها وقوتها وعزها وکرامتها وحـریتها واستقلالها الفقه علی المذاهب الاربعه نمبر ۳۹، ج ـ ۵ داسلام دشـمـنان حشیش او نور مخدراة پدی قصد رواجوی چه دأمت ځوانان ضعیف کړی او مـال ئـی ورضائع کړی اومـر دانیت ئی ورختم کړی او هیبـت وقوة ئی ورمات کړی او عـقـلـونه ئی ورفاسد کړی حتی په آخیر کښی دامـت متـقـدمـه لـه نـقش او قدم ځخه ئـی خطا کړی او بیـگـانه ورباندی غالبه کړی او دشـمن ورباندی قوی کړی اوښارونه ځـینی قبضه کړی لکه څنگه چـه اسـرائیلیا نو حشیش او افیون په عربو ممالکو کښی روا جـول پـه قصد دهلاکت دعربو نوکه چیری خلگ پـدی شرعی حکم باندی پوه نسی او ویساتی او عمل ورباندی وکړی اولـدغـو مـخدراتو او مسکراتو ځخه اعراض وکړی نـودأمت ځوانان أوقوة وعـزت وکـرامـت وحـریت وأستقلال به وساتی **أكل الافیون وجلـد الـخشـخـاش حـرام لانه یفسد العقل والمزاج وینشئی**

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوی شامي نورالهدی٤١٦ دافیـونو او دخشخاش د پټو کی خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعیت فاسده وی او غفلت پیدا کوی۔

﴿ والخلاصته ان جمیع المخدراة الحادثة ﴾

مـن قرون بعد القرون الستة الأولی حرام کالخمر لمخامر تها العـقـل وتـغـطیتهـا ایـاه وفیهـا مفاسد الخمر ومضاره وتزید عـلیهـا فهـی اکثـر ضـرراً واکبـر فسـاداً مـن الخمر لانها تضر الأمة ضررا بلیغاً وافراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً ولا شك بـأن الشـریعة الاسلامیة تحرم المفاسد والمضار وتجیز مـافیـه مـصالح حقیقة خالصة أوراجحةً واما مایز عمونه من مـصـالح ومنافع فهی وهمیة خـادعة حـاصل ئی داده چه ټول هغه مـخدرات چه له شپاړ پیړیـو ورستـه پیداسویدی حرام دی لکه شراب ځکـــه دغـــه مـخـدرات هـم عقل خمیره کوی اوپو ټـه وی او پدغـه مخدراتو کښی هـغـه مـفـاسداومضار دی کم چه په شرابو کښی دی بـلـکه ضرر یه ترشرابو ډیـر ده او فسـادیـه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مـخـدرات وأمة مسلمة ته ضرر بلیغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حیـث الماده وصحت وأدب اوپدی کښی هیڅ شك نستـه چه شریعة اسلامیه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ورکوی وهغه شئی ته چه په هغه کښی حقیقةً مصلحت وی خالصاً اویاراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښې مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك يه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله علیه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاً رحمه الله علیه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه يفتى ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-۵ ، والكل حرام عند محمد وبه يفتى ردالمختاد ص۴۵۶، ج-۶، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشیأ موقوف پر سیلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله علیه لیکلی دی شامی ص۴۵۷، ج-۶، کتاب الاشربة ويحرم أكل البنج والحشيشة والأفيون لانه مفسد للعقل ويسد عن ذكر الله وعن الصلوة درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹۴، ج-۵، دبنګو او دچرسواوډ أفيونو خوراك حرام ده ځکه دغه شیان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده اوله لمانځه ځخه بنده وی قال العلامة الحرار اليمنى رحمه الله عليه ولايجوز أكل البنج ولحشيش والافيون وذلك كله حرام الجوهرة النيرة ص۲۷۰، ج-۴، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰۵، ج-۴، کتاب الاشربة قال العلامة شمس الدين

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن عبدالله التمر تاشی رحمه الله علیه ویحرم أکل

البنج والحشیشة والافیون لکن دون الحرمة الخمر تنویر الابصار

علی صدر ردالمحتار ص۴۵۷، ج-۶، کتاب الاشریة ومثله فی فتاوی قاضیخان علی حامش

الهندیه ص۲۳۱، ج-۳، ومثله فی الفتاوی الکاملیة ص۲۷۰ کتاب الاشربة فتاوی حقانیه ص۴۳۵،

ج-۶، بعض اهل علم لیکلی دی که چاء دبهنگو اوحشیثو وغیره پر

حلت باندی فتوی وکړه علامة ابن تیمیة هغه دحلال ویلو والاته کافر

ویلی ده ترداسی حده چه نجم الدین زاهدی داسی سړی مباح القتل

بنودلی ده درمختار علی هامش ردالمحتار ص۲۹۵، ج-۵، الحلال والحرام ومثله فی

الفتاوی محمودیه للمفتی محمود الحسن رحمه الله علیه **وأما الاشربة المتخذة**

من الشعر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ

او غیر مطبوخ فانه یجوز شربه مادون السکر عندابی

حنفیة وابی یوسف رحمه الله علیه وعند محمد حرام شربه

قال الفقیه وبه نأخذ کذا فی الخلاصة علمگری ص۴۱۴، ج-۵، هغه اشربة

چه له اوربشو یا له جوارو یاله عسلو اویاله سیبانو جوړ سوی وی هغه

وخت چه سخت سی پخ کړ سوی او که نوی پخ کړی سوی دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځیبناك جائز ده ترهغه وخته چه حد دسکر ته نهٔ وی رسیدلی په نزد داامام ابو حنفیة رحمه الله علیه او امام ابی یوسئف رحمه الله علیه او په نزد داامام محمد رحمه الله علیه باندی حرام ده فقیه رحمه الله علیه وائی چه دغه اخیری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمکة حرام بالا جماع کذافی** جواهرالاخلاطی علمگری ص۴۱۵، ج-۵،

دبنگواود مادیانی دشیدو نشه کول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص۴۶۰، ج-۶، او له کوم شئی څخه چه اولو الامر منع وکړی هغه قطعی حرام ده ځکه خو اتباع یه لازم ده وعن ابی امامة رضی الله عنه

﴿قال قال رسول الله ﷺ﴾

لاتذهب اللیالی والایام حتی تشرب طائفة من امتی الخمر ویسمونها بغیر اسمها رواه ابن ماجه له ابی امامة رضی الله عنه

څخه روایت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل شپی او ورځی به نسئی تیری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به یوه پارټی شراب ځیبنی اونامداره کړی بی وی په بل نامه سره یعنی ترقیامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـا بعض امتيان داسي نشي کوی چه هغه به عين شراب وی خولکن

صــــرف نـوم بــی وربـدل کړی وی **یشــرب الـنــــاس مـن أمتـی**

الخمرويسمونها بغير اسمها رواه انسـئائی رحمه الله عليه هغه نوی نومان

چه په وس وخت کښی پر ایښی دی هغه لکه **افيون البيرة البوظة**

الـقات التنكة العرقی وغيره لـه مسـکرا توڅخه څکه داثابته سوه

چـه هـر مسـکـر تـه خمر ويل کيږے يعنی که عين خمر نسئی په معنی

دخمر کښی خو بالاتفاق دی والله اعلم بالصواب

﴿ المقصد الثالث فی اتجار المخدراة والمسكراة ﴾

دريم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسکراتو کښی ده

دا مقصد مختلف فيه ده په مابين دعلماء رحمه الله عليه کښی امام ابو

حـنـفية رحـمـه الـلـه عليه تعالیٰ عليه وائی (خمر) عبارة ده له **عصير**

العنب الذی قذف بالزبد ځخه لکه څنګه چه مخته ذکر سو ونورو

مسـکـراتو ته (خمر) حقيقة نۀ ويل کيږی نـود نورو مسکراتو حرمت

د(خـمـر) تر حرمت کم ده حاصل ئی داده چه دنورو مسکراتو په قليل

خوراك باندی حد نۀ جاری کيږی تر څو چه سکر ته نوی رسيدلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قليل او کثير باندې حد جاري کيږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمريت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکريت ده چه سکرته نۀ وي رسيدلی حد نۀ پر جاري کيږي يعنې حرمت دخمر قطعي ده او مستحيل يه کافرده او بيع يه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني دهـ

او مستحيل يه کافرنده او بيع يه جائزه ده دليل پدې قول درسول اللهﷺ وائی (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي يعنې په کم شئ کښې چه شبهه وي قطع او يقين په کښې نوی په هغه حد نسی جاري کيدای نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او يقنن نسته پکښې نوبيع يه داسې جائز ده لکه دسرقين سرقين کڅه هم نجس دی خوبيع يه جائز ده ځکه سرقين مال متقوم اومنتفع بها شرعاً دی او امام شافعي رحمه الله عليه وای چه خمر تخصيص تريو خاص مسکره پورې نۀ لري بلکه هر مسکر ته خمر ويل کيږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودويم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته وويل سؤو دخمر مستحيل خو کافر ده او حديه پر قليل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفع ورباندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده ځکه هغه هم عین خمر دی اوداهل دمدنی منوری او داکثر ججازئین او محد ثینوهم داغسی رایه ده او دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه ځخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاما یکون فی معناه من کل وجه وهذه الاشربة لست فی

معنی الخمر من کل وجه بدلیل حکم الحد وحکم النجاسة

فجاز بیعها باعتبار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه وائی چه له عصیر العنب ماسوی په داغه نورو اشربهٔ

ؤکښې دعلماء اختلاف ده په څیښلو کښې ددوی بعض وای چه

څیښل ئې جائز دی ترهغه وخته چه سکر ته نوی رسیدلی او بعض

وائی چه دقلیل او کثیر څیښل حرام دی لکه دعصیر العنب نولدی

وجه ئې بیع جائز ده لکه دمثلث چه بیع یه جائز ده مثلث هغه شرابوته

وای چه دانګورو له او بوئی جوړ کړی اوبیا یه په اور باندی جوش

کړی دوی حصی په اور باندی په جوش سره ختم کړی او یوه حصه

پاته سی هغه پاته حصی ته مثلث وای او دا خبره ثابته ده ځکه دا لازمه

نده چه تناول او شمول وشئی ته که حرام ؤنوبیع یه بی هم حرام وی

لکه مردار غوړی چه تناول ورته حرام ده مګر بیع یه جائزه ده اودغه

رنګه خوشای بیع یه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشای محرم

العین دی او سره لدی بیع یه جائزه ده او دغه رنګه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـغـه شرابو ته وائی چه دانگورو له ابو جوړ سـوی وی بیا یه په اورسره جوش کړی تـرثـلثیـن کـم ختـم سـی نصف تـه ورسیږی او کـــه نوی رسیـدلـی او هـغه چه مشابهِ وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب والـفـضیـح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیـز ندلی ده په نص سـره هغه نص چه په خمر کښې نـازل* سویده او هغه شئی چه په نص سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مگر هغه شئی پوری پیوسته کیږی چـه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه اشـربـه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم دنـجـاسـت یـعنـی پر دغو اشربه ؤحدنهٔ جاری کیږی او پـر خمر حد جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجئس دی نولدی وجه ددغـو اشـربه ؤبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملگری دبیع دعـدم جواز دا دلیل وای **عـن انــس رضـی الـلــه عنـه قال لعن رسـول الـلـه ﷺ فـی الـخـمـر عشـرـة عـاصرهـا ومعتصرهـا وشـاربها وحـاملها ومحمولة الیه وسـاقیها وبـائعها وأکل ثمنها والـمشتری لها والمشتری له** رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول اللهﷺ په شرابو کښې پـر لسو شیانو لعنت ویلی ده پرجو ړه ونکی باندی دڅان لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجو ړه ولـو طلب یه کوی دڅان لپاره یاد بل لپاره او پر څیښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ړی اوپـر او بیـدونـکـی بـاندی اوپر خـر ځیدونـکـی بـانـدی کڅه هـم وکیـل یـادلال وی اوپـر هـغـه پیسوخو ړونـکـی بـانـدی هـغـه پیسی چه پدغه بیع سره موجودی سی کڅه هم داخو ړنـکی بائع نوی او پر اخیستونکی باندی دڅیښلو لپاره وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخیستل کیږی

ولا یـحـل لـلـمسلـم بیـع الـخمر ولا اکل ثمنها لان الله تعالیٰ سـمـاهـا رجسـاً فیـقـضی ذلك نجـاسة العین وفسـادالمـالیة والتـقـوم کـمـا فـی الـمیتة والـدم ولـحـم الخنـزیـر وقد آمـر بـالاجتـنـاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لایجوز للمسلم الاقتراب منها علی جهة التمول بحال وفی الحدیث اووائی چه مسلمان ته نـهٔ دخـمر بیع حلاله ده او نهٔ ئی دپیسو خوراك ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ویـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العین کوی او دفسادالمالیة
والتـقـوم یـعـنی نهٔ مال ده او نهٔ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وینه او
خـنـزیـر چـه نـجـس الـعین دی او فساد المالیة والتقوم دی اوالّله (جلّ
جلاله) آمرپه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والمیسر**
الایة کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزدیکت په
هـر حـال کښی پـر جهة تـمـول اود میلان نـاجـائـز او نـاروادہ **وفـی**
الـحـدیـث ان ابـا عـامر کان یهدی لرسول الله ﷺ راویة من
خـمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فیه فقال علیه
السـلا م ان الـلّـه قـدحـرم الـخمر فلا حـاجة لی فی خمرك قال
خـذهـا وبـعـهـا وانـتـفـع بثمنها فی حـاجتك فقال علیه الصلوة
والسـلا م یـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بیعها واكل
ثـمنها ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول اللهﷺ ته یوه راویة شراب هبه
کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هم ده ورسول اللهﷺ ته
شـراب هبیه کړو رسـول الـلـهﷺ ورته وویل شراب حرام سویدی زه
سـتـاوشـرابـو تـه احتیـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وویل در
وائخله خرځی کړه پـه پیسو یه خپل حـاجت پوره کړه رسول اللهﷺ
ورتـه وویـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه ځیښتاك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واکل ثمنها فقال قاتل الله الهیود حرمت علیهم الشحوم فجملوها وباعوها واکلو ثمنها وان الذی حرم الشرب حرم بیعها واکل ثمنها وممن لعنه رسول صلی الله علیه وسلم فی الخمر بائعها ومشتریها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمررضی الله عنه الله عنه څخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَلله (جل جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی واز گی پردوی باندی حرامی کړی دوی به وِلّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه څښناك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول الله صلی الله علیه وسلم لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بیعاً وشراً وتهریباً وتسویقاً امر حرام کحرمة تناول المخدرات لان الوسائل فی الشریعة تأخذ حکم المقاصد ویجب سدالذرائع الی المحرمات بمختلف الامکانات والطاقات لان التاجر یسهّل رواج المخدراة وتعاطیها فیکون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلالاً والا تجاربها اعانةً علی المعصیت والبیع باطیل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالیٰ وتعاونو علی البر والتقوی ولا تعاونو علی الاثم والعدوان المائده ٥-٢، الفقه الاسلامی ۵۵۱٦، ج-٧، داقول مطلق ده تعلق په تریوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة یعنی خرڅول اخیستل په ګوریزی باندی ورل اوبل پر وړ لو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و ځیښل او ځکه ول ځکه په شریعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئ چه سبب او ذریعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پیسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة علی المعصیت ده اوبیع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نیکی اویر تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی یعنی دغه تجارت خریداو فروخت معونت علی المعصیت ده اوسبب و ذریعه وخوراك وځیښاك ته ده خوراك او ځیښاك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او ځیښاك ده داهم حرام ده امام ابو یوسئف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه علیهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه

كا الخمر وهذا لان البيع باعتبار صفت المالية والتقوم باعتبار كو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فى هذا لمشروب سوى الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته والتقوم شرعاً فلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم سوى فى الخمر بين البيع والشرب حين لعن بايعها ومشتريها كما لعن شاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً للمشترى على الشرب عادة فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذالمعنى موجود فى هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوى دواړه واى چه عين دمسكراتو ته شمول حرام ده نو بيعه يه هم حرامه ده لكه دشرابو او داخبره ثابته ده ځكه بيع په اعتبار دصفت ماليت سره وى او تقوم ئى په اعتبار ددى سره وى چه منتفع به شرعاً وي اوپدغه مشروباتو كښى له څيښلو ما سوى بل منفعت نسته او څيښل ئى په شرع كښى حرام ده نو ماليت او تقوم ئى هم په شرع كښى فاسدده نوماليت او تقوم چه په شرع كښى فاسد سو نوبيع يه هم ناجائزه ده لكه دشرابو ځكه خوبيع په اعتبار دماليت او انتفاع به شرعاً سره وى او صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم په شرابو كښى تفرقه نده كړى په ميانځ دبيع او دڅيښلو كښى په هغه وخت كښى چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئې پروايو پر خر څيدونکي اواخستونکي په داسې لعنت ويلي ده لکه پر څيښونکي باندې او داخبره ثابته ده ځکه په بيع سره مشتري مسلط کيږي پر څيښلو باندې نو څيښل چه حرام وي بيعه يې هم حرام وي اودغه معنی پدغو اشربه وځ کښې موجوده ده يعنې خوراك او څيښناك دتولو حرام ده نو بيع يې هم حرامه ده دايوه قاعده کليه ده لپاره دفقهاء رحمه الله عليه چه دهرشي خوراك يا څيښناك حرام وي يا بل داسې دلهو او لعب شئي وي چه معصيت قائم پده پورې وي دهغه بيعه حرام ده لکه څنگه چه مونږ په پنځمه قاعده کښې ذکر کړو ځکه په دابيع سره مشتري مسلط کيږي پر خوراك او څيښناك دهغه شئي نوچه خوراك او څيښناك يې حرام وي بيع يې يې هم حرام وي لدی وجهه سې داعين معونت على المعصيت ده **ويجوز بيع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فى قول ابى حنفية رحمه الله تعالىٰ عليه وعندهما لايجوز بيعها قبل الكسر الى قوله.**

﴿ والفتوى على قولهما ﴾

امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائی چه دبربط بيع جائز ده بربط داسې شي ده لکه دو تاره فرق ئې داده چه کاسه ئې تر دوتاري غټه ده او دسته ئې تر دو تاري کوچنئي ده اودغه رنگه دڈاله بيع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه دنل بیع جائز ده او د دریا بیع جائز ده او د کلب و کرم بوډ بیع جائز ده اود اشباه ددوی بیع جائز ده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه وائی چه تر ماتیدو مخته ئی بیع نده جائز یعنی یوار دی مات کړی چه له آلیت دسروډ څخه ووزی بیادی خرڅ کړی ددی عبارة په اخیر کښی داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبین ده **قال ابو حنیفة رحمه الله علیه یجوز بیع الاشربة المحرّمة کلها الا الخمر وعلی مستهلکها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لایجوز بیعها ولا یجب الضمان علی مستهلکها کذافی** المحیط علمگری ۱۱٦، ج-۳، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وای د ټولو حرامو اشربه بیع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه څوك چه دغه اشربه په قصد هلاك کړی پر هغه ضمان یعنی تاوان سته او صاحبین وائی نهٔ ئی بیع جائز ده او نهٔ پر مستهلك باندی ضمان سته **وجاز بیع عصیر العنب ممن یعلم آنه یتخذ خمراً لان المعصیت لاتقوم بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانة علی المعصیت ونقل المصنف عن السراج والمشکلات ان قوله ممن ای من کافرٍ اما بیعه من المسلم فیکره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما زاد القهستانی معزیا للخانیة آنه یکره بالاتفاق** درمختار ۳۹۱، ج-٦، دعصیر العنب بیع خرید

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب ځخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نده بـلـکـه ورستـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولو که معصیت پوری قائم نـهٔ وے او مـصـنف نقل له سراج والمشکلات ځخه کړی ده چه دغه مـمـن ځـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه په خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اویـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـگـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿ اقول وهو خلاف اطلاق المتون ﴾

وتـعـلـیـل الشـروح بمامروفیه انه لایظهر الاعلی قول من قال ان الـکـفـار غیـر مـخاطبین بفروع الشریعة والاصح خطابهم وعـلـیـه فیـکـون اعـانة عـلـی الـمعصیت فلا فرق بین المسلم والـکا فرفی بیع العصیر منهما فتدبر ردالمحتار ۳۹۱، ج۔۶، علامه ابـن عابدین رحـمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اویـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة على المعصيت ده يعنى داقول هلته صحيح كيږى چه كفار مخاطب په فروعو دشريعت سره نسى اواصح داده چه كفار مخاطبين په فروعو دشريعت سره دى نود كافر او دمسلمان پدى بيع كښى هيڅ فرق نسته په دواړو كښى اعانة على المعصيت ده يعنى لكه څنګه چه دعصير العنب خرڅيدل پر مسلمان باندى منع دى په هغه مسلمان چه ته په خبرئى چه شراب ځينى جوړه وى دغه رنګه پر كافر باندى هم منع دى پر هغه كافر چه شراب ځينى جوړه وى

بخلاف بيع الامر دممن يلوط به وبيع سلاح من اهل الفتنة لان المعصية تقوم بعينه حواله مذكوره ويكره تحريماً بيع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة على المعصيت آه ردالمحتار ۲٦۸، ج-۳، لغړ زنى غلام پر هغه چاباندى خرڅول چه هغه لواطة ورسره كوى ناجائز ده ځكه معصيت قائم په ذات دده پورى ده اودغه رنګه سلاح پر اهل دفتنى خرڅول ناروا ده ځكه معصيت په ذات پورى قائم ده او په بل ځائى كښى واى چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندى مكروه تحريمى ده ځكه دا اعانة على المعصيت ده **قال العلامة ابن نجيم رحمه الله عليه ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه** بحر الرائق ۱٤۳، ج-٥ ، علامة ابن نحيم رحمه الله عليه واى چه هر هغه شئى چه معصيت پورى قائم وى په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شی پوری دهغه شئی بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال

االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان

ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او

دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی

یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئی پوری

معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده اوکه معصیت پوری نهٔ وه قائم

دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی

حقانیه ٤٦، ج-٦، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز

لابأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه

الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو

یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر

والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها

وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ

الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها

ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال

متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب

الضمان کاتلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب

جبرالمادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جـائز ده پروانه لری اودغه رنګه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانګورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامـام ابـو حـنیـفة رحـمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځـکه دانګورو او به یا انګور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعـانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځـکه خو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای **ولا تـعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نـو پر اخیستونکی باندی شـراب جوړه ول سـخـت اوګـران شـو نـود دغـو شیانو پـه بیع کبنی پرداسی سړی بـانـدی فتـنه انګیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کبنی ئـی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هـغـه تـاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کبنی کـوم شئـی چــه مـال متـقـوم نـوی دهغـه پـه تلفیدو سره تاوان هم نـه لازمیږی لکه دمړ ګی په تلفیدو کبنی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خـو پـه عـوض دهـغه نقصان کبنی لازمیږی کـوم نـقـصان چه دمال ومـالیتـه رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړوبیا بحث پرو کړ وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ـ

﴿ ان الارباح التى يستفيد منها التجار والمتعاملون فى المخدراة كلها سحت وحرام ﴾

لمايأتى ١ ـ قوله تعالىٰ ولاتأ كلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة فى سبيل ارتكاب المعاصى والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضى به المالك ٢ الحديث النبوى ﷺ وهو مارواه ابن أبى شيبة عن ابن عباس أن رسول الله ﷺ قال ان الله اذا حرم شيأ حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل مارواه احمد ومسلم والنسائى عن ابن عباس والحميدى عن أبى هريرة فى بيع الخمر ان الذى حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابى سعيد الخدرى ان النبى ﷺ قال ان الله حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اى اية (انما الخمر والميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئى فلايشرب ولايبيع قال فاستقبل الناس بما كان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابى

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها
وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامی ۵۵۱۸، ج-۷، هغه گټی ونفعی چه
تجاران ومعامله گرچه کوی په مخدراتو کښنی تولی حرامی دی
یولدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی تاسو په خپل میانځ کښنی مالونه په
باطل اوناحقه سره مخوری دباطل مال خوراك غلا وخیانت وظلم
وغصب وقمار او حرام عقدونه مثلاً خرڅیدل او اخیستل او نور
دغسی عقدونه لکه اخیستل او خرڅیدل کوم چه په تجارتو کښنی
کیږی او ټول هغه خدمتونه چه د گناه او دمنکراتو په لارکښنی کیږی
او په هر هغه شئی کښنی چه شریعت حرام کړی وی که ئی څه هم
مالك په راضی وی دغو ټو لو ته ورشا ملیږی نوځکه ددغو مخدراتو
گټه او تجارت حرام ده اوبل لدی وجه چه دنبی علیه الصلوة والسلام
حدیث مبارك ده هغه حدیث ابن ابی شیبة له ابن عباس رضی الله
تعالیٰ عنه څخه روایت کړی ده هغه وائی رسول اِللهﷺ وویل چه اَللّٰه
(جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه پیسی هم حرام وی
یعنی په هر هغه شئی باندی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړی
دهغه شئی په عوض یا په پیسو باندی بیا نفع اخیستل هم حرام ده
دمثال په تو گه که یوسړی خر پریو ظالم او مردار خواره قصاب باندی
خرڅ کړی او پدی هم خبروی چه دغه ئی دحلالیدو لپاره اخلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په عوض کښې هر شئی ور کړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپرخره باندی دخوراك نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په دلیل دهغه حدیث مبارك چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه څخه روایت کړی ده په بیع دشرابو کښې هغه شئی چه دهغه څیښل حرام سویده دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله علیه څخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چا ته دغه ایات ورسیدو یعنی ایات دانما الخمر والمیسر اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی څیښی اوندی خرخوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه خلگو راتگ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی منوری اوتول ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی الله عنه څخه هغه ورسول الله ﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله) مرزگه حرام کړی ده عوض دمرزگی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه (جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ايات اواحاديث مباركانو وتولو مسلمانانو ته داسبق وركوى چه گټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولوكه نسواروى ځكه داټول يا مسكرات دى او يا مفترات دى دحرمت ذكر او اثبات ئى مخته ذكر سو۔

﴿ اعلم ان المكروه اذا اطلق فى كلامهم يرادبها التحريم ﴾

قال ابو يوسف قلت لابى حنيفة اذا قلت فى شئى أكرهه فمارألك فيه قال التحريم ردالمحتار ۱۵۰، ج۔۱، پوه سه اى مخاطبه پردى باندى مكروه چه مطلق ذكر سى په كلام دفقهاء كښى مراد ځينى تحريم ده امام ابو يوسف رحمه الله تعالىٰ عليه واى چه ما وامام ابو حنيفة رحمه الله عليه ته وويل۔ كوم وخت چه ته داو وائى په يو شئى كښى چه زه دغه مكروه بولم لدى ستاخه مرادوى امام ابو حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه را ته وويل چه زما تحريم ځينى مقصد وى حاصل ئى داسو چه امام ابو يوسف رحمه الله عليه او امام محمد رحمه الله عليه ددغو مذكوروشيانو بيع حرام بولى كوم چه په مبسوط كښى ذكر سو۔

﴿ واذا كان فى مسئلة قياس واستحسان فاالعمل على الاستحسان ﴾

الافى مسائل معدودة مشهورة وايضاً قال الرملى رحمه الله عليه لوكان احدهما استحسان والاخر قياس الاصل تقديم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافيما استثنی کما قدمناه فیرجع الیه عندالتعارض ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، که په یو مسئله کښې قیاس او استحسان دواړه ؤعمل په استحسان باندی کول کیږی ماسوی له هغویو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملی رحمه الله علیه ویلی دی وای که چیری یو استحسان ؤ اوبل قیاسؤ اصل تقدیم داستحسان ده پر قیاس باندی ماسوی له هغویو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوی۔

﴿وان خالف أبا حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه صاحباه فی ذلك﴾

فان کان اختلافهم اختلاف عصر و زمان کا القضاء بظاهر العدالة یأخذ بقول صاحبیه لتغیر أحوال الناس وفی المزارعة والمعاملة ونحوهما یختارقولهما لاجتماع المتأخرین علی ذلك قاضیخان ۳، ج-۱ که امام ابو حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه په یو مسئلة مختلف فیها کښې له صاحبین سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نیول په قول ده صاحبین باندی کیږی او په کښنتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده ځکه پر دی اجماع دمتاخرینو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنیفة رحمه الله علیه قیاس کوی او صاحبین ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښی ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندی ماسوی له یوڅو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښی له صاحبین سره په مزارعاتو ومعاملاتو کښی ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښی لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رخمه الله علیه ده په عباداتو کښی مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښی او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښی اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښی نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئی مکروه تحریمی بولی

ویجوز بیعها ای المسکرات ویضمن متلفها عند ابی حنیفة رحمه الله علیه خلافاً لهما فیهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعیة بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فیه نظر اما اولاً فلانهم صرحوا بان معنی تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسیجئ التصریح عن قریب بان هذه الاشربة ممالا ینتفع بها بوجهه من الوجوه فکیف یتصور التقوم فیها واماثانیاً فلان الدلالت القطعیة انما تعتبر فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عند الجمهور كما تقرر فی علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغی ان يكتفی فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفی به فی الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هی ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ۳۱، ج-۹ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وای چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكی باندی تاوان سته اوصاحبين ئی ناجائز بولی دامام صاحب دليل داده وای چه دغه شيان مال متقوم دی او يو دلالت قطعی نده پيش سوی پر سقوط دتقوم ددوی باندی او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندی اعتراض لری وای يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دی باندی تصريح كړی ده چه مال متقوم هغه ته وای چه په شرع كښی نفع اخستل باندی مباح وی اونز دی به دغه تصريح راسی بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه يعنی پدغه اشربه ؤباندی په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږی نوبيابی خنگه سړی دتقوم تصور ووهی اوبل دلالت قطعی په حق دوجوب داعتقاد كښی معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ ویـنـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی په نز دد جمهورو لکه څنګه چـه دغـه خبره په علم اصولو کښی ثابته سویده اوز مونږ بـحث په اعمالو کښی ده نـو باید په مجرد غلبة الظن بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښی په حرمت ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په کښی علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن پـه بعض ځایو کښی تفرد کړی وی ځـکـه بـعـض معاصرینو په طبقه دمجتهدینو کښی حسـابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه پـدغـه ځائی کښی چـه تفرد کړی ده تـرجیـح یـه وقول دصاحبین ته ور کړی ده حتـی تـرصاحبینو یه تجاوز کړی ده یـعـنـی تفرد یه له ټولو کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په مـعـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنی عقد دبیع صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په مـعـنـی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه څخه ایستلی دی لکه څنګه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه هم ده دامام صاحـب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئې نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبيق په مابين داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالیٰ علیه له کتب داصراحة معلومیږی چه بیع دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئې پورې وی أو دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئې پورې نوی خولکن سبب او ذریعه لپاره دهغه شئې وی چه په هغه شئې پورې معصیت قائم وی اول لکه بیع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغیره ځکه دا معصیت قائم پدوی پورې ده اودویم لکه بیعه دانګورو پرهغه چا باندی چه شراب ځینی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بیع داخله په اعانة علی المعصیت کښې ده په خاص بیع دمسکراتو کښې دامام شافعی رحمه الله تعالیٰ علیه مذهب داده چه بیع یه نده صحیح ځکه دامال متقوم نده داعین خمر دی لکه څنګه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله علیه اود محمد بن محمود صاحب العنایه رحمهم الله هم دغسې رأیه ده اود نورو احنافو رحمه علیه تعالیٰ علیهم پدی کښې مختلف اقوال دی امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه یو ارقول په کراهیت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښې **وكره ذلك ابو**

یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه استحساناً

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البیع العصیر والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واریه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښې ان عین المسکرات محرمة التناول فلایجوز بیعه کالخمر تردی ځای پوری لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادةً فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً وهذه المعنی موجود فی هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء یه دمطلق احنا فوله طرفه ذکر کوی یعنی دامام صاحب اود صاحبین پکښې اتفاق ده ان ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه تحریماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-٥، دغه دری سره بیعی فی الجمله اعانة علی المعصیت ده کڅه هم په خپل میانځ کښې یوڅه فرق سره لری اوسره لدی چه یواریه قول په کراهیت مطلق کړی ده اوبل واریه په عدم جواز سره کړی ده اودریم قول یه په مکروه تحریمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه یوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښې یجوز بیع الاشربة المحرمة کلها الاالخمر آه علمګری ۱۱٦، ج-۳، اوبل واریه په مکروه تحریمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق علیه کښې ان ماقامت المعصیة بعینه یکره بیعه تحریماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-٥، نوؤس دلته دصاحبین اقوال په خپل میانځ کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ټکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندیه تطبیق داسې کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښې دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لا یجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مګر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لا یجوز) کله په معنی د(لا یصح) سره وی او کله په معنی د(لا یحل) سره وی که په معنی د(لا یصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلا یصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیاحلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده ځکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکر به نسی پکښی پیدا ځکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښی ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښی لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مخته ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱، نودتهو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښی چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښی (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـده یـعـنـی هـم صـحـیـح ده او هـم حـرام نودا هغه یصح ده چه مقابل
دحـلال وی او مـکـروه تـحریمی هم مقابل دحلال ده نود دوارو قولو
مـفـادیه داسو چه په هر هغه شئ کښی چه اعانة علی المعصیت وی
بیـع یه حرام ده نو دصاحبین رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی
هـم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله علیه سره هم
متحد سو دغه رنګه دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ
کښی هـم مـتـفق سو او له اقوالو دصاحبین سره هم متفق سو ځکه د ټو
لو قول داسو چه دداسی شیانو بیعه حرامه ده ولو کی نفس عقد صحیح
ده لکه څنګه چه **عـلاء الـدیـن حـصفکی رحمه الله علیه ویلی**
دی وصـح بیـع غیر الخمر ممامر ومفاده صحة بیع الحشیشة
والافیـون قـلت وقد سئل ابن نجیم رحمه الله علیه عن بیع
الـحشیشـه هـل یـجوز؟ فکتب لایجوز فیحمل علی أن مراده
بـعـدم الـجواز عدم الحل قاله المصنف درمختار ص ٤٥٤، ج-٦، کتاب
الاشربة وای مـخته تیر سوچه له شرابو ماسوی دنورو شیانو بیعه صحیح
ده مـفـادئـی داده چـه دچـرسو او افیونو بیعه صحیح ده او له ابن نجیم
رحـمـه الله علیه څخه دچرسو دبیعی پوښتنه وسوه ده په جواب کښی
لایـجـوز ورته ولیکل وای زه وایم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم
حـل ده یـعـنی حلاله نده بلکه حرامه ده (سوال) **بیع افیون وبنګ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نهٔ وبرتقدیر اول حلال أست یا نهٔ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما جلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او دبنګو بیع صحیح ده او که نهٔ که صحیح وی حلاله ده او که نهٔ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مګر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر

۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کښې ویجوز بیعها وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه ورباندی مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبې اود تصرف سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په حرامو کښې له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په هغه قول کښې ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینی مراد ده چه ثمرات مطلوبه باندی مرتب کیږی لکه په بیع مکروه کښی ودغه بیع حرامی ته په شریعت کښی بیع فاسده او بیع مکروه او بیع منهی عنه وای له جهته دورود نهی له دغه بیع ځخه حکم دداسی بیع داده چه کول ئی حرام ده او فاعل ئی گناهگار ده که ئی بالفرض له دغه حرمة سره دابیع وکړه ثمرات مطلوبه وربانډی مرتب کیږی چه هغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځخه دی دابیع مقابل دباطیلی ده په بیع باطیله کښی نهٔ نفس عقد صحیح کیږی او نهٔ ملك رقبه فائده کوی او نهٔ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿فائده دتطبیق داختلاف داده﴾

که دغه تطبیق نهٔ وکړسی او یجوز ولایجوز په خپله معنی متبا دره سره سی نوبیا باید ټولو فتاویٰ ؤ پر بیع دهغه شئی چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی حکم په لایجوز باندی کړی وای ځکه دامختـه ذکر سوچه دمفتی دارسم ده چه په بیوعو او معاملاتو کښی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسی فتوی به پر قول دصاحبین کوی قاضیخان ۳، ج-۱، اوسره لدی چه بعضی فتاویٰ وی دداسی شئی پر بیع باندی حکم په لایجوز سره کوی او بعضی یه په یجوز سره کوی له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختلاف په مابین دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او دابو یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه کښې سته او نه اختلاف په میانځ دفتاوی و کښې سته یعنی نزاع دټولو لفظی ده هغه فتاویٰ وی چه په لایجوز سره حکم کوی هغه لایجوز په معنی دلایحل ده عدم تحلیل مرادف دتحریم ده یعنی دابیعه حرامه ده ولو که ئی نفس عقد صحیح وی او هغه فتاویٰ وی چه حکم په یجوز سره کوی هغه یجوز په معنی دیصح ده هغه یصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده یعنی دابیعه حلاله نده بلکه حرامه ده ولو که ئی نفس عقد صحیح وی نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دتریاقو اوا فیونو او چر سو اود ټولو مسکراتو او مفتراتو بیع فاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دتریاقو دبیع په بطلان باندی به انشاء الله په بحث دایجاری کښې دلائل ذکر کو هذا ما عندی والله اعلم وعلمه اتم واکمل **وقال رسول الله ﷺ ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه** اخرجه ابن همام فتح التحریر ٤٤، ج-٦، او رسول الله ﷺ وائی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه شئی عوض هم حرام وی۔

وقال رسول الله ﷺ ان الله تعالیٰ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیه ثمنه اخرجه مسلم اور رسول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کوم وخت پریو قوم باندی دیو شئی خوراك حرام کړی نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی

وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءً اهون من الورع

دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی

نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښی اچوی وهغه شئی ته

چه تا په شك کښی نهٔ اچوی رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلى الله عليه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع

الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه

ان النبی صلى الله عليه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر

والاصنام له رسول الله ﷺ ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښی

نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله

له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله ﷺ وویل

اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمرزگی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی

ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل

حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده وورىة عنه أحادیث

کثیرة تفید أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بیعه وأکل ثمنه

فیتناول التحریم بیع هذا المخدرات لمایترتب علی ترویجها

من المفاسد والمضاربین افراد الامت فهو کا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلا كها ودمارها بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى وانّ كانت تجارة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك الامت له رسول اللهﷺ ډير احادث منقول دی مفادئی داده اَلله (جلّ جلاله) چه هر هغه شئی حرام کړی وی دهغه شئی بیع یه هم حرامه کړی ده اودعوض خوراك ئی هم حرام کړی ده نودا دمخدراتو دبیع وحرمت ته هم ورشا ملیږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت پّه افرادو کښی فسادونه اؤ ضررونه مرتب کیږی نودغه بائع لکه متسبب داسی ده په هلاکت او خرا بتیا ده افرادو دأمت کښی بلکه نفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی تجارة ده لکه څنکه چه بعض خلگو داگمان کړی ده لکن په حقیقت کښی دخلگو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کیدو او دأمت په هلاکیدو باندی تجارت ده فلاشك فی حرمت الاتجاربها ولانها تعین علی المعصیت والله تعالیٰ قد نهانا عن التعاون علی الاثم والعدوان فقال الله تعالیٰ وتعاونوا علی البروالتقوی ولاتعاونو علی الاثم والعدوان فالتجارت فی هذه الاشیاء لاشبهة فی حرمتها لدلالت القرآن الکریم علی تحریمها ولهذا قال جمهور العلماء بان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقیمة لها فی حق المسلم فلا یجوز بیعها ولایضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلك دلیل عزتها وتحریمها دلیل اهانتها وقدروی عن النبی صلی الله علیه وسلم أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بیعها وأكل ثمنها الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥-

نوشك په حرمت دتجارة دمخدراتو كښې نسته اوبل دغه بیع وخرید معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت ځخه پـر گناه او دشمنی باندی منع كړی یو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نیكئی او تقوی باندی سره كوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره كوی نویه حرمت دتجارة ددغو شیانو كښې هیڅ شك او شبهة نسته لـجهة ددلالت دقرآن كریم پر تحریم ددغو شیانو باندی نوځكه جـمهور علماء ویلی دی چه ددغو مخدراتو قیامت په حق دمسلمان كښې نسته نو نئی بیعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف كونكی باندی سته ځكه قیامت او ضمان ئی دلیل دعزت ده او حرمت ئی دلیل دسپكتیا ده او له نبی صلی الله علیه وسلم ځخه روایت نقل سویده چه دكم شئی چه څیښل حرام وی دهغه بیعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده

الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دتریاقو اوچر سووافیونو وغیره بیع جائز بولی قیاس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع
جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی
مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب
ورکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله)
عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی
خرڅوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ
پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول**
داجواب ورکوؤ دا نهٔ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی
منجصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه
هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او حرامه ده ځکه
داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه
استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره
کښی لکه څنگه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنگه اعانة علی
المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده
علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانگو روخرڅول پر هغه کافر
باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی
خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی
نوافیون وغیره به بیا څنگه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انگورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته له تبدیله دماهیة حرام شئ ځینې جوړیږی او افیون وغیره په خپله حرام دی او سره لدی عبدالرحمن جزیری رحمه الله علیه لیکلی دی چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوی چه دمخدراتو مواد په عربی مملکتو کښې رواج کړی ددوی دهلاکت لپاره نوبیا خود مخدراتو خرڅول پر کفارو باندی عین دسلاح خرڅول دی پر دشمنانو باندی او سلاح خرڅول پر دشمنانو داسلام باندی په اتفاق دفقهاء باندی حرام او اعانة علی المعصیت ده اودویم داجواب ورکوؤ چه ددغه مسکراتو قیاس پر سلاح باندی نهٔ صحیح کیږی ځکه سلاح مال متقوم ده او مباح الاصل ده قطع نظر له استعماله او بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتب کیږی او مسکرات مال دی خولکن غیر متقوم دی ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت کښې چه نفع اخستل ور باندی مباح وی او پر مسکرات ومفتراتو باندی نفع اخستل حرامه ده لکه څنګه چه مخته ذکر سواو بعد له استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتب کیږی بلکه یوازی عقاب پر مرتب کیږی نودا قیاس مع الفارق ده او بعض هم عصر علماء رحمه الله علیه ئی پر سرقین قیاسه وی وای خوشائی محرم التناوله دی اوسره لدی بیعه ئی جائزه ده نومسکرات هم محرم التناوله دی باید بیعه ئی جائزه سی مونږ داجواب ورکوؤ چه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفارق ده ځکه سرقین مال متقوم ده یعنی منتفع به شرعاً ده مثلا اور په بلول یا په زمکه کښی شندل دز مکی دقوت لپاره داجائز دی او په بیع کښی اعانة علی لمعصیت نسته او مسکرات خومال غیر متقوم دی لکه ځنګه چه ذکر سو یعنی غیر منتفع به شرعاً دی او په بیع کښی اعانة علی المعصیت ده نولدی وجهی په قیاس پر سرقینو نهٔ صحیح کیږی او بل دغه سرقین که دخوراك لپاره انسان واخلی یا یه دخوراك لپاره خرڅ کړی نوبیاد دوی بیع هم حرامه ده او پیسی یه حرامی دی ځکه دایوه قاعده وه دمبسوط مخته هم ذکر سوه چه په بیع سره تسلط دمشتری راځی پر مبیعه باندی او دامبیعه که په عرف او عادت کښی دهرشی لپاره اخستل کیده وهغه شئی ته کتل کیږی که هغه شئی حلال ؤ بیعه ددغی مبیعی هم حلاله ده او که هغه شئی حرام ؤ نو بیعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاکه او حلاله ده اوبیع عادتاً دبناء لپاره کیږی بناء یو حلال او جائز کار ده نو بیعه یه هم حلاله ده او دغه رنګه سرقین حرام اومرداردی مګر بیع عادتاً داور بلولو اودزمکی دپاشلو لپاره کیږی اودادواړه حلال دی نوبیعه یه هم حلاله ده او مسکرات مثلاً حرام دی او بیعه عادتاً دخوراك او ښیښاك لپاره کیږی خوراك او ښیښاك ئی حرام ده نوبیعه یه هم حرامه ده او بالفرض والتقدیر که خاوره یاسرقین دخوراك لپاره خرڅ سی خوراك ئی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نـوبيـعه يه هم حرامه ده اويامسكرات ددوائى لپاره خرخ سى دوائى
په كول جائز ده نو بيا پدغه وخت كښې بيع هم جائز ده او دغه رنګه
انـګـور مثلاً حـلال دى بيـع يه عادتاً دخوراك لپاره كيږى خوراك ئى
حلال ده نوبيعه يه هم حلاله ده او كه بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره
خرخ سى نـوبيـا يـه بيـعـه حـرامـه او فـاسـده ده پدى قاعده سره هغه
تـوهـمـات دفـعـه سؤوچه بعض متوهمينُ به دا تو هم كاوه چه خاوره
اوسرقين وتيل نجس وغيرهم دى تر دى قول لاندى سى **قال رسول**
الـلـه ﷺ ان الـلّه اذا حرم شيئاَ حرم ثمنه يـعنى رسول اللهﷺ
ويـلـى دى اَلـلّـه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئى حرام كړى دهغه
عـوض هـم حـرامــه وى اوتـر دى قـول دى لاندى سى **قـال رسـول**
الـلـه ﷺ ان الـلّـه تـعـالـىٰ اذا حـرم على قوم أكل شئى حرم
عـليهـم ثمنه اخرجـه مسلم يـعـنـى رسـول الـلـهﷺ ويلى دى اَللّه (جلّ
جـلالـه) تـعـالـىٰ چـه كـم وخت ديوشئي خوراك په يو قوم حرام كړى
دهـغـه عـوض هـم حـرامــه وى اوبـعـض متوهمين داتوهـم كوى چـه
مسـكـرات دى تردغه قول لاندى سى **قـال الـلـه تعالىٰ (خلق لكم**
مــافـى الارض جميعـاَ) نوداټول تـوهـمـات دفـع سـو وتفصيل تـه
ضرورت نه لرى والله الموفق والمعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

 څلورم مقصد په گټه دتجارت دمسکراتو کښې ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضکم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة کاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی کالعقود المحرمة کما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به کاالخمر المتناولة للمخدرات المذکورة فان هذا کله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان کان بطیبة النفس من مالکه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وگټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأکلو اموالکم بینکم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښی په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لو ټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیانت او دودیعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویم اخستل دی په یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښې او بیع دهغو شیانو چه پر هغو باندی الله (جلّ جلاله) نفع اخیستل په شرع کښې حرامه کړې وی لکه شراب هغه شراب چه ودغه مخدراتو ته هم ور شاملیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لکه غلا په غلا باندی یعنی یوسړی له بله ځخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هغه بل بیا لده ځخه هغه رنګه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبدیل په باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښې حرامه وی لکه داقول درسول الله ﷺ **ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه** رواه ابن شیبة عن ابن عباس و **قد جاء فی الکتاب زادالمعاد مانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یعصره خمرا حرم أکل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأ کله وکذلك السلاح اذا بیع لمن یقاتل به مسلماً حرم أکل ثمنه واذا بیع لمن یغزبه فی سبیل الله فثنمه من الطیبات وکذلك ثیاب الحریر اذا بیعت لمن یلبسها ممن یحرم علیه لبسه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ
كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها
في معصيت الله على رائى الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم
ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن
العين التي لايحل الانتفاع بهاكاالمخدرات حراماً من باب
أولى رسول الله ﷺ واى الله (جلّ جلاله) چه يو شئى حرام كړى
دهغه عوض هم حرامه وى روايت ئى ابن شيبة له ابن عباس رضى الله
عنه څخه كړيده انگورچه په هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب
ځينى جوړه وى دهغو انگورو پيسى حرامى دى او چه په هغه چاء ئى
خرڅ كړى چه هغه ئى خورى بيا پروانهٔ لرى او دغه رنگه سلاح چه
پر هغه چا خر څ كړى چه هغه مسلمان په وژنى دهغى وسليح عوض
حرام ده او چه پر هغه چاء ئى خر څه كړى چه هغه جهاد په كوى
نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنگه وريښمنه جامه چه پرهغه
چاء خرڅه كړى چه هغه ئى اغوندى او غو ستل يه وى پر حرام نوبيا
يه پيسى حرامى دى او چه پر هغه چائى خرڅه كړى چه وهغه ته ئى
اغوستل جائز وى بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه
پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وى هغه پر داسى چاء خر څول چه
هغه ئى په معصيت الله كښى استعمالوى عوض ئى ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مذهب دجمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغیره نودهغوا عیانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طریقه اولی سره حرام ده۔

﴿واذا كان ثمن هذه المخدرات حراماً كان خبيثاً﴾

وكان انفاقه فى القربات كالصدقات وبناء المسجد وحج بيت الله الحرام غير مقبول اى لايثاب المنفق عليه نوهر كله چه پیسی ددغو مخدراتو حرامی سوی نوخبیث دی طیب نهٔ دی نودغه پیسی په ثوابی شیانو کښی نفقه کول لکه خیرات کول او مسجد په جوړه ول اوحج په کول غیر مقبولی دی یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پردغو قرباتو باندی ثواب نهٔ ورکوی فقد روى مسلم عن ابى هريرة رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله طيب لايقبل الّا طيباً وان الله تعالىٰ امرا المؤمنين بما آمر به المرسلين فقال الله تعالىٰ ياايها الرسول كلومن الطيبات واعملوا صالحاً الاية وقال الله تعالىٰ ياايها الذين آمنو كلو من الطيبات مارزقناكم وشكروا الله ان كنتم اياه تعبدون ثم ذكر الرجل يطيل اسفر أشعث أغبر يمديده الى السماء يا رب يا رب ومطعمه حرام و مشربه حرام و ملبسه حرام وغذى بالحرام فانى يستجاب لذلك؟ امام مسلم رحمه الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرةرضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول اللهﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبـا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ در کړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول اللهﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وژد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـڑوی اولاسونه داسـمـان طرفته کشوئ او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جـامـهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښی ذکر دی ویـحـرم علیه الخبائث آه کلو من الطیبات الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښی داخل ده وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسعـودرضی الله عنه أن رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـال والـذی نـفسـی بیـده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق

مـنـه فیبـارك لـه فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف

ظهـره الاکـان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی

ولـکـن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په

حدیث شریف کښې راغـلی دی هغه حدیث چه احمد په خپل مسند

کښې لـه ابـن مسعود رضـی اللـه عـنـه څـخه نقل کړیده چـه رسول

الـلهﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس

کښې ده یـو بنده به دحرام مال کسب نۀ وکړی چـه بیا له هغه زکات

ورکړی او اَللّٰـه (جلّ جلاله) دته برکت پکښې ورواچـوی او نۀ به له

حـرامـو صدقه وخیرات وکړی چـه اَللّٰـه (جـلّ جلاله) ئی څینی قبول

کړی او نـه به ئی ترشا پریږ دی مـګر تو شۀ به ئی په اور کښې وی الله

بدی په بدی باندی نۀ محوکوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی

کـوی خبیـث خبیـث نسئـی نیستـی کـولـیوروی عـن ابـی

هـریرةرضی الله عنه عن النبیﷺ وسلم قال من کسب مالاً

حـراماً فتـصـدق بـه لـم یـکـن له آجر وکان اجره یعنی اثمه

وعقوبته علیه ابـی هریرةرضی الله عنه له رسول اللهﷺ څخه نقل

کـوی وائی که چاء دحرام مال کسب او کاروبار کا وه اوبیا په خیرات

څینی وکو دهغه اجر نسته او ګناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مااصاب مالاً من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه فی سبیل الله جمع ذلك جميعاً ثم قذف به في نار جهنم . وائی رسول الله صلى الله عليه وسلم ویلی دی کچاء په غیر شرعی طریقه سره مال حاصل کو اوبیا یه وصل رحمی په و کړه او یا یه خیرات ځینی وکواویا یه دخدای په لار کښی نفقه ځینی وکړه داټول را جمع کیږی په اور ددوزخ کښی غور زیږی وروی عن النبی صلى الله عليه وسلم آنه قال انه اذا خرج الحاج بالنفقة الخبيثة فوضع رجله في الغدز ای الركاب وقال لبيك ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود عليك له رسول الله صلى الله عليه وسلم ځخه روایت سویده وای حاجی چه په حرام نفقه سره را ووزی دحج لپاره او پښه په رقاب کښی کښیږدی او ووائی لبیك یعنی په خدمت ولا ړیم تالره یو ملکه له اسمان ځخه اواز وکړی وائی لا لبیك یعنی په خدمت نئی ولاړ وخپل رب ته ولا سعدیك اوندی نیك بختی او خوشحالی وی تالره او حج دی مردود ده پر تا باندی یعنی غیر مقبول ده فهذه الاحاديث التى يشد بعضها بعضاً تدل علىٰ آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه احاديث چه بعضی دبعضو تائيد کوی دلالت کوی پردی باندی

چـه اَلـلّـه (جـلّ جـلالـه) لـه حرام مال ځخه نه صدقه قبلوی او نهٔ حج

قبـلـوی او نـه بـل ثوابی او خيراتی کار قبلوی نولدی وجه علماء احنافو

تصريح کړی ده پـر دی باندی چه په حرام مال باندی حج کول حرام

ده ونستطع أن نلخص ما ذكر ناه فيما يأتي موږ طلب دتوفيق

ـئ چه هغه شيان چه موږ ذکر کړو چه دهغو خلاصه بيان کړو اولاً

تـحـريـم تـعـاطـی الـحـثيـش والأفيـون والقـات وغيرهـا من

المخدرات المسكراة والمفتراة

ثانياً تحريم الاتجار فيها واتخاذها حرفة تدر الربح

ثـالثـاً حرمة تهريبها ومساعدة التجار على رواجها والتدليس

عليهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طيها

او الاتـجـاربهـا خـامسـاً ان الـربح الناتج من الاتجار فی هذه

الـمـواد حرام خبيث وان انفاقه فی الطاعات غير مقبول الفقه

عـلی المذاهب الاربعه ٤٢، ج۔٥، خلاصه ئی داده اول دچر سو او افيونو اود

ټولـو مـخـدراتـو کـه مسـکروی او کـه مفتروی خوراك او ځيښناك او

څکيدن حـرام ده دويـم ددغـو مـخـدراتو تجارت اوده ځان دګټی لپاره

کسب جو ړول حـرام ده دريـم لـه تـجارا نوسره په ګريزی او کرايه و

مـزدوری سره ورېل ددغـو مـخـدراتو حرام ده څلورم ددغـو مـخـدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کرل هغه دخپل خوراك او څکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښی یعنی په خریداو فروخت کښی حاصله کړی هغه پیسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښی غیر مقبول ده حرام پردوه قسم دی یو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښی نهٔ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پیسی چه په بیوع باطیله ؤ باندی یه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نهٔ بلل کیږی یعنی پدی باندی پر انسان نهٔ حج فرضیږی او نهٔ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبیوعو فاسده ؤ او دسود وغیره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کیږی او حج پر پرضیږی اوز کوة پر فرضیږی او دغه رنګه سړی حج په و کړی یاز کوة ځینی ور کړی فرض په سا قطیږی خولکن قبلیږی نهٔ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخیره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بیعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره یعنی چه حج پرفر ضیږی اوز کوة پرفر ضیږی مثلاً او په اداء سره یه هغه فرض هم ځینی ساقطیږی خولکن قبلیږی نهٔ۔

ویجتهد فی تحصیل نفقة حلال فانه لایقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

كمـاورد فـى الـحـديـث مـع انه يسقط الفرض عنه معها بحر الـرائق ۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زيارة مخصوص الخ وكذا فى الشامی ۱۹۱، ج-۲، علـمـگـری ۲۳۰، ج-۱، فتـاوی رحـمیه ۳۷، ج-۸، فتح القدير ۳۱۹، ج-۲، يعنى دحلال نفقى كوشش دكوى ځكه په حرام نفقه سره نهٔ قبليږی لكه څنگه چه بـه حديث شريف كښې هـم دغسې راغلی دی كه څه هم فرض په ښا قطيږی او قبليږی نـهٔ ځكه داسقاط دفرضو اود عـدم قبول په ميانځ كښې مـنـافات نسته لكه څنگه چـه ابن همام رحـمـه الله عليه ويلی دی ولا تـنـافـى بين سقوطه وعدم قبوله فـلايثـاب لـعـدم الـقبـول ولا يـعـاقب فى الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدير ۳۱۹، ج-۲،

﴿المقصد الخامس فى ذراعت المخدراة﴾

پـنـځـم مـقـصـد په كشت دمخدراتو كښې ده دمسـكـرات و مفتراتو كشت په اتفاق سره حرام ده دمختينو مقاصد و ځخه دكشت حرمت په واضحه تو گه سره و هر چا ته معلو ميږی وتفصيل ته ضرورة نهٔ لری نـو لهـذا پـه يوځو مـحـدود دلائـلـو اكـتـفـاء كـؤ ځـكـه مشت نمونـه خروار است۔

﴿اتفق الائمة على تحريم ذراعة الحثيش والخشخاش﴾

لاستـخـراج الـمـادة الـمـخـدرة منهما لتعاطيها او الاتجار فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه -

﴿اولاً ماروی﴾

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ایام القطاف حتی یبعه ممن یتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دلیل علی حرمت ذراعتها بطریق دلالت النص

دلالت النص ژول اما مان پر حرمت دکشت دچرسو او دخشخا شو متفق دی ځکه پدی کشت سره مخدره مواد حاصلیږی هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی او دکشت حرمت له ډیرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسٓ رضی الله عنه څخه روایت سویده وائی چه رسول الله ﷺ وویل کچاء انګور د رسداو دپختیا په وخت کښی بند کړو نۀ ئی خرڅول ددی لپاره چه بیابی پر هغه چاء خرڅ کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی نو هغه سړی خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم کښی واچاوه نو دغه حدیث دلالت پر دی باندی. کوی چه کشت دهغو مخدراتو چه هغه یا عین شراب دی او یا په حکم دشرابو کښی دی بناءً علی اختلاف المذهبین حرام ده ځکه چه پاکه او حلاله میوه ایښودل حرامه ده پدی نیت چه بیا یه پر هغه چاء خرڅه کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی او رسول الله ﷺ هغه وعید ورته بیان کړی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـودهـغـو حرامو او مضر موادو کرل به بیا څنګه نسـی حرام چه دهغو ضـرر و نـقـصـان وهـرچاته ترلمر شکاره ده او وهغه کرونکی ته به بیا هغه وعید څنګه نسی راجع کم چه ؤس ذکر سو۔

﴿ثانیاً﴾

ان زراعة هـذه الـمـخـدراة اعانة على المعصيت وهى تعاطى الـمـخـدراة والاتـجـار فيها والا عانة على المعصيت معصيت

دویـم وجهـه دحـرمـت داده چـه ددغـو مـخـدراتو کشت اعانة على المعصيت ده هغه معصيت او ګناه چه هغه خوراك او څکيدن او تجارة دمـخـدراتو ده او دګناه په کار کښي کـومك او مدد کول ګناه ده نو دمخدراتو کشت او فصل کرل هم ګناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتهـا لهـذا الـغـرض رضأمن الزارع بتعاطى الـنـاس لها واتـجـارهم فيها والرضاء بالمعصيت معصيت وذلك لان انكار الـمـنـكـر بـالـقـلـب الذى هو عبارة عن كراهية القلب وبغضه الـمـنـكـر فرض على كل مسلم فى كل حـال بل وردفى صحيح مسـلـم عـن رسـول الـلـه ﷺ ان مـن لـم يـنـكـر المنكر بقلبه (بالمعنى الذى بينا) ليس عنده من الايمان حبة خردل

دریـمـه وجهـه دحـرمت داده چه د مخدراتو کشت ددی غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرل چه خوراك څکیدن او تجارة ده لدی دامعلو میږی چه دغه کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تجارت دخلگو باندی راضی ده اورضاء په گناه باندی گناه ده او داخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار په هر حال کښی پر هر مسلمان باندی فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر ځخه به په زړه باندی کرهه او بغض کوی بلکه له رسول اللهﷺ ځخه په صحیح مسلم کښی نقل سویده که چاء له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار نهٔ کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفیه مخالفة لـولـی الامـر الـذی نهـی عـنهـا بـالـقوانین التی وضعت لذلك لـوجـوب طـاعة ولـی الامـر فیمـا لیس بمعصیة لله ولرسوله باجماع المسلمین** الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥، او بل دمخدراتو په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی وی په هغه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او اطاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه په هغه کښی داَللّه (جلّ جلاله) او داَللّه (جلّ جلاله) درسول گناه او نافرمانی نهٔ وی الفقه علی المذاهب الاربعه لکه رسول اللهﷺ چه وائی **لاطاعت للمخلوق فی معصیة الخالق** یعنی په کوم شئی کښی چه انسان داَللّه (جلّ جلاله) په معصیت او گناه کښی واقع کیږی په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښې دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که موراو پلاروی او که پیراو استادوی که هرڅوك وی زراعة الحشیش والخشخاش والقات وتصنیع الافیون والکوکابین والهروین ان کل مایودی الی حرام فهو حرام وکل مایعین علی المعصیت فهو معصیت فتکون زراعة الحثیش وغیرها واستخراج المواد المخدرة العنایة بها حفظاً وتعلیماً وتهریباً ونقلاً من مکان الی آخر امراً حراماً فی شرع الله ودینه للأسباب التالیة دغه بیان په کشت دچرسو او دخشخاشو او دالقات کښې ده اوپه جوړه ولو دافیونو او دکوکابینو او دهریوینو کښې ده القات هغه وا ښه ته وائی چه له پاڼو یه پان جوړیږی حاصل ئی داده چه هر هغه شئی کښې چه اعانة علی المعصیت وی هغه معصیت ده نودچرسو وغیره ؤ کشت او دمخدره موادو جوړه ول او غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او وربنودل او زده کول او یا په کریټ او کاټن کښې بنده ول ځکه په بعضی نسخو کښې دتعلیماً پرځائی تعلیباً راغلی ده او په گریزی باندی وړل او له یوه مکان ځخه بل مکان ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښې یو حرام کار ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ـ ان زراعة مایؤ دی الی الحرام یعد رضاً صریحاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـزراع بتـعـاطـى الـنـاس لـه واتـجـارهـم فيـه والـرضـاء بالمنكر أو المعصية يعد منكراً وعصياناً

٢- تبيـن مـمـا ذكـر أن كـل مـافيـه اعـانة عـلى المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

٣- روى ابـو داود فى سنة عن ابن عباس رضى الله عنه ان رسـول الـلـه ﷺ قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيـعـه مـمـن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح عـلى حـرمة زراعة الـحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامى ٥٥١٧، ج-٧، پـدى ځـائـى كښى نـور دلائـل هـم ذكـر دى خـود ټولو حاصل هغه ده كم چه په مخته عبارة كښى ذكر سونو لدى وجهى يه ترجمه هم نه ذكر كوؤ اكتفاء په هغه مختنى ترجمه باندى كؤو،

﴿ داسوال دى څوک نهٔ کوی ﴾

چـه دانـگـورو كشـت دى هـم حـرام سـى ځكه خوله هغو هـم شراب جوړيږى لـدى وجـهـى چـه دامـختـه ذكـر سـو چـه په بيغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتری راځی پـه مبیـعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخر ځیده وهـغه شئی ته کتل کیږی کـه هغه شئی حرام ؤ دغـه بیـعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نـودلتـه هـم دغـه قـاعـده ده انگور عادتاً دخوراك لپاره کرل کیږی خـوراك ئی حلال ده نو کرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیـت او قـصـد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عـادتـاً دخوراك او څکیدن لپـاره کرل کیږی خوراك او څکیدن ئی حـرام ده نـو کشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانگورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښنی ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښنی عیـن هـغـه بـحـث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښنی مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ عقد علی الاعیان بعوض اواجاره عقد علی المنافع بعوض ﴾

تـکمله فتح التقـدیـر ۱۴۵، ج-۷، البـدائع ۱۷۴، ج-٤، تبین الحقائق ۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغیرها نولدی وجه هغه بحث مکمل دوباره نه ذکر کوؤ هغه باید په غور وکتل سی لکن یو څو مهمی خبری ذکر کوؤ یوه اجاره علی المعصیت ده او یوه اجاره پر اعانة علی المعصیت ده په اجاره علی المعصیت کښې نفس عقد نهٔ صحیح کیږی او په اجاره دمعونت علی المعصیت کښې نفس عقد صحیح ده خولکن حرام ده یعنی اجاره فاسده ده او په اول کښې نفس عقد ځکه نهٔ صحیح کیږی چه په اجاره کښې داشرط ده چه معقود علیه به مباح وی شرعاً او معصیت خو مباح نده بلکه حرام ده **الشرط الثالث ان تکون المنفعة مباحة لغیر ضرورة وان تکون مقصودة فلا تصح الاجارة علی ضرب شخص او فعل حرام کالنیاحة کمالا تصح اجارة الدار لتکون محلاً للباغیات او بیع الخمر او للقمار او نحوذلك ممالا یحل** الفقه علی المذاهب الاربعه ۱۰۶، ج-۳، دریم شرط داده چه دغه منفعت به مباح وی بغیر له حالته اضطراری څخه او مقصود به وی دسړی پر وهلو باندی اجاره نهٔ صحیح کیږی او دغه رنګه پر فعل حرام باندی نهٔ صحیح کیږی لکه نیاحة مثلاً یعنی یو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نۀ صحیح کیږی لکه څنگه چه سرای ورکول په اجاره باندی نۀ صحیح کیږی وهغه چأته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوړه وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کوی اویا قیمار په کښی کوی او یا بل داسی کار په کښی کوی چه هغه په شریعت کښی ناروا وي **ویجوز العقد علی المنافع المباحة ـ**

﴿اما المنافع المحرمة کما عرفنا فلا تجوز الاجارة علیها﴾ لانها محرمة فلا یجوز اخذ العوض علیها کالمیتة والدم وذلك باتفاق العلماء الفقه الاسلامی ص۷۵۹، ج-٤، عقد دمزدوری پر مباحو منافعو باندی جائز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل ناروا ده لکه پر مړزگه او مسفوحة وینه باندی چه عوض اخستل ناروا ده او پر دی خبره باندی ټول علماء متفق دی۔ **قال العلامة المرغینانی رحمه الله علیه ولا یجوز الاستجار علی الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهى لانه استيجار على المعصيت
والمعصيت لاتستحق بالعقد الهدايه ۳۰۱، ج-۳ ، علامه مرغينانى
رحمه الله عليه واى چه أجرة اخستل پر سرود او پر چيغارو وبغارو
اوپر ډول ودو تاره وغيره باندى ناروا ده ځكه دا أجرت اخستل دى پر
گناه باندى او گناه په عقد سره نه مستحق كيږى ځكه په عقد
داجارى سره تسليم دمعقود عليه مستحق كيږى شرعاً او دانده جائز
چه عقد داجارى دى پر سړى داسى شئى حق كړى چه په هغه دى
گنهگار كيږى لدى وجه نده جائز چه دمعصيت اضافت شرع ته ونه
سى قال العلامة ابو البركات النسفى رحمه الله عليه ولايجوز
على الغناء والنوح والملاهى كنزالدقائق ۳٦٤ كتاب الاجارة ومثله فى
ردالمحتار ۵۵، ج-٦، مطلب فى استيجار على المعاصى الفتاوى حقانيه ۲۵۷، ج-٦،
ان تكون المنفعة المعقود عليها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامى
۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقى ده يعنى په اتفاق دعلماء باندى داعقد باطيل
ده او بل اجاره پر اعانة على المعصيت ده پدى كبنى بيا هغه اختلاف
ده كم چه په بيع كبنى ذكر سوو حاصل ئى داده چه بعد التطبيق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو څـخه هم له فساد او له حرمت څخه په يو آن كښي

نسئى خالى كيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله

عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة

اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه

لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها

وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها

لـلاراقة أوالتـخـليـل امـا عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر

الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحرم لان

الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت

لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل

الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تجب الأجرة

بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر

وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها

اهـل الاسـلام لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتـخاذ الكـنائس

واظهار بيع الـخمورو ونـحوذلك فى الاصح۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغى كل تلك الاجاراة

وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة

والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها. (حاملها)

واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولاً على الحمل المقرون

بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس

ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن

الفتاوى الفقه الاسلامى ۲۶۸۸، ج-٤ ، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی

چه سړی په خپله یا په موټر باندی یا په حیوان باندی دکفارو دعبادت

خانی په جوړلو کښی او یاله ذمی سره دشرابو په وړه ولو کښی

مزدوری و کړی دا جائز ده نهٔ دشرابو په جوړه ولو کښی یعنی دشرابو

په جوړو لوباندی مزدوری اخستل ناجائز ده ځکه په نفس فعل دوړلو

کښی خو گناه نسته ځکه دغه عقد دا جاری پر وړلو باندی خو نهٔ

گناه ده او نهٔ سبب لپاره دگناه ده ځکه وړل خوئی کله دتو یه ولو لپاره

او کله دسر که کیدلو لپاره هم وی او معصیت خو په اختیار

دخیښنونکی کښی ده لکن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکی چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او یا یه په امریکا کښې جوړه وی مثلاً هغـه حـرام ده ځـکـه پدغـه نفـس فعل کښې مـعـصـیـت او گـنـاه ده اودغه رنگه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه جائز کړی ده کوټه پـه کـرایـه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځینی جوړه کړی اویـا شراب په کښې خرڅ کړی پـه هغه وطنو کښې چه غـالبـه اهـل ئـی اهـل ذمـه وی ځـکه دغه إجارهٔ وکرایه خو پر منفعت دکوټې واقع کیږی نـولدی وجه یه په نفس تسلیم سره أجرة وا جبیږی او گناه خو یه په فعل دمستأجر کښې ده یعنی چه شراب خرڅول دی او یـا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختیار مند ده اودغـه اجـاره نـده جائز په هغه وطنو کښې چـه غـالبه اهل ئی اهل السـلام وی ځکه اهل ذمه بیا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او یـا شراب پـه ښکاره بـاندی خـرڅ کړی او یـا بل داغسـی کارو کړی۔

او امام ابو یوسف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه سره له امانو ثـلاثـهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولـی مـکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

على المعصيت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو كښې پر لسو كسانو لعنت ويلى ده له هغو لسو ځخه يو و ړونكى ده او امام ابو حنيفة رحمه الله عليه دغه حديث حمل كړى ده پر هغه و ړلو باندى چه په قصد دمعصيت وى خو په هر حال رأى دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه قياس ده اورأى دصاحبين استحسان ده اودغه دصحابين رأى په ډيرو فتاوى ؤ كښى معول عليه ومرجع اليه ده يعنى مفتى به ده۔

قال الزيلعي على هذا الخلاف لواجره اى الكافر دابته لينقل عليها الخمر اواجره بنفسه ليرعى له الخنازير يطيب له الاجر عندابى حنيفة رحمه الله عليه وعندهما يكره شامى

استنبولى كتاب الحظروالاباحة ص۳٤٥، ج۔٥، وفى الخلاصة ص١٤٩، ج۔٣، كتاب الاجاره

زيلعى رحمه الله عليه وائى كه چا كا فرته حيوان په كرايه وركو ددى لپاره چه شراب ورباند يو سى او يا يه خپل ځان ور مزدور كو ددى لپاره چه دهغه خنزيران وروپيائى دغه مزدورى ورته جائز ده په نزد دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او په نزد دصاحبين باندى دغه مزدورى مكروه ده اودامو نږ ذكر كړى دى چه مكره چه مطلق ذكر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد ځینی تحریم ده **وکذالو اجر نفسه لیحمل له الخمر**

یکره لان التصرف فی الخمر حرام قال رحمه الله علیه هکذا

اطلق لکن هذا قولهما واما علی قول ابی حنیفة رحمه الله

علیه لایکره احقر محمد شفیع دیو بندی رحمه الله علیه ددی عباره

ترجمه دتیز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه

اعانت علی المعصیت ایسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر

حسین رحمه الله علیه عفی عنه امداد المفتین ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فی عزیز

الفتاوی ص۶۳۸، ج-۱ ، لدی مذکور وعباراتو داصراحةً معلومیږی چه دتر

یاقو وهل په مزدوری باندی ناجائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله

علیه سره له صاحبین ځکه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین

سره اختلاف په جوړه ونکی او نیبنځی ځونکی دشرابو کبنی نسته

یعنی دهغه کس مزدوری چه انگور په قصددشرابو باندی نیبنځی ځی

او یا شراب له بل شئی ځخه جوړه وی لکه څنگه چه دصاحبین په

نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په نزدهم

ناجائزه ده نو تریاق وهل په نزد دټولو باندی ناجائزه ده ځکه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـل یـه عین جوړه ول دی نـودغـه وهـل عیـن مـعصیت سو او دعین
معصیت په حرمت او ممانعت کښې ددوی اختلاف نسته او بالفرض
والتـقـدیـر کـه دا وویـل سـی چـه دغه فعل دو هلویه معصیت نده بلکه
اعـانة عـلـی الـمـعصیت ده او په اعانة علی المعصیت کښې دامام ابو
حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین سره اختلاف ده امام صاحب رحمه
اللـه عـلیـه یـه طرّف دجـواز نیـولـی ده او صـاحبینو یـه دعدم جواز
اوکراهیت نیولی ده نودابه په جواب کښې ورته وویل سی چه دامام ابو
حـنیـفة رحـمـه الـلـه تـعالیٰ علیه وجواز ته دی څوك نـهٔ گـوری څکه
دامخته مونږ ذکر کړو چه تعارض دقیاس او استحسان چه سره راسی
استـحسـان پر مقدم ده ردالمحتار ٤٩، ج-۱ ، پـه اعـانة عـلـی المعصیت
کښې امـام ابـو حـنیـفة رحـمـه الـلـه عـلیـه قول په قیاس سره کوی او
صـاحبیـن یـه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف
دامـام ابـو حـنیفة رحمه الله علیه او دصاحبین رحمه الله علیه چه سره
راسی اخذ په قول دصاحبین کول کیږی قاضیخان ۳، ج-۱ ، اوبل دامو نږ
ذکر کړو پـه مـقـصـد دبیع دمسکراتو کښې چـه جـواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافی نۀ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی

فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون

وصفه والباطیل مالیس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه

ردالمختار ص ٤٦؛ ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع

او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای

چه نۀ نفس ذات دعقد منعقد وی او نۀ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه ترياق وهل په مزدوری باندی په صورة

دمعصیت کبنی یعنی چه دغه وهل یه معصیت سی نودغه عقدئی

باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر

معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة

علی المعصیت کبنی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به

باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه

دعمل په مقابل کبنی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل

کبنی یعنی په أجرة کبنی تریاق ور کړی لکه څنگه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کښې بیا داحقر بنده په خیال راجح داده چه دغه اجاره

باطیله ده ځکه په أجرة کښې داشرط ده چه مال به متقوم وی نوتریاق

کڅه هم مال دی خو متقوم نۀ دی۔

﴿وأما شروط الأجرة فهی اولاً تكون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ۱۹۳ الفقه الاسلامی ۷۴۹، ج۔٤، یعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنيفية كما عرفنا سابقاً مايميل اليه الطبع ويمكن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخرى هوكل مايمكن ان يملكه

الانسان وينتفع به على وجه معتاد والاصح انه هو كل عين

ذات قيمت مادية بين الناس والمتقوم مايمكن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخرى هو ما كان محرزاً فعلاً ويجوز

الانتفاع به فی حالة الاختيار حاشيه ابن عابدين ۳، ج۔٤، الفقه الاسلامی

۴۵۸، ج۔٤، مال په نزد داحنافو لکه څنگه چه مونږ مخته وییزندی هغه

ته وای چه طبعیت سلیمه میلان ورته کوی او ذخیره کیدل ئی دو قت

دحاجة لپاره ممکن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئی ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امکان لری چه انسان ئی په ملك کښنی راولی او په معتاد وجه
سره نفع ورباندی واخلی او ډیر صحیح داخبره ده چه مال هر هغه
ذات ده چه خاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلګو کښنی اومتقوم
هغه شئی ته وائی چه ذخیره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت
شرعی او په بل عبارة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی
یعنی ساتل کړی سوی وی او په حالت داختیار کښنی نفع ورباندی
اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیر منتفع به دی شرعاً لکه څنګه
چه صاحب دهدائی ویلی دی **ان هذه الاشربة ممالا ینتفع
بهابوجه من الوجوه فکیف یتصورالتقوم فیها الهدایه** فی فتح
القدیر ۳۲، ج-۹، دغه اشربه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو
نفعه نهٔ ورباندی اخستل کیږی نوبیا به دتقوم تصور څنګه په دوی
کښنی ووهل سی **وقال رسول الله ﷺ کل مسکرو مفتر حرام
وقال رسول الله ﷺ اذا حرم شیأ حرم ثمنه وقال رسول
الله ﷺ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه** اخرجه
مسلم ددی حدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیا به دتقوم تصور څنگه انسان پکښې ووهی دغه رساله اکثره پر دی ولیکله سوه چه دغه حرام غیر منتفع به شرعاً دی واعادی ته یه ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښې چه أجرة به مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة کښې نسی ور کیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی او کم وخت چه په أجرة کښې نهٔ سوای ور کیدای نو اجاره باطیله ده ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښې نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه څنگه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال متقوم وی په ایجاره کښې دغه رنگه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم

وی په بیع کښې **وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم وسیجی ذکرها مشتتا** الهدایه الثالث حاشیه ۲٤، ج-۳، **وان یکون مالاً متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال** أوفی تالی الحال کذافی الفتح القدیر علمگری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کبنې یا په ورسته دعقد کبنې او بـل هـر هـغـه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنې هـغـه صـلاحیـت دأجـرة لری په اجاره کبنې او هـر هـغـه شئی چه صـلاحیـت دأجـرة لری پـه اجـاره کبنی دالازمــه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنې یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره مِن المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کبنی نـو صـلاحیت دثمنیت په طـریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کبنې ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه یه بیعه هم باطیله ده **وما جازان یکون ثمنا فی البیـع جـاز ان یـکـون أجـرة فـی الاجـارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث ٢٩١، ج-٣-

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کبنی ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شئـی چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کبنی هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لرى په اجاره کښې لـکه اعيان ذوات ومـا صلح ان يكون ثمـنـاً فـى البيع كا النقود والمكيل والموزون صلح ان يكون أجـرـة فـى الاجــارـة ومــالا يـصلـح ثمنـاً صلح أجرة ايضـاً كـاالاعيـان مثل العبيد والثياب كذافى الكافى علمگرى ٤١٢، ج-٤،

حاصل ددواړو عبارتو يو ده۔

حـاصل دټول بـاب داده لکه څنگه چـه په بيع کښې دا شـرط ده چه ثمن او مثمنى به دواړه مـال وى او متقوم به وى يعنى منتفع به شرعاً به وى پـه حالت اختيارى کښې او مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى دغـه رنـگـه په عقد داجارى کښې دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وى متقـوم بـه وى مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى نوترياق کڅه هم مـال دى خولكن نه متقوم دى او نۀ معلوم دى او نۀ مقدور التسليم دى دعـدم مـعـلـومتيـا او دعدم مقدور التسليم وجهى بى انشاء الله په ائنده مـقصد کښې ذکر کړو نـو چـه شـرط مـنتـفى سو مشروط هم منتفى کيږى نـو اجـاره باطيله ده پدى دليل سره دعلامۀ ابن همام رحمه الله عـليـه تـائيـدوسو چه په مقصد البيوع کښې ذکـر سـوچـه هغه ئى بيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـاطيـلـه بلله او دغه رنگه پدی دليل سره ئی اما مان اربعه يعنی امام ابو حـنيـفة رحـمـه الـلـه عـلـيـه وامام الشافعی رحمه الله عليه وامام مالك رحـمـه الـلـه عـليه وامام احمد بن حنبل رحمه الله عليه او محدثين او امـام ابـو يـوسف رحـمـه الله عليه وامام محمد رحمه الله عليه ټول ئی اجـاره بـاطيله بولی او پدی کښنی اختـلاف نستـه نوترياق په مزدوری کښی ور کـول نـاجـائـز او نارروادی عقدئی باطيل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة﴾

اوم مـقـصد په مزدوری دمخدراتو کښنی ده پـه حـصه سره هر کله چه داثـابتـه سـوه چه په أجرة کښنی مـطـلـق ترياق ور کول ناجائز دی نو داخو په طريقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿چه په أجرة کښنی ترياق ور کړی په حصه سره﴾

ځـکـه يـو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښنی پيدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ اول وجهه داده ﴾

چه تریاق په حصه سره په معنی کښې دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهي عنه ده هر هغه شئ چه په معنی کښې دقفیز طحّان وی هغه هم منهي عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان څخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهى عن عسب الفحل وعن قفيز الطحّان** رواه الدار قطني عن ابی سعيد خدری رضی الله عنه نيل الاوطار ص۲۹۲، ج-۵، څکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفيز الطحّان څخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفې په بدل کښې چه أجرة اخلی له هغه ئې منع کړیده لکه په وُس وخت کښې چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفيز الطحّان څخه ئې منع کړی ده **صورة قفيز الطحّان أن يستاجر الرجل من آخر ثورا ليطحن له الحنطة على ان يكون لصاحبها قفيز من دقيقها او يستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لینطحن له الحنطة بنصف دقیقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمگری٤٤٤، ج-٤، یعنی صورة دقفیز الطحّان داده چه یوسړی له بل سړی څخه نر غوائی کرایه کړی پر دی باندی چه زه به دغه غنم په زرنده کړم بیا به وتا ته یوه پیمانه وړه در کړم او یا انسان مزدور کړی پر دی باندی چه دغه غنم رازرنده کړه بیا به نیم وړه یا دریم حصه یا څلورمه حصه مثلاً در کړم دغه عقد فاسد ده څکه علت منعی دقفیز الطحّان عدم قدرة دمستأجر یعنی دغنمو دمالك ده پر تسلیم دأجری په وخت دعقد کښی څکه په اجاره کښی داشرط ده چه مستاجر یعنی دکار مالك به قادر وی پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښی نو په هر اجاره کښی چه أجرة جزء وی له عمله دآجیره یعنی دمزدوره هغه فاسده ده څکه یوخو عمل دآجیر په وخت دعقد کښی وجود نهٔ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجیر خوه حاصیلبزی په فعل دآجیر سره نهٔ دمستأجر نومستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر سره چه آجیر ده نو حاصل ئی داسو چه مستأجر قادر نهٔ سو پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښی دغه عدم قدرت یه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله

وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه

فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله

فيصير فى معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام

عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه

هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً فى

ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة

وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا

يعد هو قادر بقدرة غيره الهدايه ص٣٠٣، ج-٣، كه چاء وكنى باب ته

يعنى اُو يُدُونكَى ته د ميږو دوړ يوځخه او يا دبزو داوز غنو ځخه او

بدلى تار وركو چه لدغه كمبله مثلا راجوړه كړه بيا موسره نيمى ده او

يا يه وړى او وزغنى مثلا وركړى چه لدغه تاريعنى ۇرته راجوړ كړه

په نيمائى باندى نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل

وركوى او دغه رنگه يو سړى خر كرايه كو چه زه پردغه باندى غنم

وړم زرنده كوم يه بيا له هغه وړو ځخه يوه كا سه مثلاً دركوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجیر دعمل جزء ده نو دغه په معنی دقفیز طحّان کښې گرزی او له قفیز الطحّان ځخه رسول الله منع کړیده هغه داده چه نرغوائیئ کرایه کړی چه زه غنم په وړه کوم بیاله هغه وړو ځخه دو نه مقدار مثلاً وړه درکوم او دایوه غټه قاعده ده پدی قاعده سره ډیر فسادونه په اجارو کښې په پیز ندل کیږی او بیا خاص کر زمونږ په علاقه کښې ددی علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسیلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه اُوبَدَلُ کړی سویده او یا بعض دهغه بار کړی سویده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر ومثله فی الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۲۸، ج-۳ او تریاق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجیره یعنی مستأجر قدرت پر تسیلم دأجرة نهٔ لری په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرة یه علت منعی ده لکه په قفیز الطحّان کښی-

﴿دویم وجهه داده﴾

چه معلومیت دأجری شرط ده په ایجاره کښی لکه څنگه چه داشرط ؤ په اجرة کښی چه مال متقوم به وی او مقدور التسیلم به وی دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تكون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة كمامر فی عقد البيع والاصل فی اشتراط العلم بالأجرة قول النبی صلی الله علیه وسلم (من استأجر اجيراً فليعلمه أجره) والعلم بالأجرة لايحصل الا بالاشارة والتعين او بالبيان تکمله فتح القدير ۱٤۸، ج-۷، البدائع ۱۹۲، ج-٥، الفقه الاسلامی ۷٤۹، ج-٤ ، يعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لكه څنگه چه په عقد دبيع كښی تير سو او دليل په اشتراط دعلم كښی پر أجرة باندی درسول الله صلی الله علیه وسلم قول ده يعنی كه څاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم كړی او علم پر أجرة باندی نهٔ حاصيليږی مگر په اشاره او په تعين باندی او يا په بيان باندی ولو دفع سمسماً الی دهّان ليعصره علی ان يكون بعض الدهن له او شاة ليذبحها علی ان يكون بعض الحم له لايجوز كذافی خزانة المفتين الفتاوی الهنديه ٤٤٥، ج-٤، كه څاء كنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ورکړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوڅه غوړی ستادی

او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو څه غو ښی ستادی دغه

عـقد ناجائز ده فـلـو قـال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك

سـدس مـا يـنـزل مـنهـا او ثـمنه او نـحوذلك فانه لايصح لان

الشـجـر يـختـلف فـی ذلك فـمنه مايسقط من ثمره بالهز كثير

ومـنـه مـايسـقـط قـليـل فيكون القدر الذی ينزل منه مجهول

وكـذا اذا قـال له اعصر هذا الزيتون او القرطم ولك جزء مما

يـخـرج مـنـه فـانـه لايـصـح لان القدر الذی يخرج من الذيت

مـجهـول وصـفـت الزيت الخارج بالعصر مجهولة اذ يمكن أن

يـكـون جيداً وأن يكون ردئياً ثخيناً اور قيقاً نقياً او مشوباً

بما ينقصه الـفـقه علی المذاهب الاربعه ۱۳۲ ص، ج-۳، يـعنی که چا مزدور ته

وویل چه دغه درخته راو ښنڼه دهغه میوی شپږمـه حصه یا اتمه حصه

یا بله حصه مثلاً بیا ستاده دانۀ صحیح کیږی ځکه پدی کښی درختی

سـره مـختـلفه وی بعضی درختی ډیـره میـوه کوی او بعض درختی لږ

میوه کوی نو هغه اندازه یه نۀ معلومیږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مقدار میوه کوی او دغه رنګه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون
راونیښ څیځه او یادغه دعصفر تخم راونیښ څیځه قرطم یوقسم
وابنه ده چه درنګیدلو رنګ ځینې جو ړی ږی او له غوټیو ځخه ئی
دوائی جوړیږی بیاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا
هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کم چه له زیتون او یا له
هغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم
ځکه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امکان هم لری چه بد دی
وی او دغه رنګه کیدلی سی چه ټینګ دی وی او داهم کیدلی سی
چه نری دی وی او دغه رنګه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم
کیدلی سی چه نهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګلهوی کم
شئی چه دوی ته تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة
کښی ورکول کیږی هغه هم دغسی مجهول دی ځکه پنځم مَنْ یا
شپږم یا لسم مثلا دمزدوروی اوپر دی۔
یوخدای (جلّ جلاله) علم لری چه دغه فصل شل منه کوی یادیرش
کوی نو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغه معلومیت دأجرة په یوه طریقه سره هم نسی کیدای ځکه خوتړول مجهول دی بلکه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنګه ور معلوم کړی لدغو وجهو چه هره یوه په یو شئی کښی موجو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او تړولی چه پکښی موجودی سی لکه په تریاقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده تړولی دفساد او دحرمت دری وجهی په تر یاقو کښی پیدا سوی یوه په مختنی فصل کښی ذکر سوه چه عدم تقوم ده او دوی په صورة دحصی کښی پیدا سوی چه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده.

﴿ بعض خلګ داسوال کوی ﴾

چه تریاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په معنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مونږ په یوڅو وجهو جواب ور کوؤ.

﴿ او له وجهه ﴾

دا ده چه تریاق په حصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تریاق په حصه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قفیز الطحّان کښی وارد سویده او مزارعت په قیاس سره ثابت ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تریاق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده او مزارعت من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده او من وجه په معنی دمضاربت ده نو په مزارعت کښی دوی وجهی دی یوه دجواز او بله دمنع پدی وجهه چه په معنی دقفیز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه دقیاس داتقاضی ده چه منع دی سی او په دی وجه چه په معنی دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مضاربت جائز ده نو دخلګو داحتیاج په وجه فقهاء کرامو مخالف القیاس جواز ورکو ودیته استحسان وائی یعنی استحسان من وجه عمل په قیاس ده او من وجه مخالف القیاس ده او په تریاقو کښی په حصه سره دغه وجهی نسته بلکه من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده نوخودی قفیز الطحّان ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه تریاق په حصه سره او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من وجه هغه ثابت په قیاس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئی چه ثابت په قیاس سره سی هغه په استحسان سره متروك کیدلی سی او چه ثابت په دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروك کیدلی حاصل ئی داسو چه تریاق په حصه سره پر مزارعت نسی قیاس کیدلی ځکه تریاق په حصه سره په قیاس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان
المزارعت فاسدة عند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة
عند صاحبیه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی
علی قولهما لحاجة الناس الیها والظهور تعامل الامة بها
والقیاس یترك بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی
ذلك أن یطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل
انما یقتضی أن یطلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز
الطحّان من وجه أی من حیث أنها استیجار ببعض مایخرج
من عمله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی
فسادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد
شرکة بین المال والعمل کما ذکر فی دلیل الامامین علی
جوازها بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من
کل وجه لانه استیئجار محض لیس فیه شائبة المضاربة
فلهذا قیل انه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر صفحه ۵۰،
ج ۸، حاصل ددی عبارة دمختنی تفصیل څخه په واضحه توګه
معلومیږی۔

﴿ دویمه ﴾

وجهه داده چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی څکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده نوقیاس داتقاضیٰ کوی چه ممنوع دی سی خولکن دعرف په وجه خلاف القیاس جواز ورکول سویده او دا دفقه قاعده کلیه ده چه هر هغه شئی چه خلاف القیـاس ثابت سی پر هغه شئی بیابل شئی نهٔ ور قیاسیږی مثلاً روژه په هیره سره نهٔ ما تیږی داثابته مخالف القیاس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قیا سیږی چه په خطاء دی هم نسی ما ته ماده ۱۴ ماثبت علی خلاف القیاس فغیره لایقاس علیه معین القضاة والمفتین ۵ وکذا فی شرح المجلة اتاسی یعنی هر هغه شئی چه خلاف القیاس ثابت سی پر هغه بیابل شئی نه قیاسیږی

﴿دریمه وجهه داده﴾

چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی ځکه که دغه فرض کړو چه تریاق په حصه سره په معنی دقفیز الطحّان دی من وجه لکه مزارعة بیاهم جواز نهٔ لری ځکه یو خو مزراعة په خپله خلاف القیاس ثابت ده بل شئی نهٔ وربانـدی قیاسیږی لکه مخته چه ذکر سوو او بل قیاس دهر سړی او دهر عالم کا رنده بلکه مجتهد غواړی بیا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وی یعنی دهر عالم رائی او فکر خوحجت او دلیل نده اواصولین وای چه اجتهاد مطلق پر څلور سوه سنه یا پر پنځه سوه سنه باندی ختم سویده ترویح الجنان ۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلكنهویؒ اودریم بالفرض که داسی کس هم پیداسی او فرضاً قیاس په هـم صحیح کړی بیـا هـم دغـه قیـاس پـه عـرف او استـحسان سره نۀ متروك کیږی ځکـه فـقهـاء رحـمـه الله علیه چه کومه قائده وائی چه قیـاس او استـحسـان چـه سـره متـعارض سی عمل په استحسان کول کیږی قیـاس متروك کیږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کیږی لکه په مزارعة کښی نۀ په عرف خاص باندي او عرف چه عامیږی هـغه په رواج او اصطلاح دیوه ولایت یا دیوی صوبی یا دیوه ملك سره نۀ عا میږی لـکه عرف داهل بخاریٰ پر جواز دبیع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عامیږی هـغـه په اصطلاح دیو څومـلکو سره عامیږی لـکـه مـزارعة واستـصنـاع مثلاً نوتریاق په حصه سره په أجرة کښی ورکـول دا په اصطلاح دیوه هلمندیا دیوه افغانستان سره عام نۀ بلل کیږی چـه قیـاس پـه متـروك سی داخبره باید په نظر کښی ونیوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هـم بناء پر فرض باندی ده یعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهـم نۀ صحیح کیږی او بناء پر تـحـقیق او حقیقت باندی خو بلکل څوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په یوه طریقه سره تریاق په حصه سره په أجرة کښی ورکول صحت نۀ لری والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم

اتـم مقصد په اجاره مخدراتو کبنی ده پـه پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کبنی داسی رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ور کوی یعنی. مـزدور تـه ووائـی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً در کوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کبنی أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

او له وجهه داده

چـه داهـم پـه مـعنـی دقـفیـز الـطـحّان ده ځکه پدی صورة کبنی هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کبنی له تسلیم دأجری۔

دویمه وجهه داده

چـه داسـی صـورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده قـال المرغینانی رحـمـه الله علیه الشرکت فی الخـارج بعد حصوله لانه ینعقد شـرکـت فـی الانتهـاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد

هدایه آخرین ٤٠٩، ج-٤، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خـارجی شئی کبنی یـعنی په هغه شئی کبنی چـه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لـکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورستـه لـه حـصـول دهـغـه خـارجی شئی ځخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښې یعنې ورسته له حصوله منعقد کیږی نو هر هغه شئی چه دغه شرکت قطع کوی هغه مفسد عقد لره ده ددی مذکور عبارة په تفصیل کښې صاحب الکفایة داسی لیکلی دی یعنی **ینبغی ان لایشترط فیه مقدار معین لاحدهما اذیجوز ان لایخرج من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شرکت علی ذلك التقدیر ومن شرطها بقا الشرکت** فتح القدیر ۳۸۷، ج-۸ ، یعنی دا مناسب ده چه یو شریك ته له شریکانو څخه مقدار معین نکړی شرط ځکه دا جائز ده چه ځمکه دی حاصل نه و کړی ماسوی له هغه مقدار معین څخه نوپردی تقدیر خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو تول دیوه سوو او بقاء دشراکت پکښې شرط ده **وان یکون الخارج شائعاً بینهما تحقیقاً لمعنی الشرکت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهی باطیلة لان به تنقطع الشرکت لان الارض عساها لاتخرج الاهذا القدر وصارکاشتراط دراهم معدودة لاحدهما فی المضاربة** الهدایه ٤١٠، ج-٤ ، **والشرکت فی الخارج عند حصوله فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معینة او ما یخرج من موضع معین لا نه وقت لایخرج الاذلك** مجموع الانهر ٤٩٨، ج-٨، ایضاً ٩٠٠، ج-٢ ، فتاوی رحمیه ٣١٠، ج-٩، ددی ټولو عبارتو حاصل یو ده وترجمی ته ضرورة نهٔ لری یعنی تریاق په وزن معلوم سره وهل که ایجاره سی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نهٔ لری ځکه يوخو په معنی دقفيز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نهٔ لری ځکه په هغه شيانو کښنی چه له ځمکی خارجيږی شراکت په اخيره ورځ تاميږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نو کيدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه څنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړيده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطيل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطيل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقيقت کښنی دترياقو وهل ايجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ريبل هم په دغه مذکوره طريقه سره وی يعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فيصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه يالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بيا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طريقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفيز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقياس کيدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ايجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ايجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفيز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـطـحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده بیان یه مخته په تـفـصیـل سره ذکر سو حیله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك ورتـه ووائـی پـنـځـه گـونـی یـالـس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی درکوم او دا نکړی پکښی شـرط چـه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه لـه هر وغنمو که می درکړو او مـزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه خـاص بـی لـه دغـو غـنـمو راکوی نوبیاه که ئی له دغو غنمو ور کړی لاهـم پـروانـلری او که ئی له نورو ور کړی خـوفبیهـا والـنعمة خولکن زموئږ په علاقه کښی عـرف پر دی باندی ده له هغو غنمو یه ورکوی کـم چه ورلو کړی کیځه هم اول ورځ نکړی سـره شـرط نـو دا دفقه قاعده ده **الـمعروف کالمشروط** یـعـنی کم شئی چه په عرف کښی مـعـروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه خبـره داده چـه په نقدرو پو یه ور کړی بیـا پـه هـغه رپو باندی په اخیره ورځ غـنـم ځیـنـی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه یه ده په قـفیز الطحّان کښی فـقهائو دغه حیله ذکر کړیده **والحیلة فی ذلك لـمن ارادالجواز ان یشترط صاحب الحنطة قفیزاً من الدقیق الـجیـد ولم یقل من هذه الحنطة او یشترط ربع هذا الحنطة مـن الـدقیـق الـجید لان الدقیق اذا لم یکن مضافاً الی حنطة بـعینها یجب فی الذمة والأجر کما یجوز ان یکون مشار الیه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجوز انيكون ديناً فی الذمة ثم اذا جاز يجوز ان يعطيه ربع دقيق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگری ٤٤٤، ج-٤-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لری حیله ئی داده چه دغنمو مالك داشرط کړی چه یوقفیز ښه وړه درکوم ددغو غنمو پر ژرنده کولو باندی او دانه ووائی چه له دغو غنمو او یا داشرط کړی چه ددغو غنمو دڅلورمی حصی په مقدار ښه وړه درکوم څکه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نهٔ کړی هغه په ذمه کښی واجبیږی او مزدوری لکه څنگه چه دا جائز ده چه مشار الیه سی دغه رنگه دا جائز ده چه دین او قرض سی په ذمه کښی نوهر کله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور کړی که ئی خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿ المقصد التاسع فی اکل التنباك وشرب الدخان ﴾

نهم مقصد په بیان دنسوارو اودسگریټو اود چلم کښی ده پدی کښی دری خبری دی اول تنباکو څه شئی ده یعنی حقیقت او ماهیت ئی څه ده دویم تاریخ داشاعت د تنباکو اودریم بیان دحلت اودحرمت دتنباکو ددی مقصد ترجمه به په داسی طرز وکړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پریوه ځائی وایونو به دغه بحث یو څه کوتاه سی حکیم محمد مومن په تحفة المؤمنین کښی یه حقیقت داسی بیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

كريده-

﴿ ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج ﴾

جبلى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فى الماهية بالقسم الثالث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا القسم الثالث أن ورقه كورق الكرنب لكن اطول منه مع رطوبة قليلة متشتة وبذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد الثانى ان الحكيم بقراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا يحرق فى خندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم وصول الوباء الى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام القلومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال اللقانى لا اعلم احداً تكلم على خصوص هذا الدخان من الطباء والحكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به الثقات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه بعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث الغشاوة فى البصر والثقل فى الاعضاء والامساك فى الهاضمه وعلى هذا الاريب لأحد من العقلاء فى تحريمه مطلقاً انتهى ملخصاً وفى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر اقسامه وانواع الانتفاع به أنه حار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدرالحواس
مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق
للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف
قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی
آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم
علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف
وكسرالهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی
زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلاله انتهی معربا
ملتقطاً نقله ترويح الجنان شتا ۹ حاصل ئی داده چه تنباكو داسی شئی ده لكه
ماهيز هرج په شكل او په نفع وضرر كښی ماهيز هرج يو قسم وابنه
ده په عربی كښی سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه
دتسمئی يه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وټكه وی او په او بو
كښی واچوی نوكم ماهيان چه وی په او بو كښی هغه نشه كوی
بالاخيرۀ يه مړه كوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذكر سو په
تنباكو كښی هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت كښی
ابراهيم القانی المالكی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب
النهر الفائق شرح كنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة
التوحيد كښی ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فى اوائل القرن الحادى عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئى يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغى وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فى بلا دنا شئى مسمى بتنبكه فى السنة الخامسة بعدالالف وهى أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلى الله المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهى حاصل ما قال اللقانى وفى كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزى والنتن الذى حدث وكان حدوثه بد مشق فى سنة خمسة عشر بعد الألف يدعى شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فى مسنده عن أم مسلمة قالت نهى رسول الله ﷺ عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهى ولى الأمر عنه حرم قطعاً على أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهى بحروفه وفى رسالة الشيخ محمد عبدالباقى الرومى المكى الحنفى المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كبنى يه اشاعت سويده په جهان كبنى او په اباحة وحرمت وكراهيت كبنى مختلف اقوال دى هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿ حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح ﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالايرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه- وشاربه فى الصوم لاشك يفطر- ويلزمه التكفير لوظن نافعا- كذارافعا شهوات بطن فقرروا- وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى- وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى-

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدخان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل قول جالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار والرائحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود الشئى المقابل به فيتولد منه الحرارة ثم يوجب مرض الباطن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة المحمدية للشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف ماصرف الى المعاصى والمناهى الخ ومن الاسراف الذى صرف الى المعاصى والمناهى شراء الدخان وشربه الذى ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان وابتلى به كافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون بثمن غالٍ فيدخل فى الاسراف المحرم مع نتن رائحة وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث

(كل مؤذٍ فى النار)

اى كل من آذى الناس فى الدنيا يعذبه الله بنار الاخرة انتهى ولذا قال رسول الله ﷺ من أكل من هذه الشجرة المنتنة فلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى منه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا
وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع
ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به
الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته
وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة
والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود
الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان
الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد
والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس
اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب
اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو
والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقثام أى
الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى
الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن
استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار
لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث
أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى
يأكُلُونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلُون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها وأيضاً أنه تعالىٰ جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب يوم تأتى السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم. والمراد بالدخان فى هذه الآية حقيقة الدخان على قول وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً فى كون الدخان عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وانٍ أهلك الله فيه اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار وبالذين يهلكون فى اخرالزمان من الاشرار كما جاء فى الحديث أن يكون فى آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أى المشوى فلا ينبغى للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر فى نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذي ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف ممالا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذي عليه التعويل أن الفعل الاختياري الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذي ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذي فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أو العبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أو اللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولامن الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهو أن المضار متصفة بالحرمة بمعنى ان الاصل فيها الحرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خلق لكم ما فى الارض جميعاً. فانه ذكره فى معرض الامتنان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الذى خلق لأجل نفعكم جميع ما فى الارض من المنافع لتنفعوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قد ثبت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الحرمة كما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قال الحلال بين والحرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومن وقع فى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الحمى يوشك ان يقع فيه واختلف العلماء فى حكم هذه الشبهات فذهب بعضهم الى حرمتها لأنه ﷺ قد أخبر فى هذا الحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمره يكون دينه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مما يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه.

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً. فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه.

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب ورواياته
وكتب أصاب فى الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب فى ما
أجاب فى التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بإباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر كراهيت او حرمت باندى
ډيرو شيخانو قول كړى ده چه دهغوله عبا راتو ځخه يو مستقل كتاب
جوړيږى نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندى اكتفاء كؤو شيخ ۱ وجيه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ۲ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ۳ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ٥ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ۷ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلـه عـليه و شيخ ٨ـ مـفتـى مـكة مـكـرمة مـحـمد عبدالعظيم
الـحـنـفـى رحـمـه الـلـه عليه وشيخ ٩ـ عـمـر بـن عبدالرحيم
البصرى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان
الـصـديـقـى رحـمه الله عليه وشـيخ ١١ـ مـحـمـد على بن علان
الشـافـعـى رحـمـه الله عليه ومفتى ١٢ـ مـحـمـد بن سعد الدين
رحـمـه الله عليه وشيخ ١٣ـ مـحـمـد بن على الحنفى رحمه الله
عـليـه قـاضـى الـمـديـنـة المنورة ومفتى ١٤ـ زبيـد ابـراهيم بن
جـمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله
عـليه الشافعى وشيخ ١٦ـ مـحـمـد بن الصديق الخاص الحنفى
رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهورى المالكى رحمه الله
عـليه وشيخ ١٨ـ البـرهـان الـلـقـانـى رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ
خـالـد بـن أحـمـد الـمغربى الجعفرى المالكى رحمه الله عليه
وقاضى ٢٠ـ مـحـمـد بـن عبـدالـرحمن المالكى رحمه الله عليه
وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكى رحمه الله عليه والشيخ
٢٢ـ صـالـح البـلـقينى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد
بـن محمد المالكى رحمه الله عليه ومفتى ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲۶ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳۴ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی داده۔

﴿ ل بعض وائی ﴾

چه سگریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء نوهر هغه شئی چه نۀ غذاء وی او نۀ دواء دهغه خوراك و ځیښاك عبث ده او عبث حرام ده۔

اوبل چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنگبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست ځخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام ځخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول داَللّٰه (جلّ جلاله) وای۔ **أفحسبتم أنما خلقناكم عبثاً**۔ یعنی ایاتاسو گمان کوی چه مونږ تاسود عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست اودا قول درسول اللهﷺ وای۔ **كل شئى من لهو الدنيا باطيل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأديبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق۔ وفى رواية كل لعب المؤمن حرام** رواه الحاكم وقال صحيح الاسناد۔

﴿۲۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه څنگه چه صاحب محیط السرخسی دخټی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او۔

﴿۳۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدردی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمةرضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهی رسول الله عن کل مسکرو مفتر أخرجه أحمد فی مسنده وابو داود فی سننه والمراد بالمفتر کل شئی یورث الفتور والخدر فی الاطراف کما یحصل فی بعض انواع القنب وهو دون الاسکار وقریب منه فی الانتشار وهما سواسیان فی کونهما موجبین للحرمة

﴿٤ـه او بعض علماء وائی﴾

چه حرمت یه په وجه دمشابهت ده له کفارو سره او له اهل النارُ سره ځکه له حذیفةرضی الله عنه ځخه په حدیث مرفوع کښنی روایت ده چه دقیامت له علامو ځخه یو علامه وتل ددوګ دی یعنی دزمکی مخ به دوګ ونیسی ځلوېښت ورځی اوشپی به ولاړوی دهر کافر په پوزه اوغوږو اودبره باندی به ننوزی اودا ایات مبارك ئی ووایو یوم تأتی السماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب ألیم اودغه رنګه اهل النار چه اور ته داخل سی په خولو او پوزو باندی بی دوګ ننوزی دبدن تر منفذوبه یه وزی نوسګریټیان او چلمیان هم دغسی دی چه ترحلقو او پو زویه دوګ وزی نو تشبیه یه له کفارو سره که حرامه نهٔ وه مکروه خو یقیناً ده لکه ځنګه چه رسول الله ﷺ داوسپنی اوسروپ له ګوتمی ځخه منع کړی ده وای چه دا داهل النار ګینه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۔ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وږه باندی کړیده رسول اللهﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وږه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نۀ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنګی ږی لـه هـغه شئی ځخه ملائکه هم تنګی ږی نـو دغـه مـذکورشیـان مـکروه دی دبدبوی پـه وجـه باندی چـه انسانانو او ملائکة ؤ ته ضرر رسوی

۶۔ او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چـه طبیعـت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځـخـه طبیعـت سلیـمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه څنګه چه ذکر سو

۷۔ او بعض علمٰاء وای

چـه مـذکـورشیـان حـرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لـکـه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایـو ځائی کیږی هـغـه مـمنوع ده په شریعت کښی ځـکـه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذريعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چـه مـذكـور شيـان حـرام دی لدی وجه چه دايو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهـان پـه اختـه ده ددی عـام فتـنی په وجه بايد پر حرمت حـكم وسی لكه څنگه چـه پـه شرح تمر تاشی وغيره كښی ذكر دی چـه لـه شـمـسُ الائـمة الـكـردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحـلـت پـه حـقـله ده په جواب كښی ورتـه وويل **مـانـقـل عن ابی حـنيفة رحمه الله عليه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لكن لـماعمت بليته وشملت الأماكن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحريمه وأفتوا بتأديب باعته وزجر آكلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چـه مـذكـور شيـان حـرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای (جلّ جلاله) لـه ذكـره او لـه لـمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه رنگه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چـه سـگـريټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوگ الة دعذاب ده ٱللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې په ځايود عذاب کښې ذکر کړيدی يوم تأتی السماء بدخان مبين الاية وقال تعالیٰ وظل من يحموم لاباردولا كريم وقال تعالیٰ يرسل عليكم شواظ من نارونحاس وقال تعالیٰ النطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب لاظليل ولا يغنی من اللهب، والظل والنحاس واليحموم هو الدخان وقال تعالیٰ فی حق قوم يونس لما آمنواكشفنا عنهم عذاب الخذی فی الحياة الدنيا۔ وكان ذلك الدخان ومايكون كذلك فاستعماله علی وجه يكون هيئة العذاب حرام ألاترى الی ما اخرجه أبو داود وغيره عن بريدةرضی الله عنه جاء رجل الی رسول اللهﷺ وعليه خاتم من حديد فقال مالی أری عليك حلية أهل النار ثم جاء وعليه خاتم من صفر فقال مالی أجدمنك رائحة الاصنام فقال يا رسول الله من أی شئی اتخذه؟ قال اتخذه من ورق۔ ومن ثم شرح بعض الفقهاء بأن استعمال الحديد اكثر اثماً من استعمال الذهب والصفر لكو نه الة لعذاب الفجرة فاذا كان الحديد هذا مع أن مافيه نوع زينة فما بالك بالدخان المعدّلعذاب الدنيا والاخرة حاصل ئی داسو چه استعمال دآلی دعذاب پر داسی طريقه باندی چه هيئة ئی داسی وی لكه هئية داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یـعـنـی کـم وخـت چـه دغیـر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی مـلائـکة هم ځینی په عذا بیږی او عـذاب ورکـول وبل چا ته حرام ده لـکـه اَلـلّـه (جـلّ جلالـه) چـه وائی **والـذیـن یـؤذون الـمؤمنین والـمـؤمـنـات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً** وقال رسول الله ﷺ **کل مؤذٍ فی النار** ـ

۲ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسـی پـر ورکـوی پـر داسـی شـئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

۳ـ او بعض علماء وائی

چـه سـگـریـټ وچلـم حـرام دی لدی وجـه چـه پـه دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگـرمی ډوډی پـه حق کښی چـه رسـول الـله ﷺ وائی **ان الـلـه ما أطـعمنا النار** یاـ **ان الـلـه لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګرمي ډوډۍ خوراك مكروه او ناجائز بولي داور په وجه باندي نوسګريټ او چلم به څنګه ناجائز نهٔ وبلل سي داور په وجه باندي

﴿۱٤ او بعض علماء واي﴾

چه سګريټ حرام دي لدي وجه چه په سګريټ سره مشابهت راځي له شيطان سره ځكه داثابته ده چه داور څوكي په لاس كښي اخيستل داشيطاني فعل ده نوسګريټي هم دغسي فعل كوي لكه شيطان چه شعلة داور ئي په لاس كښي اخستـه وي بياخاص كر په سهار اوپه مابنام كښي اوتشبيه له شيطان سره ممنوع ده په نصوص صريحه ؤباندي لكه څنګه چه خوراك او څيښاك په چپه لاس سره ممنوع ده او تګ كول په يوهٔ چوټه كښي او او به څيښل په ولاړه باندي او حاجة ته كښي نستل په سايه اولمر څيكي كښي اولاس پر ډيډو نيول وغير ذلك من الأفعال الشيطانية

﴿۱٥ او بعض علماء وائی﴾

چه سګريټ حرام دي لدي وجه چه او لو الأمر منع ځيني كړيده او منع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندي **وفي ما ذكر النابلسي وغيره بأمر المراد من أولي الامر العلماء على الاصح كماذكره العيني في الرمز شرح الكنز** اوچه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سی لکه عینی رحمه الله علیه چه وائی بیاخویه حرمت ترلمر واضح ده او کـه سلاطین سی هم حرمت په ثابت سو ځکه امیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله علیه هم منع ځینی کړیده

﴿٦ل او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه اجماع دمسلمانانو یه پر حرمت باندی راغلی ده او اجماع حجة ده له حجج شرعیه ځخه

﴿وقال شیخ٧ل عبدالحی الکنهوی رحمه الله علیه﴾

فی رسالته ترهیب اعتیاد مجاورة هذه الرائحة الکریهة موجبة لحرمان زیارة النبی ﷺ البتة وقد سمعت من أثق بخبره یحکی أن رجلاً کان یکثر التنباك فرأی یوما فی المنام رسول الله ﷺ وحوله اصحابه فأراد فی المنام ان یقرب منه ویتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استیقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحکایة علی تقدیر صدقها لایستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شیخ عبدالحی الکنوی رحمه الله علیه په زجر الرّیان عن شرب الدخان کښی وای چه دسگریټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزیارت النبی ﷺ گرزی خامخا وای ماله یو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی څخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر څکول بیا یه یوه ورځ رسول الله ﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده و کړه چه رسول الله ﷺ ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو منع کو او ویل چه دا دوګ څکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو له خپله کسب ئی توبه و کښنه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کښی شیخ رحمه الله لیکلی دی۔

﴿ ۱۸ـ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة ﴾

أن شرب الدخان لايخلو عن اثم أى اثم فانه ان كان حراماً فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد شهادته وان كان مكروهاً تحريماً فهو ايضاً كبيرة على المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد او مته والاصرار عليه لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب اليها وقول محكوم عليه بالشذوذ من جملة الاقوال الغير المعتمد عليها یعنی په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگریټ او چلم څکول له گناه ندی خالی هره گناه که وی ځکه کچیری حرام سی نو گناه کبیره ده اتفاقاً کڅه هم یو وار وی فعل کونکی یه فاسق ده او شهادت ئی مردود ده او که مکروه تحریمی سی نو هم گناه کبیره ده پر مذهب راجح باندی لکن دواضح حرامو تر گناه کمه ده او که مکروه تنزیهی سی نوبیا کڅه هم گناه صغیره ده خولکن په همیشه توب او عادت سره کبیره گرزئی حاصل ئی دادی چه همیشه توب وربادی کول له گناه کبیری ځخه نه خالی کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی لدوی او ددوی له مثله ومونږ ته پناه را کړی اوهغه قول په اباحت سره چه خالی وی له مطلق کراهیت ځخه وهغه ته ډیر کم تگ سویده او هغه قول محکوم علیه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملی داقوال غیر معتمد علیها ځخه ده او شیخ عبدالحئی الکنوی رحمه الله علیه ډیر داسی خوبو نه له صاحب النصیحة ځخه نقل کړیدی چه هغه پر بدی دسگریټو اودچلم دلالت کوی

﴿۱۹﴾ ذکر صاحب النصیحة کثیراً من المنامات

الدالة علی أنه من المستقبحات وقد تکلم به الموتی بعد حصول الاحیاء فمن ذلك ما وقع فی بلدة بروج سنة أربعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعد الألف ان رجلاً كان شارباً للدخان وكان اسمه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تعالىٰ وتكلم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لكن يدور فى البيت فمات فى الساعة وسألوه عن حاله
فقال جاءنى رجلان مهيبان فذهبابى الى موضع مفروش
بفراش أخضر فاذا أنا برجال ونساء يقرأون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائى فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بطبق مملوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عطشان فجاء واحد منهم بقدح مملوء بدم فقال لى اشرب
فقلت والله أشربه فتركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
برجل على صورة العرب فقال لم تبكى؟ فقلت انى ضللت
طريق بيتى فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتركو اشرب الدخان وأن يتميزوا بين الكافرين
والمسلمين فى اللباس فقلت له ياسيدى ان لم يقبلوا قولى
فقال بلّغ وما على الرسول الاالبلاغ صاحب النصيحة ذكر
كړيدى چه په سنه ١٠٤٠ يوزر څلويشت كښى دبروج په ښار كښى
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړى وه نوم ئى محمود ؤ سگريټې
او چلمى وه دا مړ سو قريبان ئى په تجهيز او تكفين باندى مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپـه اَلـلّـه (جـلّ جلاله) دغه مړی ژونـدی کـو او خبری یه شروع کړی او ویویل چه زما ورور موخه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور کښنی گـرزیـدو بیابیرته دستی مړسـو خلگو پوښتنه ځینی وَ کړه یعنی حـال ئـی ځیـنی طلب کو ده ورته وویل دوهٔ ویریدو نکی کسان راغلو زه یه ویو شنه فرش کړی ځـائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو سـره مـلاقـی سـوم پداسی حال کښنی چـه دوی قـرآن وایو او نا څاپه مـلاقـی سوم له یو ټولـی دقـریبـانـو سـره مـاورتـه وویل چه زه وژه یم یوراولاړسو یوه مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوڈکه وه ماخوراك ځینی وکوبیازه تږی سـوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه راتگ وکـو پـه یـوه پیـالـه سـره چـه لـه وینوڈکه وه وما ته ئی وویل چه وڅیښه مـاورتـه وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر یښوو اوزه ولاړسـوم چـغـی مـی وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپـه لـه یوه عربی شکل سړی سـره مـلاقـی سـوم هغه راته،وویل چه ولی ژاړی مـاور ته وویـل دکـورلار راځـخـه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته به دی زه بـوزم او پـه یـو شـئـی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلگ امر کړه هغه داده چه خلگوته ووایه چه دوگ مه خه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو پـه جامهٔ کښنی فرق سره و کړی دی وای مـاورتـه وویـل که خلگو نهٔ ومـنـلـه ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی النبی صلی الله علیه وسلم فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان - هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سګریټ یا چلم څکاوه رسول الله صلی الله علیه وسلم ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف سړی ئی او دوګ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبی صلی الله علیه وسلم فقال له قل لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث - یعنی حکایت ده چه یو عالم سړی وه دوګ ئی څکاوه دده اشنائی رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او خبیث دوګ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښې په سنه ۱۰۳۹ یوزر نهد یرش کښې قحطی او تنګی راغله پر خلګو باندې یوی صالحی ښځی سید کمال الدین په خوب کښې ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه وخت خدای (جلّ جلاله) له مونږ څخه پور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویـل تـه لـه ماڅخه دقحطی دپورته کیدو سوال کوی او خلگ دوگ
څکیدن نـۀ پر یږدی وحـکـی رؤیة کثیـر من الصلحاء النبیﷺ
وجـماعت من الاولیاء أنهم یمنعون عنه یعنی ډیرو صالحانو
او اولیاء النبیﷺ لیدلی ده چه دوی یه منع کړیدی ځینی وحکی
صـاحـب الـنـصیـحة عـن نفسه أنه رأی فی المنام کان شاباً
حسـنـاً ملیحا یقول له ثلاثة لهم عذاب شدید الزانی وشارب
الـدخـان ومثـل هـذه الـحکایات کثیرو نظیرها شهیر صاحب
النصیحة دخپـل ځـانـه حـکایت کوی چه ده یو شائسته خوبصورته
ځوان په خوب کښی ولیـد هـغه ورته وویل چه دریو کسانو ته سخت
عـذاب ده یـوه زانی او بل دوگ څکونـکـی دریـم ئـی نده ذکر کړی
صـاحـب نصیحة هغه څوك ده چـه پـه کتاب النصیحة کښی ئی دغه
خـوبو نه رایو ځائی کړیدی وقـد حـکی محدث الهندولی الله بن
عبـدالـرحیـم الـدهـلـوی فـی رسـالته الدرالثمین فی مبشرات
الـنبـی الأمیـن عـن والـده آنـه قـال کـان رجل من أصحابنا
لایـعـتـاد شـرب الـتـنباك ولکنه قد هیّأ القدرة لأضیاف فرأی
الـنبـــیﷺ فـــی الـنـوم أو فـی الیقظة لا أدری ای ذلك کـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليه فقلت يا رسول الله فقال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها-

محدث الهندولى الله بن عبدالرحيم الدهلوى په خپله رسالة الدرالثمين فى ميشرات النبى الأمين كښې له خپله پلاره حكايت كوى واى هغه وويل چه زمونږله ملګرو څخه يوسړى ؤ چه دتنباكو څكول ئې عادت نۀ ؤ مګريوه ورځ ئې دميلمانو لپاره چلم تيار كړى ؤ رسول اللهﷺ ئې وليد په خوب كښې يا په ويښو خبرنيم چه په كوم يوه كښې ليدلى وه چه هغهﷺ ورته راتلونكى وه بيايه اعراض څينى وكو او لدغه مكان څخه بير ته ووتى دعبدالرحيم دهلوى ملګرى وائى چه ور نـزدى سوم ورتـه ومیویل يا رسول الله ولى ولاړى دهﷺ راته وويل چه ستا په كور كښې چلم ده او مونږ نفرت څينى كوؤ وحكى أيضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عابد والآخر عابد ليس بعالم فرآيا النبىﷺفى ساعة واحدة على صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فى مجلس ولم يأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـقـال هويمرن التنباك والنبي ﷺ يكرهه فلما كان الغد دخل العـابـد عـلى العالم فوجده يبكي لما رأى الليلة فأخبره عن السبـب فتـاب مـن سـاعة ثـم رآيا النبي ﷺ من الليلة الآتية عـلـى صـورـة واحدة كأنّه أذن للعالم وقرّبه منه : او دغـه رنگه مـحـدث الهندله خپله پلاره حکایت کوی چه دوه صالحان کسان وه یو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول الله ﷺ په یوه ساعت کښي پـریـوه صورة باندی ولید گواکی وعابد ته رسول الله ﷺ اجازه ور کړه دغـه عـابـد لـه بـعض ملگرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه دغـه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وویل چه دئی دتنباکو عملی ده او رسـول الـله ﷺ نفرت ځینی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم تـه ورغـلـی عـالـم چیغی وهلی دشپی دلیدو پر قیصه باندی نو عابدو په سبـب بـانـدی خبـر کـنو یعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی هـغـه دستی تو به ځینی و کښه بیا دواړو پـه راروانـه شپه باندی رسول الـله ﷺ په خوب ولید پریوه طریقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه او ځانته ئی ورنزدیکو فان قلت هذه الحكايات والمنامات لاتفيد شيـأ مـن الأحـكـام مـن الـحلال والـحرام لما قال على القاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

المکی فی رسالة المقدمة السالمة فی خوف الخاتمه لااعتماد علی رؤیة المنام فی حق غیر الانبیاء علیه الصلوة والسلام فلو فرض أن أحد رأی النبی صلی الله علیه وسلم وأمره بفعل شئی او ترکه علی خلاف قواعد الاسلام فلیس له القیام بذلك الأمر باجماع العلماء الأعلام انتهی ملخصا وقال علی القاری ایضاً فی الحرز الثمین شرح الحصن الحصین ان الأحکام المنامیة والأحوال الکشفیة لااعتبار لها فی الامور الشرعیة انتهی ملتقطا یعنی که ته سوال و کړې چه دغه حکایات او خوبو نه خویوشئی له احکامو نۀ فائده کوی چه هغه عبارة ده له حلال او حرام څخه یعنی په خوب باندی خو نۀ حرمت ثا بتیږی او نۀ حلت له جهة دهغه چه علی قاری رحمه الله علیه په خپله رسالة مقدمة السالمة فی خوف الخاتمه کښی ویلی دی چه له انبیاء ع ما سویٰ دبل چاء و خوب ته اعتبار نسته بالفرض که یو څوك رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب ووینی اوپر فعل دشئی یا پر ترك دشئی پر خلاف دقواعد داسلام باندی آمر کړیٰ په اجماع دعلماء باندی ثابته ده چه په دغه سړی باندی ددغه آمر برپای کیدل او قائمیدل نسته او دغه رنګه علی قاری په حرزثمین

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الحصن الحصين كښې ويلي دي چه دخوبو واحکامو ته او
دکشف واحوالو ته په امور شرعية کښې اعتبار نسته **قلت هب أن**
منام غير النبي صلى الله عليه وسلم لايثبت شيأ من الحلة والحرمة لكنه يقع
مؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
باستقلالها قبح الدخان لكن لاريب في جعلها مؤيدة لما دل
عليه البرهان لاسيما رؤيامن رأى النبي صلى الله عليه وسلم أنهٔ يكرهه
ويستقبحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسي المالكي
في بهجة النفوس شرح مختصر صحيح البخاري من رأى
النبي صلى الله عليه وسلم في صورة حسنة فذلك حسن في دين الرأى من
جهة الدين وان كان في جوارحه شين او نقص فذلك خلل
في الرائي من جهة الدين وكذلك يقال في كلامه في النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
في سمع الرائي فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو في
السمع الرائي وبصره وهذا خير ما سمعت في ذلك انتهى زما
په فکر لفظ دهب سهود قلم ده پر دی ځائی لفظ دنم يعنی دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادی دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ
ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سره ثابت
سوی وی نودغه قصی او خوبو نه کڅه هم بالاستقلال پدوی سره
بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی
تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی
بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول اللهﷺ په خوب لیدلی
وی او هغهﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب
ده لجهة ددی حدیث شریف **من رائی فقد رأی الحق** یعنی که
چاء رسول اللهﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی
دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة
الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح
البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده
په حق کښی ابن کثیر وائی **کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف**
مات سنه ٦١٥ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای **کان**
عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی
طبقات الاولیاء وأرخّ وفاته سنة ٦٥٥ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندی په خوب کښې ولید نودغه حسن او ښائست په دین دلیدونکی کښې ده او که چاء په بدصورة ولید نودغه بدی په دین دلیدونکی کښې ده اودغه رنګه ویل کیږی په کلام درسول الله ﷺ کښې یعنی که ئی چاته خبری و کړی هغه خبری پر سنتود ده باندی عار ضیږی که له سنتود ده سره برابری وی نـودغه خبری حق دی او که مخالفی وی نودغه خلل او نقصان په أوریدو دلیدونکی کښې ده نولیدل دذات کریمه حق ده او ثابت ده او خلل و نقصان په أوریدو دلیدنکی کښې او په ستر ګو دلیدنکی کښې ده او دا خبـره ترټول هـغـو خبـر و بهتـره ده کـم چـه ما په دغه موضع کښې أوریدلی دی۔

نـو دغـه خوبو نه اوقصی کـم چه دسګرېټو او دچلم په حق کښې لیدل سـویـدی نـودغـه بـاید عرض سی پرسنت او شریعت درسول الله ﷺ بـاندی که چیری ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت دی او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بیا په لیدو أو أو ریـدو دلیدنکی کښې ده او حـال داده چـه یـوکس به په سنت او شریعت کښې داسی قول نکړی پیـش چـه هـغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح
شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی
عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ
نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی
العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما
لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په
نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښې شهاب احمد خفاجی
حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه څخه سوال
وسوله هغه شئی څخه چه په خوب ئی انسان ووینی او آمر سی په یو
امر باندی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ور کو
یدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نهٔ وه او مختص ترده پوری
وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی
واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وویل سی
اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔
نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔
دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندی پدغو دلائل کښی په اکثرو باندی۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثا بتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سگریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په گډه ده نوضرر او فتورئی تر سگریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نهٔ وی او په منشیاتو کښی اول وهلة معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه و کړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نهٔ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښی ستی نسی پیدا نولدی دانهٔ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت یه ددغه سړی په حق کښی زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسگریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښنی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښنی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنګه چه ددی رسالی په سر کښنی په څلورمه قاعده کښنی مونږ ذکر کړو چه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سـره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او
وسیـلـه دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که
څه هـم دغـه خـلـوـة بـالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قـاعده
کښی وګـوري نـو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو
نـاجـائـز دی سـګریټ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دخرامو ده چه
سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی
ځـکـه عـادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چـه سګریټ نه
څکوی هـغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشـی په وجه نهٔ کوی او نهٔ
ئـی دنشـی پـروخـت ورسره کوی اونهٔ ئی چرسی دداسی سړی مخته
څکوی چـه هـغـه دی دسـګـریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره
پـدغـه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځـکه هر مجلس لره
یـوتـأثیـروی نـوکم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی
سره پیدا کیږی ځـکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب
زیـات تـعـلـق لـه طـالبـه سـره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او
دتـجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی.او د
نشـه ئـی تـعـلـق لـه نشه ئی سره وی نوکم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرهغه له لو ړه سـره تعلق پیدا کیږی ځـکـه په هر شئی کښی تـرقی له ادنـی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حـرام او مـنهـی عـنــه دی نـوسبـب ئـی هـم حرام او منهی عنـه ده چـه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی پـه وجـه دهـغه تیرو سوی دلائلو دغه زنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیـت دحـرامـو او بـل سگریټ او نسوار دواړه سبـب او وسیله دی دنـاروا پـدی طـریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام ځـخه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښو اودغوږو اودخـولی اودستر گود ټولو به روژه وی یـعنی دروغ به نهٔ وای سرود به نهٔ اوری جنگ او جدال به نهٔ کوی که بالفرض دغه شیان سرې پکښې وکړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی سـاقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سـوه نـوهـغـه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هـغه خوپر یږده ځـکـه په هغو کښی خـولـه اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښی دی یوڅوك په سلو کښی شل حساب کړی چـه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنگ او جدال او ښکنځل نهٔ په کور کښې وکړی او نهٔ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخوله ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنگ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسبَبَا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نهٔ دینی فائده مرتبه وی او نهٔ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه ښنگه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به دالله (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسكم وانتم تتلون الكتاب أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه ښنگه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نتسی نو هر عالم باید په جهان کښی داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتـداء پـه وجه پر هدایت سی نۀ پر ضلالت لکه ښنگه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه رسول اللهﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویـلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتـداء ویـلـی ده اَلّهـم یـا عالِمَ مَا فِی سِرنَّا ونَجوَانَا نَحنُ غَرْقِی فِی بِحَارِ العِصْیـاَنُ نسـألك الـفَـضْلَ والجُودَ والغُفْرانَ فَحَقَق رَجَاءَ نَا وأعطِنَا ما سـأَلْـنَا فانُ تَطرُدُنَا۔ فَمَنْ یَرْحَمُنَا یَوم" لابَیع" فیه ولا خُلَّةُ الأقرانَ وَنَجِنَا مـن الـعَذَابِ الْمُهِیْن فِی الدُّنیَا وَالدِّیْنِ وَارزُقْ مؤلف هٰذهِ الکلماتِ خَیرَ الـدُّنیَـا وَالـدِّیـنِ آمیـن برحمتك یا ارحم الراحمین اقول قد حررتها فی ضیـق الـمـعیشة وکـان الـفـراغ مـنهـا لیلة الثلاثة الثامنة من لیالی شهر الـمـحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثین بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدیة علی صاحبها افضل الصلوٰة والتحیة ولله الحمد علی ذلك بکرةً وعشیة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library